



MEVSİM şubat. Hava hafiflodos. Beşi çeyrek geçe postasını yapmaya hazırlanan (Ferah) vapuru Kadıköyü iskelesinden bağını çözmeye acele eder gibi hafif hafif sallanıyor. Vapurun bacasının tüttüğünü, hele düdüğü öttüğünü, sallandığını uzaktan işiten, gören yolcularda — ha gitti,, gidiyor— gibi bir telâş. Koşan koşana... Bilet kulübesinin önünde hanım, madam, kokona, poliçe... Bey, efendi, mösyö, esnaf, köylü gi-bi çeşitli bir kalabalık...

Parmaklarının ucunda kuruş, çeyrek mecrediye geriden, iki üç omuz üzerinden aşılarak deliğe uzatılmış eller...

Sözün çeşitlisi. Türkçe, Rumca, Ermenice, Fransızca... Her dilin incesi, kabası, terbiyelisi, terbiyesizi, düzgünü doğrusu, bozuk şivelisi...

Her kafadan bir ses:

— Biletçi çabuk et. Kaçırıyorum.

— Ah burada sıkistim kale! Ne içerde giriyorum, ne disar-da çikiyorum. Ligora bre... Biz oturmadan o kaçacak...

— Biletçi hu! ezildim, ayağıma da bastılar... Şu bilet parçalarını alıncaya kadar anamdan emdiğim süt burnumdan gel-di... Çeyreğin üstünü çabuk ver ayol... Bir, ben, bir Mestinaz, bir de Ferhat Ağa...

Biletçi — Hanım ben Mestinaz, Ferhat Ağa falan bilmem. İşte alınız çeyreğin üstünü, bu kadar eder.

Hanım — (sayarak) A., a., a., niçin? Niçin?.. Niçin? Hani bunun otuz parası? «Haydi çabuk ol biletimi ver!»

Yanı başındaki sucu dükkânının camlarını süsleyen resimlere, elvan şekerlere, pastalara, bisküvilere alık alık bakmırken elindeki simidi köpeğe kaptıran çocuğun haykırışı:

8

## NİMETŞİNAS

— Anne, simidimi hoş-hoş kaptı gidiyor.

— Yavrum, bak yarısı yere düşmüş önünde duruyor. Onu oradan al... Şimdi onu da kaparlar...

— Bankanın biletleri burada satılıyor... Lotarya piyan-ko... Lotarya piyanko... Lotaryo piyanko..\*. Kazanan altı yüz frank alıyor. Haydi çekiliyor...

— İdam, Sabah, Tercüman-ı Hakikat, taze havadisler...

— Hanımlar, efendiler yürüyelim... Haydi yürüyelim, kuzum yürüyelim...

İskele memurunun bu çabuklaştırması üzerine düdüğü de ötüncü bilet kulübesinin önünde biriken halk, parmaklıkları kapıya doğru saldırır. Bu insan sağanağı, o uzun iskelenin üzerinden birbirini iterek koşuşurlar. Onlar çekilip orası aralanır aralanmaz arkadan cimnastik adım yürüyen birkaç yolcu döküntüsü de gelir geçer...

İskele memuru düdüğü öttürürken siyah çarşafı, cücem-si, toparlakça, geçkince, paytak bir hanım ipek peçesini açmış, çarşafının üzerine iğnelemiş, bir elinde çantası, öbüründe şemsiyesi... Biletini de ağzına, dişleri arasına sıkıştırmış... Koşmaya pek elverişli olmayan bacaklarıyla yürümekle yuvarlanmak arasında bir tuhaf yürüyüşle geliyor... Ara sıra kollarını kaldırarak memura anlaşılması imkânsız işaretler ediyor... Biletçi — Haydi Hanım!..

Yolcu, ağzındaki bileti uzatıp verdikten sonra:

— Aman memur efendi, kaptana işaret et kalkmasın; Has-na Hanım geliyor, koşamaz de!.. Acık beklesin... Bilmem benim saat bir türlü bu vapurların saatine uymaz. Ya, yarım saat bu tahta iskelede şu güvercinliğin içinde beklerim. Yahut işte böyle uc ucuna yetişeyim diye koşar koşar terlerim; sonra da vapurda bir âlâ nezleyle tutulurum.

Memur — Haydi Hanım, söyleneceğine koş... Hanım — Duruyor muyum ayol! İşte koşuyorum. Bu uzun boylu iskele benim adımla koşmakla biter mi?

**NİMETŞİNAS**

Birkaç döküntü daha gelir geçer. Hasna Hanım yine en geride kalır...

Memur — Hanım yürü; iskeleyi alıyorlar.

— Bundan hızlı nasıl yürüyeyim ayol!..

— Bak yolcular hep seni geçtiler...

— Onlar güçlü kuvvetli adamlar... (şemsiyesiyle kaptana işaret ederek) Kuzum oğlum bırakma beni... Oldu olacak... Terledim terleyecek bari yetişeyim... (gelip geçenlere) A! göremedim. Kaptan boruya üfledi mi? Çarklar dönüyor mu? Kuzum, yavrum üfleme daha... Nefesini bir iki saniye tut... Yukarıdan üfler üflemez aşağıdan çarklar nasıl da çarçabuk döner? Ne kuvvetli nefes!..

Bütün vapur halkının bakışları, elinde çantası sallanarak, al çoraplı ayaklarında ruganh iskarpinleri parüdayarak söylene söylene yuvar yuvar gelen bu son yolcuya dikildi.

İskeleyi almışlardı. Vapur başını açmak üzere manevra yaparken Hasna Hanım geldi, iskelenin kenarında durdu. Ne mümkün içeriye atlamak! Biçare kadın ne yapacağını

şaşırp etrafına bakınmata iken Kaptanın işareti üzerine iki çımacı, Hanımın birer koltuğundan yakalaymca vapura atlatıverdiler. Hasna Hanım yere basar basmaz:

— Hoppala işte yetiştim. Kaptan Efendi, artık üfle... (et-raifna bakarak) Ayol, kadınlar tarafına nereden gidilecek? Tersim döndü. Bir türlü sağımı solumu bulamıyorum.

Çımacı |— Şu merdivenden çık. Yürü. Öteki merdivenden in...

Hasna Hanım — A başıma gelenler! Bu, o merdivenli va-'pur mu? Hep da bunu rastlarım. Bu... Vapura binmek değil ya! Âdeta kira evi gezer gibi bir şey...

Merdivenden çık. Salondan geç. Üst kattan bir daha orta kata in...

Hasna Hanım, böyle söylene söylene kadınlar tarafını bulur.. Fakat bakar her taraf dolmuş. Oturacak yer yok. Yine söylenerek:

10

**NİMETŞİNAS**

— Lâ havle... Bu kadar yorgunluğun üzerine şimdi de ayakta durmalı!..

Kadının biri — A bu kim? Kuyu çığığına benziyor. Öbürü — Buna dalkavuk Hasna derler... Öteki — Sahi... İnsan, sözünü işitmeden yüzüne baksa yine gülecek... Daha öteki — Yavaş söyle kardeş, şimdi işitirse lâkırdısı-" nı sakınmaz; bir söz atar, insanı utandırır.

Hasna Hanım, kalabalığın içine doğru üç dört adım ilerleyerek, ilişecek bir yer bulmak için etrafına bakınırken karşıdan

— Hasna Hanım... Hasna Hanım buraya gel.

diye kendine bir el sallandığını görür... O tarafa dikkatle bakarak :

— A Fatma'm sen misin? Yer var mı yanında?

— Gel gel., buluruz.

Hasna Hanım o yöne doğrulur. Fakat geçtiği yere rastlayanlardan kiminin ayağına basar, kiminin kucağına yıkılır, kiminin çarşafını çığner. Etraftan:

— Nasıl şey bu böyle! Koltuk yastığı gibi bir kadın. Yu-varlana yuvarlana gidiyor... şikâyetleri işitilir. Bin güçlkle Fatma Hanım'ın yanını bulur. Fatma Hanım yanındaki kadınları sıkıştırarak Hasna'ya güç-1 lkle bir yer açar... Hasna oturduktan sonra biraz yorgunluk çıkarmak için başını Fatma Hanım'm omuzuna dayayarak:

— Aman kardeş Fatma bittim... Bak şurada aptes ibriği kıyafetli bir karı var. İşte o bana: «kuyu çığığı» dedi. Öteki hamam anası tuvaletli karı da: «dalkavuk» adını taktı. Koltuk

i yastığı, daha hangisini söyleyeyim?

— Sen o terbiyesizlere bakma Hasna Hanım...

— Bakmadım a... Onlara söz mü bulamazdım?.. Lâkin onr larla yarışmaya tenezzül etmem. Nereye Fatma'm böyle?..

— Lâleli'ye, Didar Hanımefendi'ye...

NİMETŞİNAS

11

Deme Allahı seversen... Ne iyi tesadüf bu... A siz de mi oraya? Öyle ya... Birlikte çıkarız... Olur...

\*

Hasna Hanım'ı çağırarak yer bulan Fatma Hanım'ın yanında biri yaşlıca, öbürü taze iki kadın arkadaşı vardı. Tazesinin, kendine çevrilen bakışları büyüyecek çekici bir güzelliği, alımı vardı. Peçesini açmış, çarşafının siyahlığıyla karşıt-laşan yüzünün güzelliği bütün bütün artmış; çenesini sağ bileğine dayamış uzun süren bir üzünlkle denize bakıyordu. Etrafında edilen sözlerden, tuhafliklardan, gürültülerden büsbütün habersiz denecek kadar dalgın görünüyordu. O yakınlarda çok ağladığı gözlerinin kızartısından belli idi. Şimdi de ara sıra mendilini çıkarıp nazlı bir tutuşla göz yaşlarını üzgün üzgün içiriyordu...

Hasna Hanım, güzellikle üzüntünün kaynaşmasından melekler gibi bir tatlılığa bürünmüş bu güzel kızın yüzünü bir süre uzun uzun gözden geçirdikten sonra:

— Bu güzel kızcağız kim? O ağladıkça yüreğim (hun) oluyor. Ne olmuş ona a zavallı?..

— Sorma Hasna Hanım'cığım sorma... Bu da bir masal. Vapur, İodostan yavaş yavaş sallanıyordu. Hasna Hanım

alınını avucuna dayadı. Lodostan etkilendiğini gösterircesine bir süre gözlerini süzdü, durdu, sonra birden aklına bir şey gelmiş gibi toplanarak çantasını açtı. İçinden üç dört baş kakule çıkardı. Bir tanesini kendi ağzına attıktan sonra yanındakile de birer baş verdi. Bir tane de o güzel kıza uzatarak:

— Hanım kızım, al ye... Safra bastırır, iyidir. Aman bilmem benim lodosa hiç yüzüm yoktur da herkesi de öyle sanıyorum.

12

NİMETŞİNAS

Kız:

— Teşekkür ederim Hanımefendi.

dedi. Kakuleyi nezaketle aldı. Pembe, ince, duygulu dudaklarının arasına sıkıştırdı... Vapur, Marmara ile Boğaz'm kavşağında sallanırken, üzgün kız parmağıyla önce Üsküdar Mezarlığını, o sık servileri, sonra Marmara'nın uzak ufuklarını göstererek mendili gözlerine kapadı. Sessizce, fakat göğsü sarsıla sarsıla ağlıyor. O lâcivert ufuklara karşı mezarlığın acıklı durumu da ince gönlüne dokandı? Yoksa o ufukların ardında gizlenmiş, yahut o servilerin altında uyumuşlardan özlemini çektiği biri mi vardı?

Hasna Hanım, Fatma'nın kulağına:

— Söyle bu çocuğa ağlamasın, merakıma dokunuyor. Babasına mı ağlıyor, anasına mı, yoksa nişanlısına mı?

— Ne babasına, ne anasına, ne de nişanlısına... Bu akşam Didar Hanım'da değil misin? Hepsini anlarsın...

Hasna Hanım, üzgün kızı avutmak için türlü şaklapanlıklara başladı. Zavallı kız, yasının başkalarına da geçmesinden korkarak artık ağlamamaya çalışıyordu. Fakat elde değil, onlar gibi söyleyip gülemiyordu.

Hasna Hanım'm şakalarıyla yolun uzunluğu pek belli olmadan vapur Köprü'ye yanaştı. Yolcular hep birden ayağa kalktı. Birbirini ite kaka herkes çıkmak için bir yol ararken Hasna Hanım'la Fatma Hanım birbirlerini kaybettiler. Fatma Hanım, arkadaşı iki kadınla Köprü'ye çıktı. Orada bir süre durarak sonradan çıkanlar arasında Hasna'nın gözükmesini bekledi. Fakat yine göremedi.

— O bizden önce çıkmış, bizi yürüdü sanarak Köprü başına kadar koşup gitmiştir. Şimdi orada tramvayların durduğu yerde bizi bekler, diyerek arkadaşlarıyla yola düzeldi. Köprü başına geldiler, her yanı araştırdılar. Fakat Hasna Hanım meydanda yoktu.

Artık Hasna Hanım'ı bulmaktan umut kestiler.

NİMETŞİNAS

13

Bahçekapısında, her yanı arabalar, tramvaylarla çevrili olan o meydancıkta siyah çarşafli bu üç kadın koltuklarında-ki iri bohçaların bunaltıcı ağırlıklarından bir an önce kurtulmak için ne yapmak gerekeceğini düşünmek üzere kalabalık arasında birbirlerine sokularak bir süre durdular. Sonra biri:

— Tramvaya binecek değil miyiz? Haydi yürüyünüz gidelim. Burada durup da itilip kakılmada ne mana var?., dedi.

Genç kız — Tramvaya binmeyip de bir arabaya binsek olmaz mı?

Fatma Hanım — Araba pahalıdır ayol... Fazla para vermeye ne lüzum var...

— Fazla para verecek değiliz. Tramvaya binmiş olsak üç kişi altmışar paradan dört buçuk kuruş verecek değil miyiz? Araba bizi Lâleli'ye bir çeyreğe götürür.

— Öyle ise haydi binelim.

Fatma Hanım, en yakın bulunan arabacılara haykırarak:

— Arabacı hu! Bizi Lâleli'ye kaçta götürürsün?

— İki çeyrek Hanım...

Fatma Hanım dönüp arkadaşlarına:

— A gördünüz mü. Beş kuruşa gitmiyor, iki çeyrek istiyor.

Genç kız — Onun istemesine siz ne bakıyorsunuz? O gö-türmezse başkası götürür. Burada araba çok!..

Arabacı — Haydi hanımlar, yedi buçuk verin de ne ise gö-türeyim...

Yeni Camiin önüne doğru uzaktan bir arabacı bu bohçalı hanımlara eliyle işaret ederek:

— Hanımlar buraya gelin, ben sizi bir çeyreğe götüreyim. Uzaktan arabanın bu çağırması üzerine birkaç arabacı birden:

— Kâhya yok mu orada?... Biz sabahtan beri burada nöbet bekliyoruz. Ben o herifi bir gün pataklayacağım ya!.. Nöbet

14

## NİMETŞİNAS

arabasına bir müşteri gelir gelmez uzaktan hemen ayartır... (Hanımlara seslenerek)

Hanımlar sakın o arabaya binmeyiniz. O, gece arabasıdır. Araba pek eski, hayvanlar da hem zayıf, hem yorgundur. Sonra yarı yolda kalırsınız ha!..

Bu sözlere birkaç arabacı daha katıldı. Fakat hanımlar:

— Siz beş kuruşa götürmüyorsunuz da götürene ne kızılıyorsunuz kuzum!.. Lâleli şurada iki adımlık yer... On kuruş istemeye utanmadıktan başka bir de lâkırdı söylüyorsunuz. Haydi kardeş o çağırın arabacıya gidelim. Ne eski, ne bir şey. Pek güzel bir araba...

sözleriyle hanımlar o yana yürüdüler... Arabacı müşterilere kapıyı açar. Arabaya önce o koca bohçalar mı girecek, yoksa hanımlar mı? işte önemli olan bu mesele!..

Kadının biri boh-çasıyla birlikte girmek ister... Böyle girişin olamayacağı anlaşılınca arkadaşlarına:

— Kardeş şu bohçayı tutunuz. Kendim girip oturayım. Sonra bohçayı kucağıma verirsiniz.

der. Dediği gibi yaparlar. Bir hanım, bir bohça... Arabaya istif olurlar.

Arabacı:

— Hanımlar, çarşaflarınızı, ellerinizi gözetiniz. Aralığa sıkışmasın.

dedikten sonra halkaya iki eliyle sımsıkı yapışarak gerilip gerilip de hızla kapıyı kapar. Bu vuruştan araba hayli sallanır. Henüz yerleşmeye uğraşan hanımlarda kafa kafaya ufak bir karambol olur. Fatma Hanım, arabacıya:

— Ay yetişme! İçim sarsıldı...

Arabacı, kapıyı sert bir vuruşla kapadıktan sonra iyi tuttu mu, tutmadı mı provasında bulunmak için bir daha iki eliyle halkaya sarılır, ikinci kez arabayı sarsar... Ne yazık ki iyi tutmamış olduğundan kapı yine açılır...

Arabacı var gücüyle kapıyı yuvasına oturtmak için koç gibi gerilmeye hazırlanırken hanımlar birbirlerine:

— Aman kendinizi sıkı tutun bir daha kayacak...

**NİMETŞİNAS**

15

diye uyarırlar. Kapı gerçekten bir daha gümler. Bir sarsıntı daha gelir geçer. Kapının kapanıp kapanmadığını anlamak için arabacının yaptığı ikinci denemede kapı yine açılır. Herifin gözlerini de öfke bürür. Bu defa olanca kızgınlığıyla kapıya sarılıp öyle bir kapayış kapar ki hanımların her birinden kopan ufak birer azar çığılığına kulak vermeden ve kapının tutup tutmadığını anlamak için bir üçüncü provaya kalkışmadan kaba birkaç arabacı küfürü fırlatarak hemen sandalyesine sıçrar. Dört yerinden düğümlü ipten kırbacını şaklatır... Hayvanlar nallan kaldırırlar... Gırrr araba yola düzülür... Yeni Camii, Pazartesi Pazarını geçerler. Hanımlar birbirlerine bir şeyler söylemek isterler. Her bir vidası başka türlü ses çıkaran köhne arabanın gürültüsünden, kaldırım sesinden birbirlerini işite-mezler ki... Biri kulağını ötekinin ağzına uzatmaya uğraşırken Bakırcılar sokağında kapı şark diye bir daha açılır.

Hanımlar hep bir ağızdan:

— Arabacı hu!.. i-Capı açıldı... Dur ayol!.. Hepimiz sokağa döküleceğiz!., haykırılarıyla herife olanları duyurmağa uğraşırlar... Lâkin hayvanları yokuşa saldırmak, ilk hızla o dik yolun üçte birini olsun tırmanmış bulunmak için kolunun alabileceği en geniş acı ile gerilip gerilip de kırbaç yapıştıran arabacının bu önemli uğraşmasından başka bir şey işitmeye vakti olmaz.

Hanımlar:

— Fatma Hanım, sen şu bohçayı tut...

uyarmalarıyla birbirlerini tutmaya uğraşırken geçicilerden biri arabacıya kapının açılmış olduğunu söyler... Artık yokuşun alt başına da yaklaşılmış. Öyle bir yerde hayvanların hızını keserek aşağıya inip kapı kapamanın nasıl bir sakınca doğuracağını arabacı bilir. Gayet öfkeyle yerinden atlar. Kapıya sarılır. Gümmm gümmm!..

Zavallı hanımlarda ne baş kalır, ne beyin... Arabacı, kapıyı kapayabildiği kadar kapadıktan sonra yerine sıçrar. Bir eliyle terbiyelere, öbürüyle de kırbaça sarılır...

16

**NİMETŞİNAS**

Şaklat şaklatabildiğin kadar. Bu sefer de hayvanların inadı tutar. Tam yokuşun alt başındaki helvacının önünden yukarı gitmek istemezler... Kırbaçı yedikçe o iki lagar beygir ince boyunlarını ileri uzatıp birbirlerine sırt sırta dayanarak artık düşmemek için birer güçlü dayanak bulmuş olduklarını sahiplerine gösterircesine nasırlanmış sırtlarına yedikleri kırbaçlara hiç mi hiç aldırış etmezler...

Arabacı ayağa kalkar. Ha veriştirir kırbaçı, ha veriştirir kırbaçı!.. Sonunda hayvanlar kımıldarlar... Fakat öne doğru değil... Arka arka gitmeye başlarlar. Arabanın art

tekerlekleri arkadaki muşambacı dükkânına gireceği sırada nasılsa araba ileri yürür. Fakat yine yokuştan yukarı değil... Hayvanlar bu sefer sağa, Mısır Çarşısına giden sokağa saparlar. Yürüdüler ya, arabacının istediği o; nereye saparlarsa sapsınlar... O, kırbacı şaklatma devam eder. Ters bir yana gidişlerinden dolayı:

— Arabacı hu! Biz Unkapanı'na gidecek değiliz... Bizi Lâ-li'ye götüreceksin... yolunda hanımların kopardıkları çığlıklara herif hiç kulak asmaz... O, yine çala kamçı yolunda devam eder. Araba o caddeyi boylar. O hızla sağa Çiçek Pazarı'na sapar. Hanımlar artık çığlıklardan umudu keserler. Arabacının kendilerini götüreceği yere gitmeye razı olup susarlar; başka çare yok!..

Sokak başına gelince araba yine sağa sapar. Gider gider Akar Çeşme'nin önüne çıkar... Oradan da sağa döner, o mahallenin çevresinde böyle eksiksiz bir devir yaptıktan sonra yine Fincancılar yokuşunun alt başına, yani ilk hareket noktasına gelir, fakat bu sefer arabacı çala kamçı hayvanları yokuşa saldırır.

O koca mahallenin etrafında yapılan devrin verdiği hızla araba mobilyacı «Franko» nun mağazasının önüne kadar çıkar. Hayvanlar orada (mola) derler. Bu duruşa arabacı razı olmaz. Kamçıyı bastırır. Beygirler yine sırt sırta dayanarak o kamçılara vurdum duymazlıktan gelmek isterler. Fakat bu kez yokuş; arabanın ağırlığı hayvanların güçlerini yener. Bir tornis-

NİMETŞİNAS

17

tandır başlar... Arabacının kırbaçtan başka bir ustalığı yok... Onu elinde savurur, savurur. İpin dört düğümden ikisi kopar, karşıdaki avizeci dükkânma fırlar. Şimdi herifin elinde kamçı kalır mı güsgüdük?.. Müşteri hanımlar:

— Allah aşkına aç biz inelim...

yalvarmasına başlar... Arabacı hemen yerinden fırlar, hayvanlarına gemlerine yapışır... Şimdi arabayı çekmeye yarayacak kuvvet üçleşir... İki hayvan bir de arabacı... Yısa boca, yısa boca Beyazıt Meydanına çıkarlar. Fakat beygirlerden çok arabacı terler... Onlardan çok da müşteriler üzülür. Beyazıt'a gelince arabacı yerine çıkar oturur. Hayvanlar da tırısı kalkarlar.

Fatma Hanım:

— Hay ne idi o başımıza gelen? Bu nasıl araba böyle?

Öbürü — Ya hanım, ucuz etin yahnisi tatsız olur. O iki çeyrek isteyen herifin arabasına bineydik bu üzüntülere uğramazdık...

Genç kız — Ama bu herif bizi çağırdığı vakit böyle olacağını ben anladım. Çünkü hayvanlar düşmemek için birbirine dayanmışlar da öyle duruyorlardı. Ne ise anne, hanım teyze geçiştirdik. Bundan ötesi düzlüktür galiba... Fakat bundan sonra bedava gitse eski arabaya binmeye tövbeler olsun!..

Fatma Hanım — Sanki herif bizi niçin Çiçek Pazarı'ndan dolaştırdı ?

Tazesi — Hayvanları aldatmak için. Çünkü onlar yokuş çıkmak istemiyorlar...

Baksanıza yokuşa çıkamadılar da düz yola saptılar. Arabacı da onları başka yola götürüyormuş gibi yaptı, yokuşa saldırıverdi...

Öteki Hanım — Aman arabacı da çok bilmiş, hayvanlar da...



Arabanın kapısı üç dört dakikada bir yine açılıyordu. Fakat yoldan kalmamak için hanımlar artık bunu arabacıya söy-

F. 2

18

## NİMETŞİNAS

lemeyi gerekli görmeyerek kendileri çekip kapıyorlar, kapaya-madıkları zaman elleriyle tutuyorlardı.

Bu kadınların ikisi ana kızdı. Hayriye ile kızı Neriman. Rumeli'den geldikten sonra sekiz dokuz yıl Kadıköyü'nde bir konakta hizmetçilik ettiler. Hizmet ettikleri efendinin Neriman yaşta güzel bir kızı vardı: Nevber Hanım. Neriman bu Nev-ber'in hizmetine verilmişti. Okula birlikte gittiler. El hünerleri ve benzeri ne öğrendilers-e... Hanım, hizmetçi birbirini çok severlerdi. Neriman, o küçük hanımın sanki ayrılmaz bir dostu olmuştu.

Neriman'ın annesi Hayriye de orta hizmetinde bulunuyordu. Zavallı Nevber bir hafta önce öldürücü bir hastalıktan dört gün içinde gidiverdi. Bu ayrılık yüzünden o konak Neriman'ın gözünde bir yas zindanı kesildi. Artık hanımının gezip yürümüş olduğu yerlerde duramıyor, onun oturduğu yattığı odalara giremiyordu. Konağın içinde ne yana baksa rahmetli hanımcığına ait bin türlü yakıcı anı, zavallıyı saatlarca ağlatıyordu.

Neriman bundan sonra konakta duramayacağını, kendini yine hizmetçilikle, her ne yolda olursa olsun, başka bir yere götürmeleri için efendilerine yalvardı. Nevber'in ana babası da Neriman'ı gördükçe kendi kızlarını görmüş gibi olarak:

— Bizimki de yaşamış olaydı bu yıl on sekizini bitirecekti, yollu acı düşüncelerle Neriman'ın varlığından tedirgin oluyorlardı. Neriman'ın konakta gezinmesi, söylenmesi, her hareketi rahmetlinin anılarını diriltmek demektir. Onu unutarak acılarını dindirebilmek için Neriman'ı görmemek gerekti. Fatma Hanım adında işte o kadının aracılığıyla Neriman o günü İstanbul'da Lâleli'de başka bir konağa götürülüyordu. Annesi Hayriye Hanım, Neriman'dan ayrılamadığı için:

— Kızım nerede ben de orada.

söziyle o da eski kapısından hesabını keserek çıkmıştı. Araba Beyazıt'tan aşağıya inerken artık sarsıntılara, şangırtılara hanımların başları biraz alışmıştı. Birbirleriyle sohbete girişti-

## NİMETŞİNAS

19

ler. Fatma Hanımla annesinin karşısında oturan Neriman mendilini çıkarıp kalın peçesinin alından göz yaşların silerek:

— Kapı değiştirirsem, başka sokaklara, başka semtlere, başka evlere gidersem üzüntüm yatıştır, içimden bu acı biraz çıkar sanıyordum; meğer aldaniyormuşum. Nereye gitsem aklımda yine o... Ah o nazik, o yumuşak huylu, o sevimli Nevber'immin üzerine ben kimlere hanım diyeceğim?.. Artık bir daha öylesini bulamam ki. Bana hizmetçi değil, kardeş gözüyle bakardı. Şimdi gidip başka bir hanımın eteğini öpünce kendimi tutamayacağım. Gözlerimden yaş boşanacak...

Fatma Hanım — A kızım, sakın ha! Öyle çocukluğun lüzumu yok. Sonra adama ne derler? Hanımına ağlıyor demezler, çıktığı kapıda bir bey varmış da ona göz yaşı döküyor, derler...

Neriman acıklı acıklı hıçkırarak:

— Şimdi bizi götürdüğün hanımlar nasıl insanlardır? İyi midirler?..

— Kızım, inan... Bunlar da eşsiz hanımlar. Hiç ben seni fena yere götürür müyüm? Üç gün otur, iyiliklerini anlarsın... Şimdi göreceğin Talât Hanımefendi nezakette, terbiyede Nevber'den aşağı kalmaz; belki ondan da baskındır. Ya annesi Didar Hanımefendi'ye doğrusu hiç uyar yoktur. Görmüş geçirmiş bir hanımdır. Vallahi eşi bulunmaz. Halası Nuriye Hanım, o biraz çaçaroncadır. A iki eilm yanıma gelecek; ben doğrusunu söylerim. Yalan neme gerek?.. Fakat Nuriye Hanım'ın ayrı hizmetçisi var. Sen ona bakacak değilsin... Sen Talât Hanımefendi'nin hizmetinde bulunacaksın... İşte sana antla söylüyorum, Nevber'i aratmaz.

Neriman yine hıçkırarak:

— Nevber'ciğime, hiç ona uyar olur mu?.. O bir tane idi... Aklıma geldikçe yüreğimin başı sızladığını duyuyorum.

— Kızım Neriman bu ağlamayı kes!.. Gideceğimiz konak-takiler pek terbiyeli, düzenli insanlardır. Ben oraya böyle şırıl

20

## NİMETŞİNAS

şırıl gözlerinden yaş akan bir hizmetçiyi götürmeye sıkılır. A insanlıktır bu; belki akıllarına başka bir şey gelir. Hem sana söyleyeyim: Kapı değiştirmek pek kötü bir şeydir, kızım. Biliyorsun ya ben hizmetçi tellâli değilim. Sen de öyle kapı kapı dolaştırılacak bayağı hizmetçilerden değilsin. İki kapı değiştirir-sen adm çıkar. Senin büyük kusurlarm var. Seni her eve almazlar. Allah vermesin sonun fena olur. Hem bunlara ben senin halini şanını anlattım. Seni oraya hizmetçi gibi değil, evlâtlık olarak alacaklar. Onlar senin gibi terbiyeli, candan bir kıza muhtaçlar.

Neriman ağlamasını keserek:

— Ne imiş benim kusurlarım?..

— Pek gençsin... Pek güzelsin... Pek akıllısın... Bunlardan başkasına pek yaramazsın...

Hayriye Hanım gücenik:

— A ilâhi kardeş, kusurları var, dedin de nedir diye yüreğim hopladı. O saydıkların da kusur mudur?..

Fatma Hanım başını sallayarak:

— Kusurdur zahir... Kocalı hanımlardan hiç biri evlerine bu kadar güzel bir hizmetçi, yahut evlâtlık sokmaya cesaret edemezler. Ben böyle neler bilirim. Herkesin dertsiz başına dert çıkarmaya vakti yok...

Hayriye somurtarak:

— Benim kızım öyle aşiftelerden midir?..

— Değildir iki gözüm, ama elin hanımlarına bu gerçeği nasıl anlatırım?

Neriman ağlamasında devamla:

— Fatma Hanım'cığım, böyle tuhaf sözlerle beni korkutuyorsun. Benim yüreğim doğru olduktan sonra bana kimseden bir kötülük gelmez.

Fatma Hanım biraz sertçe:

— Ya hâlâ ağlıyorsun kızım!

NİMETŞİNAS

21

— Bırakınız ağlayayım ağlayayım da biraz içimin zehiri gitsin. Orada ağlamamak için işte arabada ağlıyorum...

— Ya gözlerinin kızartısını ne yapalım?.. Onları görüp de bir mana vermesinler...

— Benim eski kapımdan nasıl çıktığımı anlatırsın. Hoş hepsini biliyorlarmış değil mi? Ağlıyorsam rahmetli hanımına ağlıyorum. Bunun için beni kimse ayıplayamaz. Müşteriler böyle konuşurlarken araba da Lâleli Türbesinin önüne geldi. Fatma Hanım:

— İşte geldik kardeş. Cama vurup arabacıya seslenelim de alt sokağa sapsın...

Neriman ağlama izlerini yok etmek için sıkı sıkı gözlerini silerek:

— Fatma Hanım'cığım, araba saptıktan sonra daha çok gidecek mi?

— Hayır... Şöyle bir iki sokak dönecek, orada...

— Öyle ise biz burada inelim de oraya yayan gidelim. Hizmetçi kısmı kapılanacağı konağa araba ile gitmez; ayıp olur.

— Onlar böyle şeylere pek dikkat edip mana verecek hanımlar değildirler. Ama haydi dediğin gibi olsun...

Neriman — Gözleminin kızartısını görürlerse bir mana verirler, diyen sen değil misin?..

— Ağlamak başka yavrum... Sonra bunları beğenmemişsin gibi bir mana çıkar. Somurtkan, gözlü yaşlı evlâtlığı kim ister ya?

Arabadan inerler.

II

HP

1 ÜRBEden sonra sağdan birinci sokağa saparlar. Her biri payına düşen bohçayı koltuğunun altına sıkıştırarak giderler, giderler; birkaç sokak dolaştıktan sonra Fatma Hanım elli altmış yıl önceki mimarî tarzında aşı boyalı, konak yavrusu bir evin kapısı önünde durur. Özel bir önemle:

— İşte burası...

dedikten sonra kapının onluk simit büyüklüğündeki iri halkasına uzanarak şıkırdatır...

Çok sürmez ip çekilir, kapı açılır. İçeri girerler. Temiz süpürülmüş toprak avlu.

Yanda hizmetkâr odasının kapısı önünde kır sakallı, sakolu bir uşak, eli hâlâ kapının ipine uzatılı olarak duruyor.

Kadınlar, girişi yüksek, yerli bir tahta paravana ile örtülmüş olan orta kapıya doğru yürümektedirler iken harem tarafından küt, küt, küt dönme dolap vurulur. İçeriden bir kadın sesi:

— Tayyar Ağa, Tayyar Ağa, al şu ibrişimi değiştir; örneğine uymuyor.

Tayyar Ağa elindeki ucu boş sigara ağızlığını avluya doğru öfkeyle üç kez üfledikten ve iki elini çaprazca göğsü üzerine kavuşturup —sokağa çıkarsa üşüyeceğini anlatırcasma sa-kosu içinde— kendini iki kez sıktıktan sonra:

— Kalfa, bu üçüncü gidişim. Bu ipek, örneğine ne vakit uyacak? Şehzadebaşı yakın yer değil ki.

Dolabın arkasından kalfa:

— Homurdanma... Homurdanma haydi bakalım... Ali orada yok mu?

— Burada ama becerebilir mi ?

— Mademki öyledir haydi bakalım. Fakat bu dördüncü gidişin de önceki gidişlerine benzemesin. Elindeki örnek fes rengi; senin getirdiğin ipek bayağı galibarda; dikkat et!..

NİMETŞİNAS

23

Tayar Ağa, kukuletesini başına geçirip ipek değiştirmek görevinin dördüncü kezine hazırlanırken Fatma Hanım'm orta kapının halkasını şakırdattı. Tek iri kanad açıldı. Bu üç kadın loşça bir maltalığa girdiler.

Henüz dönme dolabın önünde duran otuz yaşlarında, kısa boylu ufak tefek esmer bir halayık, kapıdan giren konukları biraz gözden geçirdikten sonra mor gaz boyamasıyla kundaklamış olduğu başını sallayarak, iri iki ön dişini gösteren bir tanıdık gülümsemesiyle:

— A Fatma Hanım sen misin?.. Birdenbire bilemedim... Ya bu yanındaki hanımlar?.. Ha ha aklıma geldi... dedi.

Yeni gelenler lastiklerini çıkarmak için eğildikleri sırada hemen orada ortaya çıkıveren karalı beyazlı kedi, kuyruğunu kaldırıp sırtını kamburlaştırarak, güya bir şey anlatmak istediğini bildirircesine konukların yüzlerine bakarak tatlı tatlı mırıltılarla eteklerine sürtünmeye başladı.

Fatma Hanım sordu:

— Şevkefza kızım, hanımlar evdeler mi?

— Buradalar. Huylarını bilmez misin? Çok sokağa çıkmazlar ki (eliyle kediyi kovarak) Ceylan, çekil oradan, hanımların ayaklarına dolaşma.

Hayriye Hanım, ayağından çıkardığı yeni lastiklerini dayamak için emin bir yer arayarak:

— A kardeş, dokunmayınız hayvana!.. Eh bizi sevdi galiba da bakınız, safâ geldiniz, diye sürtünüyor...

Şevkefza — Lastiklerinizi şuraya koyunuz. Uyarmasıyla kenarda bir yer gösterdikten sonra kediyi eliyle iterek:

— Haydi çekil Ceylan... Bu kedi ev sahibi, konuk bilmez ki; gayet adamcıldır. Kimseyi yadırgamaz. Herkese sokulur.

Konuklar, lastiklerini çıkarıp da ne yana gideceklerini kestirmek için etraflarına bakındıkları sırada Ceylan bunların eteklerine sürtünüp sürtünüp uzakta duran mavi boyalı bir do-

24

NİMETŞİNAS

laba doğru koşarak acaba dolabı açmaya geliyorlar mı anlamını sezdirir bir kaygı ile dönüp dönüp arkasına bakmırken Şev-kefza Kalfa, kediye bir tokat işareti gösterip:

— Ha! Arsız çekil oradan...

— (Konuklara taşlıkta bir oda göstererek) Buraya buyurunuz.

Konuklar orta kapının önünden, kendilerine girmeleri söylenen odaya kadar uzanmış olan enli kalas tahtasının üzerinden yürümeye başladılar.

O sırada Kalfanın bütün dikkati, yüzünü açıp çarşafının yarısını indirmiş olan

Neriman'ın tatlı salmışına dikilip kalmıştı. Kalfa, dudaklarını ısırarak kendi kendine:

— Bu, hizmetçiye değil; âdeta hanıma benziyor. Daha doğrusu hanımdan da edalı..

Güya hizmetçi olmayıp da evlâtlık olacakmış. Kendi çocukları varken böyle el kızı evlâtlık getirmeye de akıl ermez, dedi.

Odaya girdiler. Odanın ortasında yelken bezinden bir yaygı üstünde, kapağının teki örtülmüş, üzerine bakır ibrik oturtulmuş dik dörtgen biçimli büyücek bir mangal duruyordu. Mangalın kenarında ufak bir basma minder üzerinde uyuklayan fm-dıkî fanile hırkalı, yüzü köylüye benzer ellilik bir kadın, konukların odaya girmesiyle

rahatı bozulmuş olduğunu gösterir gibi bir gevşeklikle gerine gerine gözlerini kırıştıtarak ayağa kalktı. Yine o sırada mangalın altından beyaz bir kedi daha çıktı.

Sıcak saçın altında oturmaktan, ısının etkisiyle kedinin arka tüyleri ağır ağır kızarılarak (kına) konmuş bir renk almıştı. Konuklarla birlikte odaya giren Ceylan, mangalın önüne kadar yürüdü. İki kedi yüz yüze koklaştılar.

Köylü kadın, iri pembe oyalı mavi yemeni sargı altında güçlükle açılyormuş gibi

görünen dişsiz ağzını kıpırdatarak:

— Hanımlar, safa geldiniz. Hoş geldiniz? Uğurlar getirdiniz. Vakit ne vakit? Acaba ben namazı geçirdim mi? sözleriyle konukların çarşaflarını almaya davrandı.

Üzerine

NİMETŞİNAS

25

kırmızı damalı dokuma yayılı uzun minderin köşesinde cılız, yaşlıca bir kalfa daha oturuyordu. Gelenleri karşılamak için o hiç yerinden kalkmadı. Erkân şiltesinin üzerinde başını duvara dayamış şişman Zenci bir kadın horul horul uyuyordu.

Neriman, peçesini çıkardı, bir yana koydu. Etek bağını çözdü. Entarisinin eteklerini salıverdi. Yenlerine, yakasına, eteklerine yine o renkte kadife çevrilmiş koyu nefli fanileden entari hırkası pembe beyaz yüzüne, kumral saçlarına pek ya-raşmıştı.

Çenesinin topluluğu, on sekiz yaşında turfandalığı ile körpe yanaklarının hoş yuvarlaklığı, saf alnının genişliği arasında öyle bir tatlı orantı yaratmıştı ki

konuşunca, biraz utanınca; ince kaşlar yaylanıp o gür kirpikli elâ gözleri süzüldükçe; o nazik deriyi pençe pençe utanç kızılığın kapladıkça insan bu güzel yüze bakmaya doyamazdı. Gövdesi, endamının nazikliğini bozmayacak kadar dolgunca; boyu, ortadan biraz uzunca idi.

Mangal başında uyuklarken düşünde ahırdan keçinin mutfağa geçerek yumurta sepetini devirmiş olduğunu gören köylü Sabire Hanım gözlerini açar açmaz karşısında bu tatlılık perisini bulunca Şevkefza'nın eteğini çekip parmağıyla Neriman'ı göstererek sordu:

— Bu güzel kız kim?

Güzel kızm kim olduğunu Şevkefza da pek iyi bilmiyordu. Bununla birlikte Neriman'ın güzelliği Kalfanın kıskançlığını körüklemişti. Güya ondan bir öç almış olmak için Sabire'nin kulağına:

— Hizmetçi... Hizmetçi...

dedi. Bu hizmetçi nitelemesiyle sanki kızm güzelliğini, her şeyi kırmış ve indirmiş oluyordu. Sabire Hanım, birkaç kez daha gözlerini oğuşturarak Neriman' ı tutkuncasına süzdükten sonra:

— Oğlum Ali'ye alsam varmaz mı acep? Şevkefza gülerek:

26

## NİMETŞİNAS

— Sen de nerede güzel bir kız görsen hemen oğluna alırsın. Bu kızın edasına baksana a! Hiç senin çarıklı oğluna varır mı o?..

— Çarığı çıkarıp potin giymek uzun bir iş değildir ya? Şu kızını gönlüm sevdi... Kulakları biraz küçük ama, yine işime gelir...

Minderin üzerinde oturan Emsal Kalfa, Sabire Hanım'ın tutturduğu bu isteme başlangıcından pek ileri varacağını bildiğinden susması için karşıdan işaret etti. Konuklarla evdekiler selâmlaştılar. Neriman, tazelere temenna etti. Yaşlıların ellerine vardı. Sabire Hanım'ın eline uzanırken köylü kadın çatla, pürtük, diken diken elleriyle kızın yanağını okşayarak:

— İnşallah bana gelin kısmet olursun yavrum, demekten kendini alamadı. Neriman kızardı, öptüğüne pişman oldu. Sabi-re'nin bu tedirgin etmelerine bir son vermek için Fatma Hanım:

— Büyük Hanımefendi bu kızını kendine evlâtlık yapmak için getirtti. Onu daha büyütüp zengin beylere verecek... Sen oğluna köyden bir kız ara... Bundan umudunu kes...

Bu uyardıya Sabire'nin biraz canı sıkılark:

— Hanımefendinin evlâdı var. Evlâtlığı nidecek? Benim gelinim yok... Oğlan: «Ana beni ever» diye beni sıkıştırır, durur. Köyde kız çok. Fakat ünlü lâkırdıdır: «İki çilbah bir hamamda yaraşır..» Mademki bu kız hizmetçi imiş; olanı da dı-şarda uşak ederiz. Güzel güzel iş görürler. Hanımlar da rahat ederler, ben de bu kocalığımda rahatlanırım.

Köşede uyuyan aşçı kadın, Sabire'nin bu gürültülü sözlerinden uyanarak:

— A Hanımlar safa geldiniz... İkinci okundu mu? Ocakta tencereler var...

Gideyim... Ayol gideyim... Kaynadı mı? Taştı mı? Yandı mı? Benden başka kimin ne vazifesi?.. Gideyim bakayım...

Şetaret Abla giderken Pamukla Ceylan kuyrukla kal-

## NtMETŞİNAS

27

dırıp Ablanm eteklerini koklayarak onlar da birlikte çıktılar. Sabire Hanım oğlu Ali'yi övmek için dişsiz ağzını buruşturup yutkunarak, bir delikanlıda bir kızını imrendirecek niteliklerin hangileri olabileceğini düşünürken Fatma Hanım, köylü kadının ağız açmasına meydan vermeden dedi ki:

— KIZIM Şevkefza, geldiğimizi hanımefendilere söyle, Şevkefza gitti. Birkaç dakika sonra dönerek:

— Gelsinler, diyorlar.

dedi. Şevkefza önde, Fatma Hanım onun arkasında, sonra Hayriye, en arkada Neriman odadan çıktılar.

Neriman'ın yüreğini bir çarpıntı aldı. Hanımefendiler kendilerinden hoşlanmayıverirlerse?.. Ya da Neriman onlardan hoşlanmazsa nasıl olacak?.. Sık sık kapı değiştirmek iyi değilmiş. Özellikle kendisinin gençliği her eve kolaylıkla alınmasına engel imiş... Zavallı Neriman, içinde bir gariplik, bir kimsesizlik duydu. Annesi yanında ise de o da kendinden zavallı, belki daha zavallıydı. Çünkü Hayriye'yi o eve kabul ederlerse Neriman'ın hatırı için edeceklerdi. Her ne ise ikisi de hizmetçiydi. Birbirlerine olan analık, kızlık sevgisi ikisinin de zavallılığını gidermeye yetmezdi.

Neriman bu düşünceleri arasında yine eski hanımı, rahmetli Nevber'i hatırladı. O ölmeseydi böyle başka kapılara gelir miydi? Durdurulmayan iki damla, yanaklarından aşağı yuvarlandı. Bu acıklı yaşları Fatma Hanım'a göstermekten çekinerek mendilini çıkardı, yüzünü siliyormuş gibi yaptı. Yaş damlalarını kuruttu. Hasır döşeli, enli basamaklı merdivenden çıkarken dizleri kesiliyor, eliyle küpeşteye tutunmak zorunda kalıyordu.

Merdiven bitince, önlerine yine hasır döşeli geniş bir sofa çıktı. Karşıda iki kapının arasındaki duvara konmuş, «mu-vakkithane» lerdekilere benzer büyük bir yerli saatm işitilen düzenli rakkas sesinden başka o koca sofada hiç bir ses yoktu. Yol keçesini izleyerek yürüdüler. Şevkefza Kalfa önden gitti, üzerleri hep pamuklu koyu renk perdelerle örtülü beş altı ka-

28

## NİMETŞİNAS

pıdan birinin perdesini kaldırdı. Önce Fatma Hanım, sonra ötekiler içeri girdiler. Beş pencere geniş bir oda... Deve tüyü taban üzerine yeşil yapraklar arasında al, beyaz, mor, güllü bir Frenk halısı yayılmış... Orta yerde tablasu yumurta biçiminde bir sarı mangal... Ateşin kenarına konmuş pembe yaldızlı bir çay ibriğinin emziğinden hafif duman çıkıyor. Odanın karşılıklı iki yönünde geniş iki sedir, bunların arasında büyücek bir erkân minderi. Bu minder de, sedirler de yumuşak, tüylü al battaniyelerle örtülmüş. Erkân minderinin ortasında, yeni atılmış yünlü ufak bir şilte üzerine bir büyük hanım kurulmuş... (Kınalı) saçlarının üzerine kenarı ufak ıtır yaprağı oyalı «ünnabî» bir Kandilli yazmasıyla kundak yapmış. Kulaklalarında birbirine beyaz ibrişimle bağlı pırlanta, ufak menekşe aptes küpeleri... Belinde şal kuşak, arkasında koyu lâcivert atlas kaplı vaşak kürk... Altın kösteğinin ucu, kuşağın irice düğümüne bağlı. Yan cebinde şal keseli, mineli saat. Parmağında pırlantalı kafes üzerine oturtulmuş taşı irice bir firuze yüzük. Yanındaki koltuk yastığının üzerinde gözlük, mendil, birkaç kitap, bir avuç leblebi, kınış şekeri. Bu yaşlı hanım, Talât Hanımefendi'nin halası Nuriye Hanımefendi idi. Yeni hizmetçilerin kapıdan girdiklerini görünce gözlüğünü taktı. Ağzına da iki üç lebleli attı. Gözlüğünü takıp da

bir şeyi inceleyeceği zaman ağzına da bir iki leblebi ya da kişniş şekeri atmak âdeti idi. Onları çiğnerken inceleme gücü açılıyor sanırdı.

Sağ yan sedirin üzerinde Nuriye Hanımefendi'den on yaş kadar daha küçük görünen cılızca bir hanımefendi oturuyordu. Bunun fanile entari hırkası, biçimce bir kocakarı kılığında çok günün modasına daha yakındı. Başında siyah papaziden basıkça bir hotoz vardı. Alnının, şakaklarının çokça pa-rıldaması Hanımın genç iken süse, tuvalete düşkünlüğünün fazla olduğunu ve henüz bundan büsbütün vazgeçemediğini gösteriyordu. Bu da Talât Hanımefendi'nin annesi Didar Hanım-efendi'ydi.

NİMETŞİNAS

29

Sol yandaki sedirin ucunda yaşı yirmi sekiz - otuz oran-lanabilen kıs boylu, ince yapılı, saz benizli, iri siyah gözlü, ufak tefek bir hanım oturuyordu. Başından saçları taraz turaz kabarıp dağılmış; yakası palto biçiminde, iri sedef düğmeli (kumru) göğsü hırkası, omuzundan aşağıya, bir yana sarkmıştı. Bu derbeder taze de Talât Hanımefendi'ydi.

Kadınlar içeri girince Talât Hanım elinde dikmekte olduğu fes rengi ipekli kumaştan gecelik entarisini bıraktı.

Fatma Hanım, erkân minderinde oturan Nuriye Hanımefendiden başlayarak yaşları sırasınca hanımları birer birer etekledi. Hayriye ile Neriman da buna uyarak etek öptüler.

Bundan sonra Fatma Hanım, kendine gösterilen yere, sedirin ucundaki ufak mindere oturdu.

Hayriye ile Neriman ayakta kaldılar. Nuriye Hanımefendi leblebisini çiğneyerek gözlüğü altından, görüş gücünün ere-bildiğince Hayriye ile Neriman'ı süzdükten sonra Fatma Hanım'a:

— Dediğiniz ana kızlar bunlar mıydı?

— Evet kadını...

— Kadın kadıncığa benziyorlar. İkisini de canım sevdi. Umarım ki onlar da bizden hoşlanırlar.

— A ne demek efendim?.. Sizin gibi hanımefendileri nerede bulacaklar?.. Siz onları sevdikten sonra onlar da size dört elle sarılırlar, canla başla bakarlar. Önce de anlattım ya efendim? Bunlar buldukları yerde hizmetçi gibi değildiler. Neriman'a evlât gözüyle bakarlardı. Annesi Hayriye de kızının yanında düşer kalkardı. Tanrı sizlere ömürler versin; evlere şenlik o konağın bir tanecik kızı, anne babanın da gözbebeği olan Nevber Hanım, birkaç gün içinde fırladı, gidiverdi... Artık hepsinin yüreklerini acı bürüdü. Kızlarının ölümünden sonra ne onlar Neriman'ın ağlamadan yüzüne bakabildiler; ne de Neriman orada kalmaya dayanabildi. (Eliyle Neriman'ı göstererek) Baksanıza şu zavallı kızın haline; boynu

30

NİMETŞİNAS

armut sapına döndü. Ağlamadan göz kapakları halka halka çürüdü.

Bütün gözler Neriman'ın üzerine dikildi. Zavallı kız, gözlerinden boşanmaya fırsat arayan yaşları tutabilmek için dudaklarını ısırıyordu.



Fatma Hanım, devamla:

— Talât Hanımefendi'nin bir hizmetçi aradığını biliyordum. Geldim kendilerine, Kadıköy'ünde bir yerde bir genç hizmetçi var. Daha doğrusu hizmetçi de değil ya; ahretlik, evlâtlık gibi bir kız var. Birlikte kardeş gibi büyüdüğü küçük hanımı, sizlere ömür, oluverdi. Kız, acısından orada oturmak istemiyor. İsterseniz size getireyim, dedim. Bu sözümün üzerine kendileri de: «Aman Fatma Hanım'cığım, ben de böyle bir şey arıyordum. Üstelik terbiyeli bir konaktan çıkacak. İsterim; o kızı sen hemen bana getir. Ben onu hizmetçi gibi tutmam evlât yerine korum» dedi. Ben de: «A sizin o kadar evlâdınız olur mu?» dedimdi de gülüştük.

Hizmetçilerin yanında Fatma Hanım'ın enine boyuna sözü bu denli uzatmasından Nuriye Hanımefendi'nin biraz canı sıkılarak kaşları çatıldı. Neriman'a:

— Senin hizmet edeceğin hanım işte budur. (Eliyle Talât Hanım'ı gösterdi). Bir kendisi, bir beyi, bir de dört yaşında bir çocuğu var. Odalarını toplayıp süpüreceksin; hanımın sandığına, sepetine bakıp yerleştireceksin; dikişlerini, söküklerini dikeceksin... İşte bu üç canı çekip çevireceksin. Kitap okur musun? Masal bilir misin?

Fatma Hanım — Okur efendim, bilir efendim...

Nuriye Hanım — Bana yapacağın hizmet de uykum kaçtığı geceler döşeğimin başına gelip ya masal söylemek, ya hikâye okumak olsun... (Hayriye'ye) kadın, sen de bu kızın an-nesisin değil mi?

Hayriye — Evet efendim.

Nuriye Hanım — Sen de orta hizmetinde bulun. Şevkef-za'ya, Emsal'e yardım et. Gereken yerleri sil süpür. (Didar Ha-

NİMETŞİNAS

31

nımı göstererek) Kâh bu Hanımefendi'ye bak, kâh bana bak. Bizim ayrımız seçimiz yoktur. Biz gelin görümceyiz... Şimdilik biz sizden hoşlandık. Siz de bizden hoşlanırsanız oturursunuz, olur biter. Uzak yoldan geldiniz. Belki yorgunsunuzdur. Aşağıya gidin de dinleniniz.

Talât Hanım — Müsaade buyurunuz efendim; birkaç şey soracağım...

Nuriye Hanım — (Eliyle, kaşlarıyla işaretler ederek) Canım Kadıköy gibi yerden geliyorlar. Belki yorgundurlar. Bunları şimdi uzun uzadıya karşında tutmada ne mana var?

Talât Hanım — (Neriman'a) Kızım adın ne?

— Neriman, efendim.

— A ne güzel ad... Ölen hanımını çok mu severdin Neriman ?

Neriman, gözleri sulanarak:

— Severdim efendim...

— Onun ölümüne pek acındım. Keşke ne o öleydi, ne de sen buraya geleydin...

Lâkin benim senin gibi bir kıza ihtiyacım var. Bana bağlılık gösterirsen sana:

«kızım» diyeceğim. Bey'e de öyle dedirteceğim. İstersen sen de bana: «Anne», Bey'e de: «Baba» dersin.

Neriman, sıkılarak cevap vermeden önüne baktı. Fatma Hanım söze karıştı:

— Neriman kızım, ben sana demedim mi?.. Hangi el kapısında insana ilk günü böyle yüz gösterirler?

Nuriye Hanım, öfkeyle ağzına bir iki kişniş şekeri atarak:

— Hiç bir kapıda göstermezler; ama işte bu evde gösterirler.

Didar Hanım, görünçesi Nuriye Hanım'm niçin fökелendi-ğini sezerek hizmetçilere:

— Haydi aşağı gidiniz de dinleniniz, dedi.

Hayriye ile Neriman yeniden etek öperek çekildiler. Neriman, eteğini öperken Talât Hanım:

32

## NİMETŞİNAS

— Haydi kızım git, biraz dinlen. Ben birazdan sana odanı, dolabını, sandığını, her şeyini gösteririm. Göreceğin işlerin de neler olacağını anlatırım.

tatlı sözleriyle kızın yanağını okşadı. Ana kız dışarı çıktılar. Nuriye Hanım öfkesinden bir iki oflayıp pufladıktan sonra:

— Canım, bir hizmetçi gelir gelmez daha huyunu suyunu bilmeden: «kızım, canım» diye böyle başınıza çıkarırsanız artık onda terbiye, saygı kalır mı?

O aralık sofada bir yaygaradır başladı. Bir kadın sesi:

— Nerede o Fatma Hanım olacak karı bakayım? Vapurda: «Birlikte gidelim» diye söz verdi de sonra sır oldu, görünmez oldu. Köprü üzerinde fellim fellim dolaştım. Yeni Camiin önünde, Balık Pazarı'nda, tramvay yolunda macuncu fırılacağı gibi döndüm şöyle.

Kapının perdesi kalktı; içeriye o paytak yürüyüşüyle Hasna Hanım girdi. Hanımları etekledi. Fatma Hanım, Hasna'ya söz sırası bırakmamak isteyerek:

— Haydi oradan yalancı! Kim bilir ne işin vardı da nereye çekildin? Oralarda aramadık delik, aramadık kovuk bırakmadık ki...

— Ben fare miyim ayol deliğe girecek? Yoruldum, bayıldım, bittim; kızlar, çabuk bir şekerli kahve pişirin... Aman başım dönüyor. (Nuriye Hanım'a) Kuzum Hanımefendi, bir iki kişniş şekeri ihsan etsenize. Baş dönmesine iyidir değil mi? (Sözü Fatma Hanım'a çevirerek) Hani yanındaki ana kızlar ne oldu? Onlar da birlikte buraya gelmeyecekler miydi? Kız pek güzel; ama durmuyor ağlıyor...

Nuriye Hanım — Vapurda mı ağlıyordu?

— Öyle ya! Ağlamadan dünyasını göremiyordu ki...

— A terbiyesizlik doğrusu. Vapurda ağlanır mı hiç? (Talât Hanım'a dönerek) Gördün mü kızının marifetim? Akşam bey babasına söyle de darılsın...

## NİMETŞİNAS

33

Talât Hanım — Ne yapsın efendim? Zavallı kızın acısı var; hanımı ölmüş!..

Hasna kahkahayla:

— A tövbeler olsun inanmam. O yaşta bir kız, hanımına bu kadar ağlamaz. İşin içinde mutlaka bir de bey olmalı... Kim bilir nedir? Günahı üstünde kalsın...

Talât Hanım kızarak:

— Yok Hasna Hanım, elin melek gibi kızına böyle benzetip yaraştırıp da söz söyleme; günahdır. Aşifte ile doğruyu biz de ayırdedebiliriz. Söz söylemek için

yüzüne bakılınca utancından yarı beline kadar kızarıyor... Hem onu ben kendime evlât edineceğim...

— A a! Bir yaşıma daha girdim. Senin onun kadar evlâdın olur mu? Senin daha yaşm ne, başın ne?..

— O bana ait bir mesele...

— Öyle ise sözümü geri aldım. Ben onu buradan gelip geçici bir kız sanıyordum da...

— Gelip geçici de olsa bir kız oğlan kıza söylediğin gibi sözler yormak insanlığa sığar mı?

— Yavrucuğum, sözümü geri aldım. Bir düziye ağlıyor da o güzelliğine acıdığım için öyle söylüyorum. Eğer döktüğü yaşlar ölen hanımı içinse, Tanrı bilir, ben de alınından öperim. Ne iyi kızmış o!..

Nuriye Hanım:

— Şu kız bu eve geleli daha yarım saat olmadı. Talât, şimdiden üzerine toz kondurmuyor. Kız buna: «ana», Nihat Bey'e de: «baba» diyecekmiş!..

Hasna, yadırgamayla gözlerini açarak:

— Ay bu kızı kocasının karşısına çıkaracak mı? İyi cesaret doğrusu...

Talât Hanım, dudaklarını kıvrarak:

— Artık ona karışamazsınız. Bey'in huyunu içinizden kimse benim kadar bilmez. O kendi halinde bir adamdır. Karşısına dünya güzeli çıksa başını kaldırıp da bakmaz.

F. 3

34

## NİMETŞİNAS

Hasna, gülmemek için kendini zorlayarak:

— A kızım, senin dünya güzeli dediğin acaba bu kızdan başka türlü bir şey midir sanıyorsun? Erkeğine inanan çok kadın gördüm; ama bu denli yüreklisini görmedim. Çünkü insanın yüreğinde eşine karşı bir inanı bulunmasa geçim olmaz ki... Erkeğin en budalası yine karısını aldatmak fennini bilir. İşte kadınların böyle sizin gibi en akıllıları da o yalanlara kapılırlar. İşte buna şaşarım. Ne hikmettir bilmem ki... A söyletme beni Talât'çığım...

— Emin ol Hasna Hanım, ne söylemiş olsanız gönlümde bir kuşku uyandıramazsınız. Kocam beni bilir, ben kocamı bilirim. Ötesi sizin nenize gerek...

Nuriye Hanım:

— O kadar güvenme kızım, o kadar güvenme. Tanrı yargılasın, nur içinde yatsın, benimki; dünyada benim üzerime gül koklamamış olduğuna, başka kadınlar, dünya güzeli de olsalar gözüne hep çirkin göründüklerine türlü antlarla beni inandırmaya uğraşrdı. Çılgın kahbe ben de inandım. Bir gün Hoşka-demi iki kapı arasında okşarken görmeyeyim mi? Başına kıyametleri kopardım. Halayığdı o günü evden gönderdim. Üç gün, üç gece yemek, yemedim. Sonra beni nasıl kandırdı biliyor musunuz? Sıtması varmış da dostlarından biri güya sıtmaya iyidir diye salık vermiş de onun için o davranışta bulunmuş; yoksa benim üzerime çiçek koklamazmış!..

Nuriye Hanım, sözün bu noktasında ağzma yedi sekiz leblebiyi birden attı.

Talât Hanım gülererek:

— Benimkinin sıtması yok...

Hasna Hanım bir kahkaha salıvererek:

— Bana inan, bu kızı görürse seninkini de sıtma tutar; sonra kızım, değme hekimin sulfatosuyla de geçmez...

Talât Hanım biraz kızarak:

— Nenize gerek sizin hanımlar? Koca benim değil mi? Sıt-

NİMETŞİNAS

35

ma

ma tutsun, karın ağrısı tutsun, ne tutarsa tutsun... A bana öğüt vereceğinize, büsbütün ateşe körükle gidiyorsunuz. Sizin sözünüzden çok kocamın sözüne inanım vardır.

\* \*\*

Talât Hanım, Neriman'a kendi odasının karşısında küçük bir oda verdi. Kızın, Kadıköy'ünde gelecek daha eşyası vardı. Onları yerleştirmek için, yük dolap gösterdi. Bir de büyük sandık verdi: «Daha kendine ne lazımsa söyle kızım» dedi.

Neriman'a edilen bu iltifatlar, gösterilen bu cömertlikler, Emsal ile Şevkefza'nın kıskançlıklarını kışkırttı. İki kalfa birbirine :

— Biz şu evde saçımızı süpürge ettik de daha başlı başımıza bir odamız olmadı. O, henüz bugün geldi. Odalar, dolaplar, sandıkları ele geçirdi. Yazıklar olsun bizim verdiğimiz emeklere... Bu kız, şimdi bizimle birlikte işe girmeyecek mi?

— Girmeyecek zahir. O, hizmetçi değilmiş; evlâtlıkmış.

— Evlâtlık mıymış?.. Biz kaç yıldır bu hizmetçilikten kurtulamadık da o, hemen nasıl evlâtlık oldu? Evlâtlık! Bu da ne demek olacak kuzum?..

— Ne demek olacak bilemedin mi? Bu evin küçük hanımı...

— Bu evin küçük hanımı mı? O, şimdi bize iş mi buyuracak?..

— Öyley ya! Küçük hanımlık ne demektir, bilmiyor musun ?

— Ay büyük sözüme tövbe... Artık ona da mı iş göreceğim... Küçük Hanım'm azarını işit, büyük Hanım'ın derdini çek... Beyefendi'nin paylaşmasına uğra. Bunların hepsi neyse ne, ama bir de bunun hizmetçisi mi olacağım?.. Ay büyük sözüme tövbe! Büyük sözüme tövbe!.. (Düşünerek) Şevkefza, kardeşim, bu kıza evlâttk desinler, ne derlerse desinler... Biz

36

NİMETŞİNAS

ona hizmetçi gözüyle bakalım, hiç yüz vermeyelim... Hiç de boş oturtmayalım. Bir düziye iş çıkaralım... Aygır gibi bir de anası var. Varsınlar çalışsınlar. İşte biz de inadımıza böyle yapalım.

— Bu kıza sanki neden böyle değer veriyorlar? Bunu niçin seviyorlar?..

— Güzel de onun için...

— Aman onun neresi güzel? Ağlamış suratlı. Yüzü beyaz, ama bilmem bir çiğ beyaz,, sevimsiz... Yanakları, pembe, ama şalgam gibi çirkin pembe ...Alım yok; soğuk... Bilmem, benim kanım kaynamadı...

— Hanımların kanı kaynadı ya! Seninki kaynanamış kaç para eder?

İki halayık, odanın bir köşesinde böyle konuşurlarken Neriman, yabancı elbiselerini soyunmuş, temizce bir basma entari giymiş, eteklerini toplamış, kıvrakça bir iş kılığıyla kalfaların yanlarına gelerek:

— Kalfa Hanımlar, benim büyüğüm sizsiniz; sizin büyükleriniz de hanımlar. Göreceğim işleri bana siz buyaracaksınız... Konağın kıyısını bucağını bilmiyorum. Lütfen bugünlük bana görülecek işleri anlatınız da yarm sizi rahatsız etmem. Ben işsiz duramam, sıkılırım.

Kız gelip de bu yolda içtenlikle konuşunca kalfalar biraz önceki kötü sanılarından dolayı sıkılır gibi olarak şaşkırdılar.

İki halayık, «Bu sözlerin içtenliğine inanalım mı, inanmayalım mı?» anlamında bakıştılar. Fakat yine birbirine:

— İnanma, inanma! anlamını sezdirdiler.

Kızın böyle bir nazikçe boyun eğişiyle hizmete gelişi, buyruklarına hazır olduğunu bildirişi; kalfaların o zavallıya güler yüz göstermelerini gerektireceği yerde,, tersine, böbürlenmele-lerine yol açtı. Emsal Kalfa, buyurganlığını göstermek için bi-

NİMETŞİNAS

37

raz önce hanımların hiç birinde görülmeyen bir kaş çatışıyla başını sallayarak:

— Kız, senin adm ne?

— (Kızarak) Neriman...

— A ne çirkin ad o!.. Böyle hizmetçi adı olur mu?.. Bu adı sana baban mı verdi; yoksa bulunduğu kapıda mı koydular?

— Bulduğum kapıda koydular...

— İstanbullu musun sen?

— Hayır, biz Rumeli'den geldik.

— Asıl adın ne idi?

— Zineti...

|— Kaba ad. Mahalle karısı adı... Cıgara, kahve içer misin? Öyle şeylere pek kızarım. Sana şimdiden söyleyeyim de..

Neriman, utancından morarak sustu. Kalfa, bu susuşu «evet» der gibi sayarak:

— Neye kızarıyorsun? İçiyorsan doğrusunu söyle... Hem sorulara karşılık verirler. Biz öyle terbiye gördük.

— Hayır...

— Beyefendi'nin karşısına çıkacak mısın?

— Canım öyle pancar kesilip başını önüne eğmek ne olacak?. Sorulara karşılık verirler. Bundan sonra senin terbiyen bizden sorulur... Çıkacak mısın?

— Bilmem...

— Eğer çıkarsan bu kılıkla çıkılmaz. Eteklerini indir. Başını kulaklarının hizasından bir yemeni ile sıkıca kundakla. Sana bir şey sorulunca önüne bakarak karşılık ver... «Efendim» siz söz söyleme... «Adm nedir?» dedikleri vakit, deminden bana yaptığın gibi, hemen terbiyesizce Toraman mıydı ne o?

— Neriman!..

— Ha «Neriman» deyiverme... «Siz ne ad verirseniz adım olacaktır efendim» de. Neyse yavaş yavaş ben seni terbiye ede-

38

## NİMETŞİNAS

rim. Anan da pek ham halat bir şeye benziyor. Artık ona da ben yürek tüketemem. Ona da Şevkefza yol, anlayış göstereyim... Ananın adı ne ?

— Siz ne buyurursanız öyle olacak efendim.

— Ha şöyle... Sen çabuk terbiye olacaksın... Ama yine pek umamıyorum; kafan kaim gibi... Ananın önceki adı neydi ?

— Hayriye...

— A sevmedim. Hani Boğaziçi'ne giderken bir vapurlara bineriz; onların adına benziyor. Şirketi Hayriye midir, nedir? İşte o... Anan Hayriye kadını nerede ise çağır. Şevkefza size bahçede tulumbayı, su kovalarmı göstereyim. Biriniz çekiniz, biriniz doldurunuz. Yukarı helalara su çıkarınız. Musluk taşını, iç taşı güzelce temizleyiniz. Biz, ayakyollarmı temizlemek için tuzruhu kullanmayız. Taş harap oluyor. Musluk taşının altındaki kapağı açınız. Orada silgi taşı var. Kirlenen yerleri onunla bir güzel oğar, sonra da fanile parçalarıyla kurularsınız. Yaş yer bırakmayınız; Büyük Hanımefendi titizdir; sonra hepimiz söz işitiriz. Bu iş bitince farası, süpürgeyi alınız. Üst kata çıkınız. Orada üç oda var. Haylidir süpürülmedi. Camları açınız. Önce şöyle bir kabaca her yerin tozunu alınız. Sonra süpürge ile pat pat vurarak güzelce temizleyiniz. Bardaklara, sürahilere, kırılacak şeylere iyi dikkat ediniz. Bir şey kırarsanız aylığınızdan ödetirim ha!.. Vaktiniz kalırsa aşağıya ininiz. Taşlığı iki sucağız alıveriniz. Şimdi o işlerden önce kızım Toraman... Ay Neriman, git şu dolabı aç; orada kahve takımları var. Birer fincanlık iki cezve al. Bize birer kahve pişir. Ben sade içerim; öteki kalfa şekerli içer... Haydi bakayım, elin işe yaraşıyor mu göreyim? Kahveyi sakın kestirme, köpüklü olsun ...

Biraz önce Neriman'a, kahve içmenin hizmetçiler için terbiyesizliğin büyüğü olduğu hakkında sert öğütler verirken şimdi böyle köpüklü kahve ısmarlaması kızını sınırca yadırgattı. Fa-

## NİMETŞİNAS

39

kat sesini çıkarmadı? Kahveleri pişirdi. Sadesini Emsal'e, şekerlisini Şevkefza'ya verdi. Emsal:

— Haydi kızım, bir de ateş getir.

emrini verdikten, sonra cebinden ufak bir tabaka çıkardı. Gayet cılız, ince yapılmış cigaralardan bir tane aldı, yaktı. Bir yudum kahveden sonra cigarayı öyle bir çekiş çekti ki burun deliklerinden parmak kalınlığında dumanlar çıkmaya başladı. Kaşlarını kaldırıp olağanüstü hoşlanmayı gösteren bir süzük-lükle başını sallayarak:

— Şimdi evvelki gibi dört beş kahve ile başımı toplayamı-yorum. Tayyar Ağa da tütününü her gün bir yerden almaz ki... Kâh iyi çıkar, kâh kötü... Bugünkü iyice, dedi. Mangal başında yine uykuya dalmış olan köylü Sabire Hanım gözlerini açtı.

Kalfaların ellerinde kahve fincanlarını görünce sitemli bir gözle Neriman'a bakarak:

— Onlara kahve var, bana yok mu? Benim başım kel mi a kız! Sen kaynanana herkesten çok hizmet etmelisin a gelinim olacak haspa!..

Emsal, Şevkefza'nın kulağına eğilerek:

— Bu bunak karı da «gelinim» diye diye bu kızı yüz­süz edecek... Biz bir yandan terbiyesine uğraş­ıyoruz, o, bir yandan densizlik ediyor. Nasıl olsa da şunun kulağını büksek?..

Neriman, bir cezve de Sabire Hanım için sürdü. Şevkefza yavaşça Emsal'e:

— Gelinim dedikçe kız da hoşlanıyor galiba. Baksan a cezveyi sürdü.

— Ne olacak ya! Onu da o köylü oğ­landan başka kim alır? Altta yok, üstte yok...

— Öteki kapısından eşyaları gelecekmiş...

— Aman sen de... Eşya dedikleri kim bilir nasıl şeylerdir?

Sabire Hanım kahveyi alarak:

— Kahve gibi aziz ol gelinim... Kahve getirenlerin çok olsun!

40

## NİMETŞİNAS

Emsal öteden:

— A yanlış Sabire Hanım, o sözü kahve için değil su için söylerler...

— Masabirîn!.. Kız, kahve sudan yapılmaz mı? Sabire Hanım içerek:

— Ah ne tatlı pişirmiş! Ah ne tatlı pişirmiş! Bunun içine şeker attın mı; yoksa nazik parmakların dokunduğu için mi bu böyle (tatlandı) ?.. Taze elinden içilen taze kahve, insanın içini tazeler... Yüreğim tazelendi, duydum... Yüzüm de tazelendi mi acep!..

Şevkefza gülerek:

— Yok onun için tasalanma. O, yine eskisi gibi muşmula! Sabire Hanım biraz dalgınca:

— Bana muşmula diyor, hele şuna bak yaban üvezi... Emsal birbiri ardınca cigarasını çekerek:

— Aman Şevkefza, şu karının ağzını açtırma şimdi...

Bu köyü Sabire Hanım, bu aileyi, Talât Hanım'm babası rahmetli Hüsnü Bey on beş yıl önce memur olarak İzmit'te bulunduğu sırada tanımıştı. Kendisi İzmit'in köylerindendi. Her yıl kasımdan sonra oğlu Ali ile birlikte sırtlarında iki kaz, bir hindi, biraz tarhana bulgur, bir torba ceviz yüklenerek konukluğa Talât Hanım'm evine gelirler; bu armağanlarla hemen bütün kışı orada geçirmek hakkını sağlamış olurlardı.

## III

JNI ERİMAN'la annesi Hayriye o gün birlikte, kalfanın anlattığı gibi, yukarıki odaları süpürdüler. Helaları oğdular. Taşlığı iki su aldılar. Neriman'a bu kadar iş gördürüldüğünden hanımların haberi yoktu. Durum anlaşılınca hanımların kendisini koruyacaklarını; oraya böyle aşağılık işler için getirilmemiş olduğunu kız biliyordu. O akşam sofrada Emsal Kalfa, Neriman'a yarın görülecek işlerin bir programını yaptı.

Pek erken kalkılacak, kıyı bucak yer yer dolaşılacak... Akşamdan kalma döküntü, süprüntü hep toplanacak; sigara tablaları dökülecek; lambalar, şamdanlar yerlerine konacak... Bir aralık kalfaların odalarına gelinecek, kalkıp kalkmamış olduklarına bakılacak. Kalkmışlarsa kahveleri pişirilip ellerine verilecek. Sonra hanımların odaları dolaşarak kim kalkmış, kim kalkmamış anlaşılacak. Her birinin teker teker huylarına sularına göre hizmetleri görülecek, mangallar indirilecek; ateş konarak çıkarılacak. Bu ateşler bittikten sonra mutfağa, aşçı kadının yanına gidilerek akşamdan kalma bulaşık kaplar varsa onların yıkanmasına yardım edilecek. Kalfaların tutumlarına bakılırsa, kendileri ellerini sıcak sudan soğuk suya sokmayacaklar. O koca evi Neriman'la annesi çevirecek... Onlar yalnız iş buyuracaklar. Her sabah yapılacak işleri sayacaklar. İşler görüldükten sonra bunların iyi yapılıp yapılmadıklarına bakacaklar.

Sofradan kalkıldı. Neriman, kalfaların kahvelerini de pişirip ellerine verdi. Emsal, bu yeni hizmetçiyi boş oturtmamak için daha ne iş bulup çıkaracağını düşünürken Neriman, yukarıya, odasına çıkmak üzere ayağa kalktı. Hemen kalfaların ikisi birden birtakım emirlere giriştiler. Fakat kız, pek kulak asmayarak yürüyüverdi. Emsal öfkeyle:

42

#### NİMETŞİNAS

— Gördün mü yellosu! Daha birinci geceden emirlerimize karşı yüzünü ekşitti, gidiverdi.

Sabire Hanım, elindeki kahve fincanının dibine dilini uza-ta uzata yayılarak:

— Siz de karılar, ne insafsızsınız? Buraya geldi geleli kız, bir soluk durup eğlenmedi. Kaç gündür birikmiş işlerinizi ona çabçağın içinde gördürdünüz. Daha ne istiyorsunuz ki yapsın?.. Bunun sabahı yok mu?.. Gelinimi zayıflatacaksınız.

Emsal gücenik:

— Sen sus Sabire Hanım! Böyle şeylere aklın ermez. İşsiz bırakırsak sonra rahata alışır...

Kalfalarla Sabire Hanım aşağıda sözü uzatırlarken Neriman, yukarıya odasına girdi. Annesini de yanına çağırdı. İkisinin de yorgunluktan belleri, kolları ağrıyor; tabanları karıncalanıyordu. Bitkin, birer yana yaslandılar. Söz söylemeye bile güçleri kalmamıştı. Yalnız kalfalardan o gün gördüklerinden . yakınır gibi sessiz bir umutsuzlukla bakıyorlardı.

Neriman, Nevber'in arkadaşı iken ne tahta silmiş, ne çamaşır yıkamıştı. O, yalnız küçük hanımı eğlendirmekle görevli idi. Şimdi de bu eve eclâtlık adıyla getirilmişken kalfaların bu ettiklerine şaşıyordu.

Ana kız kâh üzüntü ile birbirine bakışmakta, kâh yorgunluğun bastırmasıyla uyur gibi gözlerini yummaktadır iken odaya Talât Hanım girdi. İkisi de toplanarak ayağa kalktılar.

Kalfaların birkaç saat içinde bu zavallılara gördürdükleri o katlanılmaz işlerden Talât Hanım'ın hiç haberi yoktu. Hanımların konuklarla odada bulunmalarından yararlanarak bu yeni hizmetçilere üst katları süpürttükten sonra taşlıkları sil-dirmişler. Bütün helaları oğdurmuşlar... Bunlardan Hanımların haberi yoktu.



## NİMETŞİNAS

43

Talât Hanım, evlâtlık edindiği Neriman'ı Kadıköyü'nden Lâleli'ye kadar gelmekten doğan yorgunluğunu çıkarıyor sanarak :

— Kızım, güzelce dinlenip yorgunluğunuzu aldınız mı? Neriman'ın ayakta durmaya bile gücü kalmamışken:

— Sayenizde dinlendik efendim.

— Ben Fatma Hanım'a anlattım. Hizmetinizin neler olacağını o, size söyleyecek... Haydi şimdi seni Bey'in yanına götüreceğim.

Hiç aklından geçmeyen bu teklife karşı Neriman, ne yapacağını bilmez bir halde şaşaladı. Kızın bu duraksamasını görünce Talât Hanım:

— Haydi yürü kızım, yürü. İnsan bey babasından sıkılır mı? Ben seni ona övdüm. Daha yüzünü görmeden o da seni kendine evlât edindi.

Neriman, başını kundaklamak için yastık üzerinde duran yemeniye el attı. Talât Hanım, kızın ne yapmak istediğini anlayarak :

— Haydi haydi, başını maşını bağlamak istemez. Böyle olduğun kılıkla gel...

Hanım önde, kız arkada odadan çıktılar; sofayı yürüdükten sonra karşiki perdelerden birini kaldırıp loşça bir aralığa girdiler. Hanım, aralığın içindeki kapıdan birini açtı.

İçeri girerken Neriman'ı da kolundan çekti. Zavallı kız, ömründe ilk defa yabancı bir erkeğin karşısına çıkıyordu. Zavallının gözleri karardı. Ayakları dolaştı. Odayı koyu bir duman kaplamış gibi hiç bir şey seçemez duruma geldi. Bey'i bulup eteğini

öpmek için göz kuyruğuyla bakındı. Minderin köşesinde gecelik takkesi ve entarisiyle, elinde kitap biri oturuyordu. Sakallı mı? Zayıf mı? Şişman mı? Sarışın mı? Esmer mi? Sözü'nün kısası yüzü ak mıdır, kara mıdır? Dikkat etmeksizin ilerledi.

Eteğini aldı öptü. Sonra arka arka yürüyerek yine geri çekildi durdu. Ayaklarının altında oda, başının üzerinde tavan fırl fırl dö-

44

## NİMETŞİNAS

nüyor gibi geliyordu. Aşırı utancından kızardı. Şakaklarından ter dökülüyordu.

Talât Hanım'ın eşi Nihat Bey sarışın, ince bıyıklı, pembe yanaklı, sarı elâ gözlü, yaşı yirmi dokuz, en son otuz olabilen sevimli, yakışıklı bir delikanlıydı. O gün Talât Hanım'ın, Neriman'ı eşine evlâtlık olmak üzere takdim edeceğini söy-zaman Hasna Hanım'ın kopardığı kahkaha pek yerinde idi. Çünkü bu kız, o beyin olsa olsa küçük kız kardeşi olabilirdi; evlâdı değil...

Talât Hanım'ın kıza bu adı vermekteki düşüncesi başka idi.

Emsal, Nuriye Hanım'm; Şevkefza da Ferdane Hanım'ın hizmetine baktıklarından, Talât Hanım'm özel bir hizmetçisi yoktu. Kendisi bir iki aylık da (gebe) idi. Gerek gebeliğinde, gerek ondan sonra kendine candan bir hizmetçi lâzımdı. Fatma Hanım evlerine gelip gittikçe Nevber'in ölümünden, Neriman'ın acısından, Hayriye'nin hamaratlığından, bu zavallıların artık o konakta oturamayacaklarından söz aç aça Talât Hanım'ı bu ana kıza kulaktan âşık etmişti.

Bu an kız, Talât Hanım'ın işine geliyordu. Hayriye, çocuk bezi yıkar, orta hizmetlerini, horanta işleri görür. Kızı da çocuğa bakar, dikiş diker, ütü yapar, odayı

toplar, döşeklere bakar, sandık sepet yerleştirir; daha doğrusu, Talât Hanım'ı derler toplar. Doğuma yakın, doğumdan sonra uzunca bir süre eşine de bakamayacak; Nihat Bey öksüz gibi kalacak... Ona da bir bakıcı gerek. Bunlardan başka bir de dört yaşında çocuk var: Sekip Bey. Ona da bir dadı ister...

Talât Hanım düşünüp taşınarak bu ana kızı kendine pek elverişli bulmuş, ikisini de hemen alıp getirmesi için Fatma Hanım'a rica etmişti.

Hayriye ile Neriman'ın böylece gerekli olmalarına karşılık bir sakıncaları vardı: Kızın pek genç ve güzel olması... Talât Hanım, Neriman'ı kendine evlât edinirse bu sakıncanın epeyce azalacağını düşünmüştü. Kocasına inancı sonsuzdu. Bu son-

45

suz inançla birlikte Neriman'a (evlât) denirse bu deyişle Nihat Bey'in kıza karşı olacak bakışlarına bir babalık şefkati verilmiş, duygularının başka bir yola dökülmesi ihtimali böylece önlenmiş oluyordu.

Ondan başka, bu «evlât» sözünün içanlamında, şunun bunun ortaya süreceği kınamalara karşı da bir cevap gizlenmiş gibiydi.

«Bu güzel kız nenizdir?» denildikçe:, «evlâtlığımızdır» demekle kızın o aileye ilgisi, dedikodular ortadan kaldırmaya yarayacaktı.

Nihat Bey, dairesinde bin beş yüz kuruş aylıklı bir kâtipti. Evin giderlerinin hemen bütününe kaynanası Didar Hanım öderdi. Bey'in aylığı kendine cep harçlığı kalırdı. Nihat'ın kaynanasına saygısı, eşine sevgisi pek çoktu. Talât Hanım da kocasını niteliksiz aşırı bir sevgi ile severdi. Fakat bu aşırı sevgisini açığa vurmak istemez; içine sindirerek susar. Öyle boş kıskançlıklar, yersiz densizliklerle ne kendini üzer, ne de kocasını tedirgin ederdi. Kocasını, Talât'ın kendi malı olduğuna, onu başka bir kadının elde edemeyeceğine sarsılmaz inancı vardı. Dünyadaki kadınların en güzelleri ayaklarına kapanarak Nihat'a tutkunluklarını söyleseleler hiç birinin isteğine eremeye-ceğini bilirdi. Çünkü kocası nasıl etmiş etmiş,, böylece kandırmayı başarmıştı. Beş yıla varan evlilikleri süresince Nihat'ın henüz bir yalanını tutmamıştı. Evine baktıkça Nihat'ın gözlerinden şefkat, sevgi, bağlılık sanki birer iç coşkunuğuyla akardı. Ya da Talât'a öyle görünürdü. Onun gözbebeklerinde Talât'a karşı öyle bir içtenlik anlamı saklıydı ki, öyle bir mıknatıs çekiciliği vardı ki karısı ne vakit bu tutkun, bu çekici bakışlarla karşılaşsa onların etkisini yüreğinin derinliklerinde duyar; o bakışların büyüyle baştan ayağa sarsılır: «işte kocam beni seviyor» diye mutluluğunu kendi kendine kutlardı.

Ağız, aldatıcı sözcüklere araç olabilir. Fakat gözler, içten görenleri hiç aldatmaz.

Çünkü onlar dil gibi konuşkan değildir. Beyin, dili istediği sözcükleri söylemeye zorlayabilir.

46

NİMETŞİNAS

Oysa, gözlerin anlatış yolları, ruhun etkilerini sadece, açık olarak sessizce göstermektedir. Ona pek hile karışmaz.

Karı koca birbirinin en derin duygularını bilirlerdi. Biri-birinin gücenişlerini, sevinçlerini; yüreklerindeki bütün gizlilikleri birkaç bakışla anlamak alışkanlığını

elde etmişlerdi. Nihat'ın sokakta, kalemde bir şeye cam sıkılsa eve gelir gelmez eşi üzüntüsünü bir bakışta anlar, hemen can sıkıntılarını gidermeye uğraşır. Birbirlerinin gönülleri, kolay anlaşılır açık bir kitap gibi okuyuvermekteki bu ustalıklarından dolayı birbirine düzen yapabilmelerini olanaksız bir nitelik saymakta idiler.

Nihat, gerekince geceyi bir düğünde, bir konuklukta geçirmek zorunda kalsa bu haberi eşine pek üzüntü ile bildirir; evinin dışında eşinden uzak geçirdiği gecelerin kendisi için birer acı ve sıkıntı gecesi olduğunu anlatırdı. Eşinden bu yolda izin istedikçe Talât Hanım zoraki bir güleçlikle:

— Git Beyim eğlen. Gece gündüz de benimle kapanacak değilsin ya? Erkeksin. Dört ahbap görürsün. Biraz çalgı dinlersin, derdin tasan dağılır. Senin eğlendiğini, gezip yürüdüğünü gördükçe kendim gezmiş eğlenmişten daha çok sevinirim. Haydi Beyim bakayım; güle güle git, güle güle gel. sözleriyle beyini taşlık kapısına dek geçirirdi. Nihat kapıyı kapayıp evden çıktıktan sonra Talât Hanım'm yüreğine nedeni belirsiz, açıklanması güç bir yas, bir üzüntü çökerdi. Şimdi o geceyi Bey'siz, yalnız başına nasıl geçirecekti? Eşinin o gece gelmeyeceğini düşündükçe evin içi kendine her günküden daha loş, daha karanlık, daha sıkıntılı gelir; her yer daha sıkıcı görünürdü, iç sıkıntısını gidermek için dikiş, dantelâ, daha başka el işleri bulur, onunla oyalanmak ister, çocuğuyla uğraşır; fakat ne yapsa kaygısını dağıtmaya yol bulamazdı.

Gece yatak odasına girip de Bey'inin her gece oturduğu, kalktığı yerleri boş, şenliksiz bulunca artık göz yaşlarını tutamaz, acıklı acıklı ağlar dururdu. Böyle ağlarken biri üzerine gelerek ağlamasının nedenini sorsa, kocasının bir ge-

NİMETŞİNAS

47

çelik ayrılığına dayanamayıp ağladığını söylemeye sıkıldığı için:

— Rahmetli babam aklıma geldi. Bilmem yüreğimde anlatılmaz bir üzüntü var... Nedenini ben de bilmiyorum. İnsanlık hali bu, kardeş!

derdi. Bu boş ağlamalarına çok kez kendi de şaşarak kendi kendine :

— A, çılgın mıyım neyim ? Ben neye ağlıyorum böyle ? Benden izin aldı da gitti. Ben yolladım...

der. Biraz daha düşünerek izin verdiği, yolladığına pişman olur:

«Salıvermemeliydim, salıvermemeliydim!» sözleriyle acı-nırdı. Pek gerekli bir nedenle kocası kırk yılda bir izin isterse bu, esirgenebilir miydi? Düşünür düşünür bunun olanaksızlığını kendi de doğrular. Sonra bu çocukça düşüncelerine pişman olur: «Adam, sağ olsun da varsın gezsün yürüsün» der.

O gece geçip de ertesi akşam Bey'in dönme saati yaklaşınca yüreğini bir sevinç kaplar. Kocası gelince gayet güler yüzle karşılar. Bir akşam önceki umutsuzluğundan, ağlamalarından, o sıkıcı düşüncelerinden hiç söz açmazdı.

Neriman, başını göğsüne indirmiş; aşırı utancından öyle iki kat olarak karşısında dururken Nihat Bey, yeni hizmetçiye bir söz. söylemiş olmak için elindeki kitaptan gözlerini şöyle bir ayırarak:

— Hoş geldin kızım. Daha sen buraya gelmeden övgünle kulaklarımız doldu. Eski kapıda sana evlât gözüyle ba-karlarmış; burada göreceğin de ondan başka türlü olmayacaktır.

Neriman belli belirsiz bir sesle: — Allah ömürler versin!..

— Sen bizi ne derece memnun etmeye uğraşırsan biz de seni o kadar hoş tutarız.

Adın ne?

Titrek bir sesle:

— Neriman:

48

NİMETŞİNAS

— O! Neriman, pehlivan demektir. Sen o kadar güçlü müsün ?

Neriman büsbütün kızardı hiç sesini çıkarmadı. Nihat Bey, kızın pek çok sıkıldığını gördü. Karşısına ilk çıkışında daha çok sıkılmak istemeyerek:

— Yorguna benziyorsun; haydi odan git de dinlen, sözüyle izin verdi. Neriman, Bey'yle, Hanım'mı birer kez daha etekleyerek dışarı çıktı. Nihat Bey gözlerini yine kitaba dikti.

Talât Hanım bir soru gülücüğüyle:

— A Bey, kitabı elinizden bırakınız şimdi. Kızımı beğendiniz mi? Beğenmediniz mi? Onunla ilgili iki çift söz söyleyiniz.

Nihat Bey, okuduklarının verdiği derin düşünceler içinde olduğunu belli eder bir dalgınlıkla:

— Zararsız, akça pakça bir kız.

— Söyleyip söyleyeceğiniz bu kadarcık mı?

— Huyunu bilmem, suyunu bilmem. Bir dakika ancak yüzünü görebildiğim bir kız için bundan fazla nasıl bir düşünce ileri sürebilirim?

— A iyi kız, pek iyi kız doğrusu...

— İyiliği, kötülüğü için şimdilik bir şey denemez. Beş on gün geçsin işine, becerikliliğine bakalım. Sonra düşüncemi söylerim...

Talât Hanım kaşlarını çatarak:

— Adam, a Bey! dikkatle kızın yüzüne bile bakmadınız. Ben Hasna Hanım'a dedim ya! Dünya güzeli bile olsa bizim Bey başını kaldırıp da bakmaz, dedim.

— (Gülümseyerek) Bu sözü ne diye söylediniz? Talât Hanım, duraksadı; hırkasının ucuyla oynayarak:

— Hiç...

— Nasıl hiç ? Hele hele... Ne yolda bir söz söylendi ki siz Hasna Hanım'a öyle dediniz.

— Bana hepsini söyletecek misiniz?

— Elbette...

NİMETŞİNAS

49

— Canım, Hasna Hanım bu kızı görünce: «Kimdir?» diye sordu. Ben de:

«evlâtlığım» dedim. Güldü. «A hanım senin hiç bu kadar evlâdın olur mu?» dedi.

«Olur olmaz, sizin ne vazifeniz? Ben onun anasıyım, Bey de babası» dedim. Hemen

gölerek: «A a a sen bu kızı Bey'e çıkaracak mısın?» diye şaşı da ben de işte o nedenle bu sözü söyledim.

— (Yine gülerek) Hoppala... Daha kız eve adımını atar atmaz sözler çıkmaya başlamış, gördünüz mü? Aman bu kadınlar. Demek Hasna Hanım, benim için kötü düşünceler besliyor.

— Hasna Hanım lâkırdısını bilir mi? Ağzına ne gelirse söyler. Benim kocama inancım olduktan sonra kim ne söylerse söylesin...

— Sizin bana inancınız o kadar büyük mü?

— Büyüktür elbet!..

— (Şaka gülümsemesiyle) Hanım size doğrusunu söyleyeyim mi?

— Söyleyiniz...

— Kocaya pek o kadar inanmak doğru değildir.

— Aman Bey, böyle şaka istemem. Siz de bunu dedikten sonra neme gerek benim. Ben de bu genç kızı gönderive-ririm. Bize hizmetçi gerekse yaşlıca, yüzüne bakılamaz birisini getiririm...

Nihat Bey, kitabı elinden bırakıp birkaç kahkaha salıvererek :

— Bana olan inancınız bu kadar mıydı? Haniya: «Ben Bey'ime güvenirim. Dünya güzeli bile olsa benim üstüme sevmez...» diyen siz değil misiniz? Düşüncenizi ne çabuk değiştirdiniz?..

— Siz öyle söyledikten sonra ben yine güvenmekte direnir-sem beyinsizlik etmiş olmaz mıyım?..

Nihat Bey, yerinden kalkıp sevgi dolu bakışlarla karısının yanaklarını okşayarak:

F. 4

50

NİMETŞİNAS

— Güveniniz güzelim, güveniniz... Benim gönlüm, sevgim, tutkum sizin varlığınıza bağlıdır. Siz olmasanız o duygulardan bende iz bile kalmaz. İnanınız sizden başka bir kadın gönlümde bir kıvılcım yakamaz. Bütün kadınlara karşı duyduğum şey bir soğukluktur. Gönlüm sevebilmek, ısınabilmek için sevginizin sıcaklığına düşkündür. Bu oluş, kendimden size karşı gösterilen bir «fedakârlık» değildir. Sizden başkasını sevemem ki!.. Elimde değil... Bu, benliğimin üstünde bir oluş. Hizmetçi parçaları için bana bu kötülükleri yakıştıran kadınlara karşı beni savunacak yine sizsiniz Talât'-çığım.

— Canım, bir erkek sevecek olduktan sonra evdeki hizmetçiyi mi sever? Erkekler sokakta ne güzeller görürler. Onlar öyle şeyleri kafalarına koymasınlar yoksa... Karı koca birbirlerine öyle ateşli sevgi bakışları fırlattılar ki sevgilerinin ve anlattıklarının gerçeklerini tanımak için o bakışlardan daha parlak kanıt aramak yersiz olurdu.

O gece mutluluklar içinde gönül hoşluğuyla bir uyku geçirdiler.

\* \*\*

Ertesi sabah Nihat Bey'in kahve fincanını eline yeni hizmetçi Neriman verdi. Kızın elinden kahveyi alırken Bey, o gece eşiyile aralarında açılan meseleyi hatırladı. Öyle bir konuşmaya değeri olup olmadığını anlamak için Neriman'ın yüzüne bu kez özenle baktı. Olağanüstü güzel buldu. Hattâ o büyüleyici bakışın uzun süre büyüyle karşı karşıya kalmaya dayanamayacağı için çarçabuk bakışlarının yönünü değiştirmek zorunda kaldı. Şaka değil; kız güzeldi. Çok güzeldi.

Tevekkeli değil... Evlâtlık adını vermeyince, karısının bu kızı karşısına çıkarmayışmda demek iş varmış. Evlâtlık adı verilmekle de tehlikenin önü pek alınamayacağını belirtircesine

## NİMETŞİNAS

51

Hasna Hanım'm salıverdiği kahkahalar da o kadar boşuna değilmiş...

Fakat ne olabilir? Kız ne denli güzel olursa olsun. Ateş olsa Nihat'ı yakamaz. Nihat çocuk mudur? Kendisi için gerçek mutluluğun aile mutluluğundan başka olmadığını bilir. Evin mutluluğunu bozacak şeylerden sakınır.

Nihat'ın, eşine verdiği sevgi güveni doğru mudur? Gerçekten Talât'ın üzerine başka bir kadın sevebilmek gücünden yoksun mudur?

İşin bu yönü incelenmeye değer. Hiç bir erkek, yaşama süresince yalnız bir kadına gönül vermek yaradılışında doğmamıştır. Tek kadma tutkunlukla günlerini geçirenler, sevgilisinden başkasını gözleri görmeyenler; yalnız o seçtiklerini sevmek isteyen erkekler de vardır. Oysa bu durum, geçici aksamaların etkisiyledir. Bu aksamalar ortadan kalkınca erkeğin gözü yine dışarıda dolaşmaya başlar. Kadınların, erkekleri yönetme fenninde en ustaları bile bu aksaklıkları yaratabilenleri, kocalarını kendilerinden uzun süre usandırmamayı başaranlardır. Bu, pek güç bir meseledir. Bu fenni öğreten bir okul yoktur. Bu, yaratılıştan bir ustalıktır. Ne yazık ki binde bir kadında bulunmaz. Hele evlenme süresi dört beş yılı aşmış bulunursa, kocanın yönetilmesi bütün bütün güçleşir; kocada yasak meyveye bir düşkünlük baş gösterir. Onun oradan elini, istediğini kesmek her kadının harcı değildir.

İşi çapkınlığa vuran erkekler de çeşit çeşittir. Birtakımı, eşini, yuvasını kutsal sayar. O kutsallığa karşı kendini daima saygıya borçlu bilir.

İnsanlık hali, ara sıra çapkınlık kaçamaklığmda bulunur; ama bunu gizli yapar ve bunu büyük bir suç, bir günah sayar. Yaptığını ailesinden büyük bir sakınma korkusuyla saklar. Böyle kocalardan aileye pek o denli kötülük gelmez. Bu gibiler, düşkünlük çağı geçince dururlar.

Asıl korkulan kocalar, aile kutsallığının önemini kavraya-

52

## NİMETŞİNAS

mayıp mutluluğu, istenen yosmanın arkasmdan koşmaktan ibaret sananlardır.

Bunların işleri gizli kapaklı değildir. Bunlar, ailelerinin mutluluğuyla kendi mutlulukları arasında hiç bir bağ göremeyecek kadar kısa görüşlü olanlardır. Bu gibilerden hiç bir kadına hayır gelmez.

Nihat Bey, yuvasının kutsallığına saygı olan kocalardandı. Eşini, gece gündüz, ondan başka bir kadın sevebilmek yeteneğinden yoksun bulunduğu inandırmaya

uğraşmaktan geri kalmamakla birlikte arada kaçamaklarda bulunurdu. Talât Hanım, kocasına kesenkes güvendikçe; o, bir şey sezmedikçe, bir şeyden kuşkulanmadıkça Nihat, bu yaptıklarının büyük bir cinayet sayılamayacağı kanısında idi.

Bu gizli, bu seyrek uçarılıklarıyla birlikte eşine olan sevgisi sarsılmazdı, içtendi.

Böyle bir uçarılıkta buldukça hemen ardından acı bir pişmanlık duyar; vicdanında sıkıntılar olur. Bir daha öyle işlerde bulunmamaya kendince söz verir; evine dönünce, o içten, o mıknatıslı bakışlarıyla eşini sevgilere gömerdi. Fakat yine o zaman, o saat gelince suçunu bir daha işlemekten kendini alamazdı.

Yine o davranışın ardından gelen pişmanlıkla gözlerine içten bir bakış, bir inandırıcı mıknatıs gelir. İşte o bakışlarıyla karısını yine aldatmayı başarırdı.

\*

O gece Neriman yatmak için odasına çekildi. Ana kız döşeklerini serdiler. Neriman döşeginin ucuna oturdu. Üzüntülü üzüntülü ağlarken içeriye Fatma Hanım girdi.

Kızı, yine öyle göz yaşını dökmekte bulunca azarlayan bir sesle:

— Yoo, bak Neriman, çılgınlık istemez... Nevber öldüyse öldü. Onun oturduğu yerlerde, gezdiği odalarda yüreğin dayanmadı. İşte konağı değiştirdik. Bu densizliğin yeri var mı

ya

— Ben şimdi yalnız Nevber'e ağlamıyorum. Kendi halime

NİMETŞİNAS

53

de ağlıyorum... Ana baba gibi bildiğim bir ailenin içinden çıkıp o acının üzerine böyle hiç bilmediğim, görmediğim bir yere kapılanmak kolay mı ya?

— Kolay değilse kızım, bunu sen kendin istedin... Ne var? Ne oldu? Bu yeni efendilerini beğenmedin mi? Bunlar da sana evlât dediler.

— Allah ömür versin Hanım'dan hoşlandım. İyi Hanım. Canım sevdi. Beyefendi de nazik.

— Öyle ise zorun ne?

— Kalfaların kahrı çekilir gibi değil... Dün bize ettiklerini, gördürdükleri işleri siz bilmiyorsunuz. Siz odada otururken bize evi yukarıdan aşağıya temizlettiler. Daha geldiğimiz ilk gününde helaları yıkattılar.

Fatma Hanım iki eliyle dizlerine vurup döğünerek:

— Helaları mı yıkattılar? Hele edepsizlere bak! Bu işten hanımların haberi yok. Sen merak etme kızım, ben hanımlara söylerim; onların terbiyelerini verdirtirim'

— Bir de köylü kadın var. İkide birde, seni kendime gelin yapacağım, bilmem ne diye uygunsuz uygunsuz söyleniyor... Pek gücüme gidiyor...

— A, Sabire Hanım... Alık karı. O, bir çocuk kadar saf yüreklidir. Ne söylediğini bilmez ki... Hiç sözüne kızılır mı? Bunlar içlenecek şeyler değil kızım, kalfalar ettiklerini bir daha yapamazlar. Senin hanımın Talât Hanım, beyin de Nihat Bey... Onlara istersen Hanım de, Bey de! İstersen ana, baba de! Sana bunlardan istediğini kullanmaya izin verdiler. Daha ne istiyorsun yavrum. Talât Hamm'm huyu gayet yavaştır. Yumuşak başlıdır. Bey'ini çok sever. Fakat biraz tem-belcedir. Şöyle eteği belinde, atik tetik, derli toplu bir kadm değildir. Günler, haftalar geçer bir başını

taramaz. Öyle salkım saçak gezer. İşte şen bunu derleyip toplayacaksın... İşin bu kadarcıktır. Kalfaların dediklerine bakma... Köylü karısının sözlerine de öfkelenme. Hepsi de halt etmişler. Haydi bakayım, güzel güzel yat uyu... Merak etme, yarın ben hep-

54

## NİMETŞİNAS

sini Hanım annene anlatırım. Kimse sana bir daha böyle işler yapamaz.

Bu öğütleri, bu güveni verdikten sonra Fatma Hanım odadan çıkar ve Neriman kalkar oda kapısını sürmeler. Kızın yorgunluğu, uykusu bütün umutsuzluklarını, bütün üzüntülerini yener. Döşeğine uzanır. Biraz içi geçerken küt küt oda kapısı vurulur. Kız, gözlerini açar; ilk uykunun sersemliğiyle kendini birdenbire toplayamayarak:

— Kimdir o? Ne istiyorsunuz?

diye seslenir. Dışarıdan azarlayıcı bir ses:

— A! terbiyesizin zoruna bak. Kapı vurulunca, mahalle karıları gibi: «Kimdir o mu?» derler. Hemen kalkar açarlar.

Zavallı Neriman sendeliye sendeliye kalkar. Oda kapısını açar. Bir de bakar ki elinde fiske şamdan Emsal Kalfa kapının önünde duruyor. Bu kalfalar, Neriman'ı gündüz o kadar çalıştırdıktan sonra şimdi gece uykusuna da mı rahat vermeyecekler ?

Emsal, korkunç bir çatıklıkla:

— Kız, ne o çarçabuk zıbardınız mı ? Tavuk musunuz ayol ? Kalfalar yatmadan hizmetçiler uyur mu? Yarın akşam benden izin almadan yatmayacaksın!.. Neyse bu akşam bönlüğüne, mankafalığına verdim. Haycft saçını, başını topla. Hırkanı giy. Seni büyük Hanımefendi çağırıyor.

Ne denir? Boyun eğmekten başka yol var mı? Büyük Hanımefendi çağırıyormuş. Acaba ne yapacak? Kızcağız başını toplar, hırkasını giyer,, Emsal'in arkasına düşer.

Nuriye Hanım-efendi'nin odasına giderler. Hanımefendi başını çemberlemiş, döşeğine girmiş... Eliyle Neriman'a döşeğin yanındaki ufak minderi göstererek:

— Gel kızım, şöyle otur... Neriman sıkılarak oturur.

— Acık daha gel, acık daha yanaş; kulaklarım nezleden biraz ağır işitir de...

Neriman biraz daha yaklaşır.

## NİMETŞİNAS

55

— Senin için okur yazar dediler...

— Bir parça efendim...

— Destan bilir misin ?

— (Şaşırarak) Hayır...

— Kıta...

— Hayır...

— Öyle ise kızım Neriman, bana güzel bir masal söyle. Sen söylerken masalın yarısında ben uyuyuverirsem usulca yorganımı sıkıştır. Kandili yak. Oda kapısını çek. Sen de odana git... Rahat uyu. E mi kızım?

Zavallı Neriman o akşam ne büyük derde çatmıştı? Bir yandan Nevber'in acısı, öbür yandan o gün çektiği yorgunluk zavallıda masal söylemeye değil; kendine söylenen



sözleri bile anlamaya güç bırakmamıştı. Hepsi ne ise ama uykudan kalkıp da masal söylemek, zavallıya pek dayanılmaz bir yük gibi gelmişti. Kızcağız. Bir iki dakika düşündü. Nuriye Hanım:

— Haydi kızım başla. Aklına hiç masal gelmiyor mu ?

— Gelmiyor efendim.

— Çocukluğunda hiç masal söyleşmez miydiniz? Benim huyum böyledir.

Masalsız uyuyamam. Ya biri söylemeli ben dinlemeliyim. Ya ben söylemeliyim o dinlemeli... Benim masallarım uzuncadır.

Neriman için bir masal söylemek, Hanımefendi'nin uzun masalını dinlemekten daha çekilir olacak. Kızcağız, olanca çocukluk anılarını toplamaya uğraşarak:

— Efendim, aklıma bir tane geldi.

— Başla, dinliyorum.

— Bir kış günü kar yağmır yağmır her yer bembeyaz kesilmiş ...

— A Neriman, boşuna zorlama; sen hiç masal söyleyemeyeceksin!.. Masala başlangıçlarıyla girerler. Şimdiki yeni romancılar gibi: «Bir kış günü kar yağmışmış» diye damdan düşer gibi girişmezler. «Kar yağmış» diye başladın. Soğukta dağda kalan oduncu hikâyesini mi söyleyeceksin?

56

NİMETŞİNAS

— Evet efendim.

— A, ben onu bilirim.

Neriman bir süre daha düşündükten sonra başka bir masala başlar. Hanımefendi onu da bilir. Zavallı kız umutsuzca düşünerek sonunda der ki:

— Efendim «Üç Dullar» hikâyesini biliyor musunuz?

— O nasıl hikâye imiş bakayım?

— Vaktiyle üç dul kadın varmış. Kimseleri olmadığı için bir mahallede ortaklaşa tek odalı minimini bir ev tutmuşlar. Bekâr dikişi dikerler, peynir ekmek yiyerek şöyle böyle geçinip giderlermiş. Üç gün böyle, beş gün böyle artık bu zavallılar peynir ekmek yemekten bıkmışlar. Bizim kısmetimiz ne yandan çıkacak diye düşünürlerken bir gün kapılarının önünden: «Fal bakar!» diye bağıra bağıra, torbası arkasında bir Çingene karısı geçiyormuş... Birbirlerine: «A kardeş, şu karıyı çağıralım da falımıza baktıralım» demişler: «Hu falcı, falcı!» diye pencereden çağırılmışlar. Kapıyı açmışlar; karıyı içeri almışlar... Karı: «Avucuma birer onluk koyunuz fallarınızı söyleyeyim» demiş. Dulların o gün ekmekleri varmış; katıkları yokmuş. Zavallılar katık paralarını karının avucuna koymuşlar...

Hanımefendi — Hay alık karılar hay! Baksan a boğazla? rina yemiyorlar da paralarını Çingeneye veriyorlar... E sonra?

— Sonra, efendim, karı bu dullardan yaşça en büyüğünün falından başlayarak birer birer söylemiş...

Falcı karının sözlerini Neriman, düzgün söylediği için Emsal Kalfa, odanın bir köşesinde kendi kendime homurdanarak :

— Tıpkı Çingene karısı gibi söylüyor. Bu ana kızların asılları falcı mıdır, nedir kim bilir? Küçük Hanımefendi de aradı taradı da kendine tam evlâtlık buldu! Şu güzel fal

biliyor. İnşallah yarın ben kendi falıma baktırayım. Altı ay önce baktırdım. Yine böyle Çingene karısıydı.

Neriman, Üç Dullar hikâyesini söyler, söyler, söyler... Dinleyenlerine de uyku gelir.

NİMETŞİNAS

57

Neriman, bir süre daha sayıklaya uyuklaya masalı anlatır. Bir ara Hanımefendi'yle Kalfa horlamaya başlarlar.

Birinin ince ince, öbürünün kalın kalın horultuları sevimsiz bir ses bileşimi olur. Dinleyicilerinin böyle ağır uykuya varmalarını Neriman, savuşmak için uygun bir vakit sayarak masalı keser. Yavaşça Hanımefendi'nin yorganını sıkıştırır. Kandili yakar. Başını mindere dayayarak uyuyakalmış olan Emsal'e yavaşça:

— Kalfa ben gidiyorum.

dedikten sonra onun bu sözü işitip işitmemiş olduğuna pek önem vermeksizin odadan çıkar.

EVLÂTLIK adı altında başlayan bu yeni hizmetçilik Neriman'a önceleri pek ağır geldi. En kolay işi, geceleri, uyku getirmek için kendine masal söyletmek olan Nuriye Hanım'ın densizlikleri, kalfaların kıskançlıkları, kurumları, kı-namsamaları, hanımlık taslayışları kızcağızı bir süre canından bıktırmıştı. Hattâ birçok kez katlanma gücü tükenerek Fatma Hanım'a:

— Fatma Hanım'cığım, artık dayanmıyorum. Ne olursa olsun bana bir başka kapı bul... Çekemeyeceğim, diyeceği geldi. Fakat o evde güzel davranışlarına karşı gerçekten teşekkür borçlu kaldığı biri vardı: Talât Hanım. Bundan gördüğü okşamalar, tatlı yüz göstermeler, değerbilirlik her türlü tahminin üstünde idi. Her davranışında gösterdiği iyi dilek bir hizmetçiye, bir ahretliğe değil; ancak öz evlâda yapılabilir. Hanım'ın bu tükenmez iyiliklerine karşı; onu üzeceğini düşünerek: «Kalfalar bana şunu dediler. Nuriye Hanım, bana şunu yaptı» yolunda yakınmalardan sıkılırdı. Onlardan her ne türlü yakışsız işlemlere amaç olsa katlanmaya uğraşır; dayana-madığı günler gizli bir yere çekilerek ağlar; bu ağlamaları bir başkası görüp de ağlamasının nedeni sorulursa rahmetli hanımı Nevber'in yürek yakan anılarıyla ağladığını söyleyerek sözü kapatırdı.

Talât Hanım gerçekten, bir evlâdın eğilimlerini, isteklerini, davranışlarını inceler gibi Neriman'ın bütün hallerine dikkat ede ede yavaş yavaş her şeyi anladı. Zavallının o evdeki acınmalarının, yakınmalarının nedeni olabilecek tedirginliklerini öğrendi. Kalfaların, birer hanım tutumuyla bu kıza iş buyurmalarını yasak etti. Geceleri daha önemli işler ibulunduğunu ileri sürerek Nuriye Hanım'a yatağı başında masal söylemekten de kurtardı.

NİMETŞİNAS

59

Neriman'a: «kızım» okşayıcı sözcüğünden başka bir adla seslenmez, güç bir iş buyurmaz, kızın gördüğü işlerde bilgisizliği yüzünden bir eksiklik olsa azarlamak şöyle dursun o eksigi yüzüne vurmaktan bile çekinir. Yapılan her işi beğenmiş görünür. Aylığından başka sık sık paralar verir. Boyuna, boşuna, yüzüne, rengine

yaraşacak basmalardan, yünlülerden, kumaşlardan elbiseler yaptırır. Benzini biraz kaçık, yüzünü biraz üzüntülü görse nedenini anlamaya uğraşır. Üzüntüsünü gidermeye çabalar...

Neriman da bu büyük iyiliklere karşı Hanım'ma olanca iç-tenliğiyle gönül bağlamıştı. Her buyruğunu canla başla yapmaya koşar, onu memnun etmek için gözünü budaktan sakınmaz. Hanım'ının sevinciyle sevinir, üzüntüsüyle üzülür.

Az süre içinde Hanım, hizmetçi, daha doğrusu bu ana, kız birbirine o denli alıştılar ki Talât Hanım'ın eşi Nihat Bey ile oğlu Şekip'ten sonra bu dünyada en sevdiği, en güvenilir dostu Neriman oldu. Neriman da Nevber'i yavaş yavaş unutarak bu yeni Hanım'ına büsbütün sardırdı. Günler geçtikçe birbirinin huyunu o denli öğrendiler, birbirinin o derece suyuna gider oldular ki Talât Hanım'ın bir şeye canı sıkılsa Hanım'ın bu sıkıntısı halinden, tutumundan, bakışından, duruşundan en önce Neriman anlar, üzüntüsünü gidermeye yarayacak avunmaların en iyilerini o bulur, söylerdi.

Dört beş ay geçti. Orası doğma büyüme kendi evi imiş gibi Neriman, hanımlarına büsbütün alıştı. Açıldı. Artık uyanıklığını, işbirliğini, becerikliliğini ortaya koymaya; Emsal ile Şevkefza'ya iş buyurmaya, Talât Hanım'ın canını sıkacak şeyler yaparlarsa onları azarlamaya bile başladı.

Artık iki kalfa bir köşede baş başa vererek dertleşmekten başka bir şey yapamaz oldular. Birbirleriyle şöyle dertleşirlerdi :

— Yeni geldiği gün bu kızın halinden bir şey anlayamadık. Onu alık sandıktı. Meğerse alık biz kendimiz imişiz... Ne çok bilmiş imiş!..

60

## NİMETŞİNAS

Neriman'ın «hazır-cevaplığı», anlayışı, aklı, zekâsı yalnız o evin içinde değil; o mahallede bile yayıldı.

Nuriye Hanım, arşını doksan yahut yüz on paraya "basma falan aldıkça hesaplamak için Neriman'ı çağırarak:

— Kızım, sen akıllısın. Şunu bana hesaplayıver. İşin içine arşın başına on para, otuz para girince zihnim karışıyor; bir türlü hesabın içinden çıkamıyorum. Şu basmaları, kumaşları iki kuruşa, üç kuruşa verseler de insan bu alışverişte zihni karışmadan aldığı, verdiği bilse olmaz mı?.. Nedir o? Üç kuruş otuz parası ne oluyor canım?.. Zihin dolaştırmaktan başka neye yarar?..

Neriman'ın yalnız Beyefendi ile olan işlemi biraz tuhaftı. Sabahleyin kahvesini pişirip eline vermek, kalemden gelince her akşam çıkardığı elbiselerini süpürüp devşirmek, çamaşır değiştirdiği günler mendilinden çorabına dek bütün giysilerini getirip önüne koymak artık Neriman'a ait işler arası-\* na geçmişti.

Hanım'm yavaş yavaş kendine yüklediği bu hizmetleri kız, tam bir edeple yapar, bir şey alıp verirken başını kaldırıp da Nihat Bey'in yüzüne bile bakmazdı.

Karşısında sabah akşam böyle bir kızın dolaştığını görmek Nihat için bir süre iç açıcı oldu. Onu görmekten gönlü şenleniyor, gözleri nurlanıyordu. O iç açılışların etkisiyle tuhaftuhaf söyleniyor, karısıyla şakalaşiyor, çocuğunu her günden çok seviyor, okşuyor, her davranışında biraz tuhaf sayılacak sevinç izleri görülüyordu. Nihat'ta

yazarlık anıklığı da vardı. Ufak tefek makaleler, hikâyeler karalar; bunları gazetelerde yayımlamaya pek cesaret edemeyerek bir yana atardı. Birkaç kez uzunca roman yazmaya bile yeltenmiş, kimilerini yarıya kadar yazmış; oysa hiç birini sona getirmeyi başaramamıştı. Bir konu seçer, onu gerçek, ya da tasarlanmış birtakım maceralarla süslemeye uğraşır... Başlamadan önce bu hayaller kendine parlak gelir; zihninden tasarladığı gibi hikâye etmeye başlarsa eserin pek üstün olacağına inanır; NİMETŞİNAS

ne var ki yazmaya başlayınca her sayfanın yazılmasıyla roman, tasarlanan parlaklık ve olgunluğunu yitiriyor gibi gelir, sayfalar çoğaldıkça eserin ruhuna bir donukluk siner; konu içliliğini, önemini, açıklığını yitirir, sonunda o parlak öncül hayaller zihninde büsbütün söner, kendine de dayanılmaz bir bıkkınlık gelir. O hikâyeyi de götürür kitaplığının bir gözüne atardı.

Nihat, keman da çalardı. Müzikte pek engin bilgili değildi. Bilgisi basitti. Fakat o sanatta, yaradılış ona büyük bir anıklık bağışlamıştı. Görgüsü yalnız pratik gibiydi. Parmakları kemanın perdelerinde, o sanatın hiç bir noktasının inceliğinde anlatılamayan öyle bir ince titreşimle dolaşırdı ki çok kez hangi makamların tellerinde gezindiğini kendi de bilmediği halde çıkardığı ezgiler, dinleyicilerini ürpermeler içinde bırakırdı.

Neriman, müzik araçları içinde kemana bayılırdı. Kadıkö-yü'nde henüz Nevber'in yanında iken kapının önünden kemen-çeli dilenci geçtikçe işini, her ne ise, hemen bırakır; onu dinlemek için pencerelere koşardı.

Şimdi Nihat Bey'in kemana, çalgıdan çok bir zırlıya benzeyen o kör dilencinin kemeçesiyle asla ölçülemezdi. Bey pek güzel çalıyordu. Neriman, o pürüzsüz, kıvrak, oynak ezgileri işittikçe nereden geldiğini kendi de pek anlayamadığı bir içlilikle yüreğinde tuhaf bir çarpıntı, bütün sinirlerinde hafif hafif ürpertiler duyuyordu.

Bey, keman çalarken kız kimi kez yavaş yavaş gelir, oda kapısının arkasından çalgıyı dinler; dinlerken yüreği titrer, bir şeyler olur. Duydukları hoşlanma mıdır; üzüntü mü?... Ayırde-demez. Nevber'i anar ağlar. Göz yaşı dökerken gönlünde garip bir açılma olur. Pembeli, sarılı bahar çiçekleriyle bezenmiş geniş ufuklar içinde çimenlikler tasarlar, bunların ortasından koşmak ister. Gözleri üzüntü damlalarıyla ıslak iken dudakları bir sevinç gülümsemesiyle titrer görünür. Ağlamalarında tuhaf bir sevinç, sevincinde tuhaf bir üzüntü duyar. Sanki gönlü bü-

62

NİMETŞİNAS

yür; bu genişleme, içini boşaltacak çiçek kokularıyla dopdolmuş bir hava ister...

Kapının arkasından hemen kaçır.

\*

Neriman'ın o evdeki varlığıyla Nihat Bey'de beliren iç açıklığının yavaş yavaş derecesi taşmaya başladı. Bey'de tuhaf bir hal vardı. Gönlü bir şey istiyordu; oysa ne istediğini kendi kendine bile açıkça anlatamıyordu. Neriman, sabah hizmetine ödevini yapmak üzere odasına geldikçe kızını yanında daha çok tutmak için neler bulacağını bilemiyordu. İşleri uzatıyor. Yapılan şeyleri beğenmiyordu. Bunların

birçoğunun değişmesini istiyor. Uzun uzadıya tanımlara girişiyor: «O, öyle olmaz. Böyle olmak gerekir ve dediğim gibi olmasının nedeni de şudur» yollu tutturduğu anlamsızlıklarını uzattıkça uzatıyor; oysa ne yapsa, ne dese yine söz bitiyor. Konu kesiliyor, ister istemez kızın odadan çıkması gerekiyordu.

Kız, değiştirmek için çamaşır getirdikçe iç fanilesinin düğmelerini yoklayarak:

- Bizim Hanım bu fanileleri sokaktan hazır alıyor, değil mi Neriman?
- Evet efendim, fanile evde yapılamaz ki...
- Pekâlâ, ama şunun düğmelerine bir kez baksana pot dikilmiş. İlikleriyle bir hizaya getirilmemiş ki...
- (Yoklayarak) Pek pot değil ama efendim...
- Nasıl değil ? Onlar öyle yamrı yumru, göğsümü acıtıyor. O düğmeleri sök. İliklerin tam karşılarını bul da dik.

Neriman, dışarıda dikip getirmek üzere fanileyi alır, odadan çıkarken Nihat Bey sorar:

- Nereye ya?
- Dikip getireyim efendim.
- Hayır burada dik. Dikerken ben göreyim. Yine bir yanlışlık olmasın. Şaka değil, göğsümü acıtıyor...

Kızcağız, dikiş avandanlıklarını alır gelir. Odanın bir kö-

NİMETŞİNAS

63

şeşine oturur. Öyle göğsü rahatsız edecek kadar büyük bir pot-luk görmediği o düğmeleri birer birer söker... O sırada Talât Hanım içeri girer. Neriman'ı dikişle uğraşır bulunca:

- Nedir o kızım? Fanile düğmeleri mi sökülmüş?
- |— Hayır... Potmuş; Bey'in tenini incitiyormuş da... Talât Hanım yadırgamayla gülerek:

— A daha neler? Bey'inki de çocukluk. Onun neresi pot ayol? Kaç kez giyildi, yıkandı, yine giyildi. Potluğu yoktu da şimdi mi potlandı? Bey, kıza boşuna eziyet ediyorsunuz.

Nihat Bey, yaptıklarını haklı göstermek için uygun cümleler arayarak:

- Hanım, fanileler, yıkandıktan sonra kendilerini çekiyorlar mı? Büzülüyorlar mı? Bilmem, ilik tarafları yamrı yumru oluyor...
- Tuhaf şey, tuhaf şey!

sözyle Talât Hanım gülerek dışarı çıkar. Neriman düğmeleri dikerken Nihat, kızın baş ucundan eğilir:

- Düğmeyi azıcık daha şu yana çek... Bu yana al... Gibi sözlerle dikiş işlemini olabildiği kadar uzatır. En son iş biter. Kız, fanileyi minderin üzerine bırakır. Artık dışarı çıkmaya davranırken Nihat:
- Baksan a Neriman...
- Efendim?..
- Şey... Bir şey soracaktım. Şimdi aklımda idi. Hay kâfir şeytan hay!..

Bey, en çok uzatılmaya elverişli bir konu bulmak için düşünür, düşünür. Kız bir süre bekler. Sonra dışarı çıkmak üzere iken Nihat:

— Dur gitme kız, dur... Aklıma geldi... Şey... Annen turşu kurmasını bilir mi?..

— (Biraz düşünerek) Bilir sanırım efendim...

— Aşçı kadın birkaç kez kurdu; iyi olmadı. Turşuyu pek severim; fakat temiz kurulursa... Sokak turşusu kirli olur. Onu istemem. Bizim valide de kurar. Mutfağa iner bir hazırlık, bir

64

## NİMETŞİNAS

kıyamet, bir hafta kulaklarımız turşu sözüyle dolar. En son kurulur biter. Şişelerde durur durur. Süresini doldurur, turşu olur. Yemek zamanı gelir. Sofraya getirirler. Tadar bakarım ki bir şey değil. Lâkin ne yaparsın, anne kurmuş olduğu için bir şey denmez. İster istemez beğenmek gerek. İyi kurarsa senin annene söyleyen de kursa.

— Baş üstüne söyleyeyim efendim... Kızın yine gitmeye davrandığı sırada Nihat:

— Dur Neriman, turşunun içine bir şey korlar... Neydi onun adı?..

— Kereviz...

— Değil.

— Sarımsak...

— Değil.

— Kırmızı biber.

— Değil. Bir bitki adı.

— Bilmiyorum efendim.

— Hani yaprakları tereotu gibi küçük küçük olur...

— Bir de tuhaf kokusu vardır. Onu da kokusu için korlar ya... Aklına geldi mi?

— Hayır...

— Ben de bulamıyorum... Çiydene diyeceğim geliyor... Beş dakika geçer. Aradığı o bitki adı bir türlü aklına gelmez. Yine kız dışarı çıkmak üzereyken Nihat sevinerek:

— Hah buldum, buldum: Rezene, rezene... Hay Allah müs-tahakkını versin! Bu addan o bitkiyi şimdi sen de hatırladın ya?

— Evet efendim öyle bir ot olacak... Nihat Bey sözlüğe bakarak:

— Evet, rezene «râzyâne» den muhaffef imiş. Bunun da yabanisi, bostanisi olurmuş. Turşularda kullandıkları hangi türden olacak?..

— Bilmem...

## NİMETŞİNAS

65

— Sen bilmezsen annene sor da bana haber getir... Neriman, annesinin yanına dek gidip gelerek:

— Annem de bilmiyor efendim. Nihat düşünerek:

— Ya işte onu öğrenmeli... Turşuya bostanisi mi kullanılacak; yabanisi mi?

Neriman'la birkaç gün bir konuşma yolu bulmuş olmak için artık Nihat Bey, bu konuyu uzattıkça uzatır. Bu sözün artık uzanamayacağı anlaşılınca ona benzer bir başkasını bulup çıkarır.



sevebilmek ihtimalini açığa vurmuş olacak ki o da eşine öteden beri verdiği sevgi güvenine, içten bağlılığa aykırı düşecek... Bu gerçeği anlatmakla o zavallığı can evinden yaralayıp bırakmış olacaktı.

NİMETŞİNAS

67

Nihat, uzun düşünceler sonucunda aile mutluluğunu, geçici bir zevkten üstün tutma gerçeğini kabul etti. Ne olursa olsun bundan sonra Neriman'a bir hizmetçi gözüyle bakacak, onun sevilebilmesi ihtimalini kafasından çıkaracaktı. Bu işte nasıl dayandığını göstermeye karar verdi. Eşi Talât'a acıyordu. Zavallı kadın kocasının bu sevdasından biraz şüphelense bu birden vuruşun, onun için öldürücü olacağını biliyordu.

Nihat'ın zihnini dolduran bu karışık düşünceleri, bu sevda tehlikesini Neriman da sezdi mi ne yaptı? O da Bey'in karşısına artık elden geldiğince az çıkıyor. Odaya, Bey'in yanma girmeyi hep Hanım'ın orada bulunduğu sıralara rastlatıyor, bütün saçlarını yemeniyle örterek kapatıyor, elden geldiğince kapanıyordu.

Bir süre de böyle geçti. Bu yaşayış Nihat Bey'e pek sıkıcı gelmeye başladı.

Neriman'dan kaçınmak, ona iş buyurmamak, yüzüne dikkatle bakmamak istedikçe bu uzaklaşmayı gerektiren nedenler sanki bütün bütün şiddetleniyor, gönlünde kıza karşı dayanılmaz bir görme susuzluğu başlıyor; o güzel yüzü saatlarca temaşa etmek istiyordu.

Kimi kez kız, kucağında küçük Sekip Bey'le yukarı sofaya, pencerenin önüne çıkarlardı. Çocuk «Dadı» dediği Neriman'a sarılır sarılır uzun öpücüklerle öperdi. Bu olayı kapı arkasından gizlice seyreden Nihat Bey, sonra dadısıyla çocuk arasında geçen konuşmaya kulak verirdi. Neriman çok kez Şekip'e sorardı:

- Bu evde en çok kimi seversin?
- Seni!
- En çok beni mi seversin?
- Seni severim ya dadıcığım...
- Bey babanı, anneni, haminnelerini, öteki dadılarını sevmez misin?
- Onları senden sonra severim...
- Beni niçin bu kadar çok seversin?

68

Ss

NİMETŞİNAS

f

NİMETŞİNAS

69

- Sen hepsinden güzelsin de onun için...
- Annen çirkin mi?
- Çirkin değil, ama senin gibi değil ki...
- Bey baban çirkin mi ?
- Onun diken gibi tıraşları var, öperken yüzüme batıyor...
- Benden sonra kimi seversin?



- Annemi...
- Annenden sonra?
- Cici annemi...
- Büyük hanımnineni sevmez misin?
- Onu en sonra severim...
- Beni ne kadar seversin? Anneni ne kadar seversin?
- Seni kocaman kocaman, tam bu ev kadar kocaman severim...
- Ya anneni?
- Onu bu sofa kadar severim.
- Bey babanı?

Çocuk, sevgi oranını belirtmek için ortalama bir nesne arayıp bularak:

- Onu mu?.. Onu sandık kadar severim. Nihat, kapı arkasından kendi kendine:
- Oğlan tabiat sahibi... Bana çekmiş... Şimdiden Neriman'a tutkun...

Talât Hanım'm doğurma zamanı yaklaştı. Karısı loğusa döşeginde iken Nihat, bütün bütün Neriman'ın eline kalacak, bu yüzden tehlike büyüyecekti. Gerçeği üstü kapalıca Talât'a anlatmak istedi. Bir iki çıtlamak, uyarmak yoluna baş vurdu. Karısı hiç oralardan gelmedi. Öyle bir şüphede bulunmayı besbelli kocasına karşı büyük bir hakaret sayıyordu. Bunu âdeta başa kaka söylemek gerekti. Lâkin zavallıyı ömür boyunca gönlü

kırık bırakmamak için ona da cesaret edemiyordu. Talât Hanım, kendini, kocasının içinden geçenleri bilir sanar; bütün duygularını ilk bakışta anlayıvermek iddiasında bulunurken bir süredir kocasının baş gösteren bu iç savaşını bu duygu değişimini niçin göremiyordu?.

Zavallı kadın, kocasının üzerine asla öyle şey yormak istemiyordu. Önceleri Nihat'ın Neriman'a karşı gösterdiği şaklabanlıklar biraz gönlünü bulandırır gibi oldu. Fakat kocasının o güne değin bozulmadan kalmış olan içten bağlılığı; Neriman'da gördüğü ahlâk sağlamlığı çarçabuk bu şüphesini dağıttı. Bunlar için o yolda düşünmeyi kendisince bir ahlâk kötülüğü saydı. Talât Hanım isterdi ki kocası güzel kadınlar görsün. İsteddiği anda onlarla düşüp kalkmak gücüne sahip olsun. Fakat o kadınların aşırı güzelliklerine, onlarla görüşme kolaylıklarına karşı o, yine kendine yani Talât'a içten bağlı kalsın... Ve kocasını da işte böyle biliyordu.

Hem Neriman'ı kocasından kıskanmaya vakit kalmadı ki... Nihat, önceleri kıza karşı şakalarda, senli benli davranışlarda bulundu. Çok sürmeden bu davranışını değiştirdi. Zavallıdan yakınmaya, kızcağızı istememeye başladı. Sevseydi böyle mi yapardı ? Nihat, karısına gerçeği nasıl anlatacağını bilemez bir halde iken bir akşam kalem arkadaşlarından bir ikisi kendisini Ye-nikapı'daki bir içki âlemine davet ettiler. O iç sıkıntısıyla bu daveti cana minnet bildi. Ara sıra içer, eşi buna hiç karşı koymazdı. Bey, o gece evine çakır keyfin birkaç basamak üstünde bir keyifle döndü. Sarhoşluğun etkisiyle artık sürüp gelen sakınma gücünü pek kendinde bulamıyordu. Gözleriyle açıktan açığa Neriman'ı arıyordu. İçinde kendiyi karısını ve Neriman'ı ilgilendiren önemli bir mesele vardı. İçkinin verdiği atılganlıkla güya o akşam bu çetin meseleyi çözüverecekti...

Sofraya oturdular. Bey'in harem kapısından içeriye biraz sendeleyerek girdiğini görünce Neriman, sanki o akşam bu sar-

70

## N İ M E T Ş İ N A S

hoşluktan kendisi için bir felâket doğacağını bir önsezi ile anlamış gibi ortadan kayboldu.

Bütün ailece sofrada idiler. Nihat gecikince o akşam Nuriye Hanım yemeği vaktinde yiyememelerinden doğan bir öfke ile leblebiyi çokça yemiş olduğundan yemeklere elini nazlana nazlana uzatıyordu.

Nihat, sofranın çevresinde yemek vermek üzere\* ayakta duranlara bakındı. Emsal, Şevkefza, Hayriye hepsi orada. Ortada yalnız Neriman yok. Kötü bir sarhoşluk tavrıyla şehadet parmağını halayıklara doğru uzatarak:

— Ulan... Siz tamam değilsiniz. İçinizden biri eksik. O da şimdi buraya gelmeli!.. Evet gelmeli! Hay hay gelmeli!.. Yoksa hepinizi, hepinizi, yok mu? Ha!.. dedi. Nihat ara sıra içerdi. Lâkin böyle sarhoş olduğunu o geceye kadar o evden henüz gören olmamıştı.

Üzüntüsünden Talât Hanım'ın benzi attı. Kızının sarardığını gören Didar Hanım'ın ellerine hafif bir titreme geldi.

Nuriye Hanım'da merak uyanmasının öncüleri olan geçirmeler birbirini kovaladı. Kalfalar ne yapacaklarını şaşırıp öyle kaldılar. Nihat kaşlarını çattı. İspirtonun verdiği bir atılganlıkla yine kolunu uzatarak:

— Size diyorum be!.. O kız buraya gelmeli bu akşam... Hala Hanımefendi'nin, Kaymvalide'nin, Hanım'ın önünde ona bir şeyler söyleyeceğim... Önemli bir meseleden bahsedeceğim. Terbiyesizlik ediyorsam, rahatsız ediyorsam, ayaklarınızın altını öpeyim, hepinizin kölesiyim. Hala Hanımefendi'nin ay altlarından öperim. Kaynanama saygılarımı sunarım... Ben dünyada ancak karımla çocuğum için yaşarım. Onların yoluna ölürüm. Onlarsız (elini sertçe sallayarak) bir an, bir dakika duramam. Anlıyor musunuz ? Eğer yalanım varsa...

Nihat, sarhoşça bir bakışla yine sofranın çevresinde duran hizmetçileri birer birer süzdükten sonra:

— Söleyiniz o kız buraya gelsin!.. Mutlaka gelecek!

## N İ M E T Ş İ N A S

71

Sözlerini üsteleyerek tekrar etti. Kocasının bu üstelemesi üzerine Talât Hanım titrek bir sesle:

— Söleyiniz Neriman'a gelsin. Bey istiyor, bakalım ne söyleyecek ?

Hayriye ile Emsal gittiler. Neriman'ı getirdiler. Zavallı kızın benzi duvar gibi bembeyaz kesilmişti. Nihat, gözlerini süze süze kıza bakarak:

— Ha sen geldin mi? Dur orada bakalım... Bizim çapkın oğlan Sekip nerede? Ha işte burada.

Bu defa çocuğuna dönerek:

— Ulan, sen bu evde en çok kimi seversin ?

Çocuk, içkili babasının bu soruşundaki sarhoş sertliğinden korktu. Dudağını sarkıtıp somurtarak öyle durdu. Karşılık vermedi. Nihat:

— Ulan sana söylüyorum... Bu evde en çok kimi seversin? Söylesen e!..

Şekip'in kirpikleri arasında damlacıklar belirdi. Çocuk dudaklarını titreterek:

— Bey baba, en çok seni severim...

— Yalan söylüyorsun çapkın! Yalan söylüyorsun!.. Çocuk titrek bir korku sesiyle:

— Bey babacığım seni severim.

— Seni yalancı köftenor seni! Dadın sorunca başka türlü söylüyorsun... Şimdi de ona söylediğin gibi söylesen e!..

— Ben dadıma bir şey söylemedim ki...

— Nasıl söylemedin? Geçen gün yukarıda, sofada, pencerenin önünde o sana birtakım sorular soruyor, sen de çıtır çıtır cevaplar veriyordun... Ben kulağımla işittim...

Çocuk yine kaygılı bir gözle Neriman'ın yüzüne baktı. Sanki bu bakışla: «Bey babam, sözlerimizin hepsini duymuş. Şimdi bana bir akıl öğret. Ne cevap vereyim?» demek istiyordu. Neriman'dan hiç bir yardım, hiç bir cevap çıkmayınca bu kez ağ-larcasına:

72

NİMETŞİNAS

— Ben bir şey söylemedim. Ben bey babamı severim, dedim.

Nihat, sofradakilere dönerek:

— Şekip'in büyük annesi, küçük annesi, cici annesi işte bütün duyunuz: Bu oğlan hepimizden çok Neriman'ı seviyor-muş... Sevgi yönünden yaptığı oranları bilseniz!... Neriman'ı bu ev, annesini de sofa kadar severmiş... Ya beni ne kadar severmiş bilseniz? Sandık kadar. Artık büyük anneleri yumruk kadar bile değil.

Nuriye Hanım:

— Çocuktur bu, ayol! Kendisini en çok kim gezdirir, eğlen-dirse onu sever.

— Siz susunuz Hala Hanım. Sekip sizi hiç sevmiyor. Çünkü siz ona leblebi vermiyormuşsunuz.

— Leblebiyi sakındığım için mi vermiyorum? Kaç kez anası: «Bu oğlana sakın leblebi verme; peklik oluyor» dedi de onun için vermiyorum.

Didar Hanım yüzünü ekşiterek:

— Adam siz de bu da tasa edilecek şey mi? Sekip, benden çok Neriman'ı seviyormuş!.. Çocuktur bu. Sözünü bilir mi? Bugün öyle söyler; yarın başka türlü söyler. Şimdi eline bir yemiş vereyim, hepinizden çok beni sever. (Çocuğa dönerek) Değil mi oğlum?.. Hani sen sütlü Hindistan cevizini çok seversin. Sabah sana ondan alsam beni annenden, bey babandan daha çok sevmez misin?

Sekip, sütlü cevizle karşı olan düşkünlüğünü anlatırcasına güldü. Didar Hanım sözünü kesmeden:

— Hani ruhlı şekerler yok mu? Isırınca içinden kokulu şerbet çıkar... İnşallah yarm ben oğluma ondan aldıracağım...

Sekip gülerek uzandı. Yağlı ağızıyla büyük annesinin yüzünden öpmek istedi; Didar Hanım bırakmayarak:

— Sofradan kalkalım da öyle öp yavrum... Nihat'a dönerek:

NİMETŞİNAS

73

— Bey babası, böyle sözü uzatacağına sen de oğluna sevdiği yemişlerden bir şey al. O gün hepimizden çok seni sevsin... Deminden: «önemli mesele» dedin de a oğlum, ben de bir şey sandımdı. Önemli mesele, Şekip'in bizi sevmeyip de Neriman'ı sevmesi miymiş? Düşündüğün şeye bak!..

Nihat:

— Ben oğlumu kıskanırım. Neriman'ı sevmeyecek. Ondan çok beni sevecek. Dadısına öyle söyleyince, çocuğun hepimizden çok sevgisini kazandığına sevinip fıkır fıkır güleceğine, bir evlât için en üstün ödevin, babasını, anasını sevmek olduğunu anlatması gerekirdi...

yolunda tutturarak sözü uzatmak istedi; hanımlar ise sarhoşluğunu başına sıçratmamak için sözü tatlıya bağladılar. Sofradan kalkıldı.

Kocasının bu sarhoşluğuna Talât Hanım'ın çok canı sıkıl di. Bey'in içkiyi fazla kaçırarak böyle aşırı sarhoş olması evlendiklerinden beri hemen ilk oluyordu. Onun için yine suçu büsbütün Bey'ine bulmak istemedi; o akşam yanında bulunan arkadaşlarını suçluyor:

— Bizim Bey, içkiye o kadar düşkün değildir. Arkadaşları: «içeceksin» diye zorlamışlardır. O da onları kıramamıştır. Bir kez ağız kızıştı mı artık neresine içtiğini bilmeyerek içmiştir. Sabahleyin kalkınca akşam ettiği uygunsuzluklara pişman olur. Ama ne yapayım ki kızın gönlünü kırdı.

diyordu... Sabah olunca, bundan sonra içkiyi bu kadar kaçırmaması için birkaç söz söylemeyi tasarladı. Çünkü kocasının o geceki üzücü halinden Talât Hanım, annesiyle halasından çok utanmıştı.

Talât Hanım, Bey'ini odasına çıkardı. Üstünü soydu. Yatağına yatmasını söyledi. Fakat sarhoş, bu dediklerini kabul etmedi. Minder üzerine yaslandı. Başsız dipsiz saçmalar savurmaya başladı. Kocasının öyle çocuk gibi beyinsizce söylenişini Talât'ın içini sıktı. O sözleri işitmek için odadan çıktı. Beş on dakika geçer geçer Nihat Bey:

74

NİMETŞİNAS

— Kim var orada? Biriniz geliniz!

diye haykırdı. Neriman, Bey'in sesini işitti. Talât Hanım'ı da odada kocasının yanında sanarak içeri girdi. Bey'i yalnız bulunca girdiğine pişman oldu; ama dışarı çıkmayı da uygun görmedi. Çünkü ne istediğini sormadan hemen odadan çıkıverse sarhoşu büsbütün kızdırmış olacaktı. Yürek çarpıntısıyla ne yapacağını kestiremeyen kız, kapının önünde durdu. Nihat, bir sarhoş gülümsemesiyle:

— Neriman bana gücendin mi?

— Estağfurullah efendim.

— Öyle ise bir su ver.

Kız bardağı doldurdu götürdü. Bey suyu aldı. Yarıya kadar içti. Bardağı geri verirken kızın bileğinden yakaladı. Neriman sert bir tiksinti ile silkinerek kolunu sarhoşun

sıkan elinden kurtardı. Kız hızla kaçmaya davrandığı sırada Bey, bir atılıştta daha bulunmak istedi. Fakat Neriman, bu kez de kurtulmayı başararak kendini dara dar odadan dışarıya atabildi. Zavallı Neriman, bu küstahça saldırıştan fena halde şaşırmişti. Kapıdan çıkarken gözlerinden utanç yaşları dökerek :

— Ayıp değil mi Beyefendi? «Alimallah» Hanım'a söylerim.

demekten kendini alamadı. O çekişme sırasında kızın elindeki yarım bardak suyun yarısı yerlere, öbür yarısı da Bey'in üzerine dökülmüştü.

Çok sürmedi içeriye Talât Hanım girdi. Bir azarlama sesiyle :

— Aman Beyefendi ne oluyorsunuz bu akşam?

— Ne olacağım, Neriman su verirken terbiyesizlik etti. Bir tokat vurmak istedim. Elindeki bardağın içindekileri üstüme başıma dökerek, beni tahkir ede ede fırladı gitti.

— Gider ya!.. Durup da sizden dayak mı yesin?..

— Hizmetçi değil mi bu?

NİMETŞİNAS

75

— Bu rakıyı mademki kaldıramıyorsunuz, böyle aşırı içip de rahatsız olmasanız iyi değil mi?

— Ben ona gösteririm. Hele sabah olsun.

— Ne göstereceksiniz? Kızın kabahati nedir? Ne kusurda bulundu da tokatı hakketti?

— Hanım, bana, yani kocanıza karşı bir hizmetçi parçasını bu kadar korumayınız.

— Korumuyorum. Suçu nedir söyleyiniz yarın savayım.

— Suçu ne olacak ? Sofra başında söylediğim sözlerden gücendiğini gösterir öyle bir somurtkanlık, öyle bir küstahça asık suratla su verdi ki doğrusu şu sarhoşluk haliyle o hakarete dayanamadım...

— Pekâlâ sabah olsun her şey anlaşılır. Zaten bunda pek anlatılamayacak cihet de yok ya, iş belli!..

Nihat Bey, odanın ortasında bir iki gezindi. Söylendi, sonra döşeğine uzandı, sızdı.

O ABAH oldu. Bey ayıldı. Akşamki sarhoşluğundan zihninde iki korkunç cümle kalmıştı. Biri, saldırısı sırasında Neriman'ın gözdağı olarak kullandığı: «Alimallah Hanım'a söyle-rmi» cümlesi, öbürü de karısını: «Sabah olsun her şey anlaşılır. Zaten bunda anlaşılmayacak bir cihet yok ya! İş belli» sözleri idi.

Belli olan iş nedir? Bey'in Neriman'a sevdası mı? Bu sevdayı Bey, kendi nefesine karşı bile ağzına almaktan korkuyordu. Hanım bunu nereden biliyor? Yoksa kız, o saldırı üzerine dün gece odadan kaçarken Hanım'ma rastlamıştı da Bey'in, kendine kaldırdığı elin cezalandırmak için değil; sevgiyle okşamak için olduğunu anlattı mı? Bu gerçeği Neriman, Hanım'a söyledi ve inandırmayı da başardıysa Nihat'ın hali bitik, demektir.

Niçin o kadar içip de böyle bir edep dışı davranışlarda bulunduğu zavallı delikanlı yüz kere pişman oldu. Fakat çare var mı? Olan oldu. Şimdi bu olanların onarmaya elverişli noktaları varsa onları elden geldiğince yoluna koymaya uğraşmak, Hanım'dan af dilemek, gerekirse Neriman'ın gönlünü almak, öyle bir harekete

kalkışmanın sırf sarhoşluk yüzünden ve hemen elde olmaksızın yapıldığını inandırmaya çalışmak gerekiyordu.

Bu suretle onarmayı başaramazsa hali ne olacaktı? Nihat bunu pek iyi kestiremiyordu. Ama artık Neriman'a izin verileceğini; karısının güveni bozulduğu için bundan sonra dirlikleri, düzenleri bozulacağını biliyordu.

Ne fena oldu bu iş!.. Kendiyle kızın arasında bir sevda tehlikesi gördüğü için önceleri Neriman'ın o evden gitmesini isterken Nihat, şimdi bu ayrılığı düşündükçe içine acılar çö-küyordu. Kaç zamandır Neriman, onun gönlünün eğlencesi.

NİMETŞİNAS

7?

gözlerinin aydınlatıcısı olmuştu. Tehlikeli bir eğlence! Fakat ailesi içinde geçirdiği yaşayışa bu kız bir başkalık veriyordu. Onun bir güzellik perisi gibi akşam sabah karşısında salm-dığını görmesi her türlü hayat üzüntülerine karşı büyük bir avunma oluyor ve işte bu avunmadan yoksun kalmayı istemiyordu.

Neriman hakkındaki düşünceleri o sabah niçin birdenbire değişti? Kızın, evden gitmesi ihtimali kesinleşmeye başladığı için mi değeri büyüdü?

Eliyle alnını tuttu. Akşamki sarhoşluk anılarını toplamaya uğraştı. Her şeyi biraz dumanlı görüyordu. Lâkin kızın bileğinden yakaladığı coşkunluk anını düşündükçe sanki bütün sınırları yeniden titriyor gibi geliyordu.

Neriman'ın Hanım'ma henüz hiç bir şey söylememiş olması da düşünülebilirdi. Eğer söylememiş ise demek kız da Bey'i seviyor. O akşamki sert davranışı, gözdağı vermesi hep nazlanma olabilir... Böyle düşündükçe Nihat'ın gönlünde ne büyük sevda umutları uyandı. Gerçekler o günü belli olacaktı.

Nihat, alnı avucunda böyle düşünürken karısı içeri girdi. Kocasını öyle süt dökmüş kedi gibi büyük pişmanlık içinde görünce yarı şaka, yarı azarlamayla:

— Ne o? Bey hâlâ ayılamadınız mı?

— Aman sus Hanım'cığım sus... Bir şeydir oldu. Allah müstahaklarını versin, arkadaşlarım bana o kadar içirmişler ki ömrümde böyle olduğumu hatırlamıyorum.

— Evet pek fazla idi. Bu derece sarhoşluğunu ben de şimdiye kadar hiç görmedim.

— Sevgili Talât'cığım, işin en kötü yönü neresi biliyor musunuz? Akşam yaptıklarımın çoğundan haberim yok. Bilmiyorum ne uygunsuzluklarda bulundum?

— Artık orasını hiç sormayınız... Gece gönlünü kırmadığınız adam bırakmadınız. Ta Şekip'ten tutunuz da Hala Hanım'a kadar... Fakat en sunturlusuna zavallı Neriman uğradı...

78

NİMETŞİNAS

— Ne yaptım kızcağıza?

— Ne yapacaksınız birkaç tokat aşketmişsiniz.

— Deme Allah aşkına hanımcığım... Ne kadar utandım kızdan. Ona tokat attığımı siz mi gördünüz? Yoksa kendisi mi söyledi?

— Ne ben gördüm, ne kendisi söyledi.

Karısının bu cevabı üzerine Nihat geniş bir nefes aldı. Demek Neriman, Hanım'ma olup bitenleri açmamış. Nihat, yürek çarpıntılarını saklamaya uğrayacak maceranın sonunu anlamak üzere sordu:

— Ne siz görmüşsünüz, ne kendisi söylemiş. O halde Neriman'a tokat attığımı nereden biliyorsunuz?

— Nereden bileceğim ? Bunu akşam siz kendiniz söylediniz. Kızdan su istemişsiniz. Verirken tokatı yapıştırmışsınız. Sular üstünüze başınıza dökülmüş...

Nihat iki eliyle yüzünü kaparak:

— Aman Ya Rabbi! Bu yaptıklarımın hiç birini bilmiyorum.

— Gerçekten bilecek halde değildiniz. Saçma sapan söylenip duruyordunuz...

— Sonra siz gönlünü almak için Neriman'm yanına gitmediniz mi?

— Nasıl gitmedim. Zavallının yüzü gözü mosmor kesilmişti.

— Kendisi ne dedi?

— Kızım, mosmor kesilmişsin nedir bu halin? Bey sana ne yaptı? Doğrusunu söyle, dedim.

Hafif bir iç çarpıntısıyla:

— E! Ne cevap verdi?

— Hıçkırığa hıçkırığa ağlayarak: «Hanım'cığım, onun yaptığını ne ben söyleyeyim, ne sen işit» dedi.

Gizlenemez bir telâşla:

— Vah vah ne yapmışım? Hiç haberim yok. Kızdan özür dilemeli... Büyük bir terbiyesizlik etmiş olmayayım?..

NİMETŞİNAS

79

— Dur telâş etme Bey, iş anlaşıldı...

— Aman anlaşıldı mı? Ne yaptığımı bilmediğim için tabî merak ediyorum... Emin olunuz Hanım ki yaptığımı bilmiyordum.

— Nasıl bilmiyordunuz? Bazılarını bilmiyordunuz; fakat bazılarını pek güzel biliyordunuz. İşte bu yönü Neriman'la ispat edeceğim.

— Aman efendim, ispat etmeye değmez. Ben sarhoşluktan dolayı olan suçumu söylüyorum. Yalnız o sarhoşluk sırasında bilmeyerek, evet elimde olmadan yaptıklarımın sorumlu olamam. Ben Neriman'a yumrukla mı vurdum?.. Tokatla mı?.. Yahut olabilir ya, efendim?.. Hiç aklıma, düşünceme sığmayan —Tanrı esirgesin— nasıl diyeyim... Başka türlü... Evet işte saçmalıyorum... Hanım, bilmiyorum...

— Bey, sizde akşamki sarhoşluktan yine biraz iz var.

— Olabilir... Şimdi bu saatta da haniya bütün bütün ayığım diyemem... Vah vah kıza... Zavallı Neriman'a ne yaptım acaba, meraktan patlayacağım?..

— Dur a Bey, telâş etme... Kızı zorladım: «Ne yaptı, Neriman doğru söyle» dedi.

Göz yaşlarından başka bir cevap alamadım. Yalvardım, yakardım olmadı; azarladım olmadı.

«Niçin söylemiyorsun» diye sıkıştırdıkça: «Sizi meyus etmek istemiyorum» diyordu.

En sonunda: «Kızım sen hoşuna direnip söylemiyorsun; ama ben şimdi Bey'in yanından geliyorum. Kendisi bana doğru, dosdoğru ne yaptığını söyledi»

dedim. Kız iki eliyle hemen o morarmış yüzçeğizini örterek: «Aman Hanım'cığım, sus, kendisi söyledi ha? Ne cesaret... Ne cesaret. Aman bu erkekler!.. Aman bu erkekler!..» dedi.

Nihat, biraz kendini toplamaya çalışarak:

— Kız, yaman tokatı yiyince, öyle sanıyorum ki, biraz zihni şaşalamış da böyle saçmalıyor. Sarhoşluk haliyle kendisine bir tokat atmış olmalıyım, hepsi bu!.. Artık buna da: «ne cesaret, ne cesaret... Aman bu erkekler!» demenin yeri var

80

**NİMETŞİNAS**

mı ya? Başka ne olmuş? Ne olabilir efendim? " Sonra ne dedin?..

— Ne diyeceğim?.. Kızım, sen söylemiyorsun ama o bana söyledi. Sana sertçe bir iki tokat vurmuş, dedim. Sonra bana döndü: «Tokat mı?.. Nasıl tokat?» dedi. Ben de: «Nasıl olacak. Şimşek gibi bir sarhoş tokatı... Baksan a hâlâ beş pençesinin izi yanaklarında duruyor» dedim.

— E! Sonra o ne dedi?

— İnleyerek: «Evet Hanım'cığım evet... Bey'den işte öyle insafsızcasma bir tokat yedim» dedi.

Nihat, geniş geniş soluklar alarak:

— Oh... Oh!..

— (Öfkeyle) Niçin o diyorsunuz Bey?.. Kıza yazık değil mi?..

— Kıza acıdığım için oh diyorum ya!..

— Ay niçin?..

— Ya tokat vurmuyup da o sarhoşluk şiddetiyle zavallının avurduna birkaç yumruk indireydim?.. Öyle yapmadığıma sevindiğimden oh diyorum.

— A öyleyse ben de diyeyim: Oh... Oh!..

— İkimiz de: «Oh Ya Rabbi şükür» diyelim. Verilmiş sadakalarımız varmış ya Hanım'cığım... Tepme atmak da olabilirdi.

— Neyse Allah esirgesin...

Zavallı Neriman bu saldırıya uğradığı gece çok göz yaşları dökmüştü. O eve artık alışmış, Hanım'ma kendini sevdirmiş, kendi de onu sevmişken şimdi orayı da bırakarak yine yabancı evlere mi gitmeli? Yine huylarını, gidişlerini bilmediği kimselere iş beğendirmeye mi uğraşmalı?.. Bey'in o akşamki tutumu tekrarlanırsa o evde nasıl oturtulur? Talât Hanım'a olup bitenleri, gerçeği bildirmeli mi? Yoksa bir şey sez-

**NİMETŞİNAS**

81

dirmemeli mi? «Kocan bana şöyle saldırdı» dese Hanım kim-bilir tasesından ne hallere girecek? Olabilir ki Bey'i ile sert bir kavga çıkaracak... «Benim üzerime sarkıntılığını hizmetçi kızlara kadar uzatmaya sıklıkla musun ?» dan tutturacağı çekişme kim bilir ne kertelere dek kızışacak... Belki de evlerinin barklarının yıkılmasına, biribirinden ayrılmasına yol açacak... Evet olay bu sonuçlara varabilir... Kendi yüzünden Talât Hanım büyük bir felâkete uğramış olacak...



Neriman, Bey'in bu davranışından Hanım'a hiç bir şey açmasa, o zaman da kendini Bey'le suç ortağı gibi sayıyor, onun bu saldırısını tatlı bulmuş, kabul eylemiş oluyordu ki bu tutumu içten bağlılığın gereklerine uygun düşmüyordu. Ne yapsın?.. Kızcağız o gece ağladı, düşündü... Ağladı, düşündü... Bey'in saldırısından Hanım'a hiç bahsetmeden iş bırakmaya, o evden çıkmaya karar verdi. En uygunu bu idi. Fakat nereye gidecekti? Onu da düşündü; yine kendi kendine:

— Fatma Hanım elbet bana bir kapı daha bulur,, dedi. Ertesi sabah Talât Hanım, Neriman'ın odasına gelerek:

— Haydi kızım, seni Bey çağırıyor. Akşamki yaptıklarından dolayı özür dileyecek... Neriman şaşırarak:

— Aman efendim, hiç bir hizmetçi parçasından özür dilenir mi? Yalvarırım Hanım'cığım beni Bey'in yanına çıkarmayınız; utancımın yerlere geçirim...

— Sen niye utanacaksın?.. Sana el kaldıran o... Kendi sıkılsın... Sıkılıyor ya!..

Neriman'cığım, kızım, Bey: «Akşam yaptıklarımın hiç birini bilmiyorum. Kendimde değildim» diye ant içiyor. Utancını, pişmanlığını anlatırken üzüntüsünden hep gözleri yaşarıyor. Haydi gel yavrum, benim hatırım için gel. Neriman, akşamdan beri nasıl üzüldüğümü bilsen bana da acırsın.

Neriman ağlaya ağlaya eğilip Hanım'm eteklerine sarılarak :

— Hanım'cığım, ne kadar iyisiniz. Ne temiz yüreklisiniz.

F. o

82

## NİMETŞİNAS

Sizden gördüğüm iyiliklere karşı nasıl utanıyorum bilseniz... Öz annem... Öz hemşirem beni belki sizin kadar sevmeyiz.

— Ben seni severim kızım. Bey de sever... İnan, şimdi Bey'-le senin için görüştük. Birlikte Tanrı'ya nasıl şükürler ettik bil-sen? Verilmiş sadakalarımız varmış» dedik...

— (Şaşırarak) Niçin Hanım'cığım!..

— Niçin olacak. Bey, akşam yaptıklarını bilmiyormuş... Ya sana tokat atmayıp da tepme, yumruk vuraydı?.. İşte bunun için şükrettik.

Neriman, o akşam Bey'in sarhoşlukla yaptıklarını bilmeyerek yaptığı yolundaki iddiasına inanmadı. Fakat Talât Hanım'a karşı tersini ileri sürmenin uygun düşmeyeceğini düşünerek sesini çıkarmadı. Yalnız Bey'in her sözüne inanıvermekte Ha-nım'ın gösterdiği aşırı saflığa şaşıtı. Bu denli iyi yürekli hanımı, kocasının evlilik bağlarından saptığı yolunda kuşkuya düşürmek bir cinayet olur, diye düşündü.

Talât Hanım önde, Neriman arkada Nihat Bey'in odasına gittiler. Neriman ayakta durdu. Bey'in yüzüne bakamıyordu. Çünkü akşamki olup bitenlerin nedeni tokat değil, bir saldırı olduğunu her ikisi de biliyorlardı. Bu işte aldatılan yalnız Talât Hanım'dı. Hanım'ma karşı Bey'le kendi arasında başlayan bu komedyaya Neriman'ın vicdanını parçalıyordu. Kendini, bu aldatma konusunda, Bey'le bir çeşit ortak gibi görüyordu. Ha-nım'ını bütün bütün umutsuzluğa düşürmemek için şimdilik bu komedyanın Neriman'ın payına düşen rolü oynaması, hem de ustalıkla oynaması gerekiyordu.

Talât Hanım, kocasıyla Neriman'ın ortasında durarak dedi ki:

— Bey, işte Neriman'ı getirdim. Ne söyleyecekseniz söyleyiniz.

Nihat Bey de gözlerini kaldırıp Neriman'a açıktan açığa bakmaya korkuyor gibiydi. Kızla bakışlarının ilk karşılaşmasında sessizce olacak anlatma ve anlaşmadan sanki Talât Hanım bütün gerçekleri anlayıverecekmiş gibi bir korku ile yüre-

NİMETŞİNAS

83

ği titriyordu. Başını kaldırıp karşısındakinin yüzüne pek dikkatli bakmaksızın ve bakışlarındaki bu ürkekliği de akşam kızcağıza savurduğu tokattan doğmuş utanca verilebilecek bir tavır alarak dedi ki:

— Neriman, ne yaptığımı bilmeyerek akşam ben sana bir tokat atmışım. Yine senin güzel ahlâkına ve onun gereği olan ağzının sıklığına teşekkür olunur ki, Hanım'a gidip de benden şikâyet etmemiş, gerçeği söylememişsin...

Bu «gerçeği söylememişsin» sevgili cümlesinde Nihat Bey birkaç saniye durdu ve bir hayli yutkundü. Neriman'ın güzel yüzü de kül kesildi. Talât Hanım iki tarafın bu utanımı akşamki maceradan aşırı üzüntülerine yorarak o da üzüldü.

Nihat, sözünü kesmeden:

— Evet Neriman, sen tokat yediğini Hanım'ına söylememişsin, bu da senin terbiyedeki güzelliğin bir ölçüsüdür. «Neriman'ı döğdüm» diye Hanım'a yine ben söylemişim. Döğüp döğ-mediğimi bilmiyorum. Döğdüm mü kızım?

— Ha susuyorsun. Demek doğmuşum. O halde Neriman, işte Hanım'ın karşısında söylüyorum: Kendimde değildim. Elimde olmayan bu davranışımın dolayısıyla elbette beni sonsuz bir utanç altında bırakacak bir direnmede bulunmazsın.

— Estağfurullah efendim...

— Öyleyse barıştık demek... Barıştığını göster ki Hanım'ı-nm yüreği de rahat etsin. Neriman olağanüstü bir utançla kızarmış olan yüzünü yukarı kaldırmaya cesaret edemeksizin «barıştığını göster» yolundaki emre, Hanım'ın hatırı için, hemen boyun eğmek ilerledi, Nihat'ın eteğini öptü, dışarı çıktı.

Aman Ya Rabbi, Talât'ın saflığından faydalanarak oynanan bu komedyaya Neriman'a ne kadar acı geldi. Zavallı kız üzüntüsünden o gün ne yaptığını bilemedi.

84

NİMETŞİNAS

Nihat Bey'in Neriman'dan özür dileyişi, kızın da bu özür dilemeyi gerektiren hareketin —Talât Hanım'm sandığı gibi— tokat meselesinden ileri gelmediğini bildiği halde gerçeği ortaya koymaksızın özrü kabul etmiş görünmesi Nihat için Neriman'a karşı bir başarı adımı demektir.

Nihat, üç dört gün pek çarpıntılı bir hayat geçirdi. Neriman'la kendi arasında sevda kapısı açılırsa bu sevişme, o evde geçirmekte olduğu rahat aile hayatını, evlilik mutluluğunu ne kadar bozabilecek? Bundan ne acı sonuçlar doğacaktı?

Nihat bunları enine boyuna düşündü. Eşi Talât'a acıdı. Neriman'ı sevmek, onunla bir aşk ilişkisine girişmek Talât'ı öldürmek gibi bir hareket olacaktı. O melek huylu karısının saflığını, güvenim bu denli kötüye kullanmak hiyanetine vicdanı razı olmadı. Oysa Neriman'a karşı öyle dayanılmaz bir iç çekintisi duyuyordu ki kimi kez

sevgisinin şiddeti her türlü sakınma isteklerini ve iyi niyetlerini yenerek zavallıyı elinde olma-ya.n davranışlara sürükleyecek bir çılgınlığa götürüyordu. Yine sevdanın böyle taşkın zamanlarında Neriman'a bir saldırıda bulunabilirdi. Ne yapmalı?

Tehlikeden kurtulmanın en sağlam yolu nedir?

Düşündü, düşündü... Hanım'a gerçeği söyleyerek Neriman'ı o evden çıkarmaktan başka mertçe bir hareket bulamadı. Birkaç kez eşini çağırdı. Elleri ayakları buz kesilerek, dudakları titreyerek gerçeği anlatmak istedi; boğazına bir şeyler tıkanı. Bir türlü açılmadı. Neriman'dan ayrılmak kendine bir çeşit intihar gibi geliyor, ondan büsbütün ayrılmaya kalkıştığı dakikada bütün cesareti kırılıyordu. Bu düşünceleri, usa vurmaları, ne yapacağını kestiremeyişleri sırasında Neriman'a olan sevgisi büsbütün şiddetlendi. En sonunda bu sevdası, eşini bir büyük yıkımdan kurtarmak yolundaki iyi niyetlerini yendi. Artık aşk havasını sürüyüp götüreceği esiş yönüne kendini bırakarak kolunu kanadını salıverdi. Bütün hayalleri, gece gündüz

NİMETŞİNAS

85

bütün düşünceleri yalnız Neriman'dı. Gece düşlerinde hep onu görüyor, gündüzleri hep onu görmeye uğraşıyordu. Kalemde, sokakta, hiç bir yerde duramıyor, Neriman'ı görmek için hemen kendini eve atıyor, tatil günleri bile sokağa gezintiye çıkmak istemiyordu.

Sevda ateşi büsbütün saçağı sarmış olduğu bu sıralarda Nihat, bir gün odasında keman çalıyordu. Kemanın dört teli sanki dile gelmiş de Bey'in gönül acılarım söyler gibi yayın altında «suzinak» tan içli içli inlerken gözlerinden de sevda yaşları damla damla dökülüyordu.

Tellerin o tahta parçası üzerindeki dokunaklı iniltileri Bey'-de de sevgiyi daha çok söyletmeye takat bırakmıyormuş gibi ezgiler boğula, boğula, aşk hastalığını açığa vurmaktan korkan bir dertlinin çekingen yakarışları gibi kısıla kısıla besleniyor, nihayet parmaklar duruyordu. O zaman kemanın inleyen ahengi yerine Nihat'ın derin derin hıçkırıkları, içten kopup gelen iniltisi işitiliyordu.

Keman inlemekten, Bey ağlamaktan bitkin kalmışlar gibi bir ufak duraklamada Nihat'ın kulağına oda kapısının dışındaki aralıktan çok hafif bir ağlama sesi gelir. Orada kim ağlıyor? Evin içinde Bey'in bu derin acısından etkilenerek yaş döken, onun bu yürekler acısı sevdasına gizdeş olan kimdir?

Nihat elinden kemani atar. Olağanüstü bir çabuklukla iki adımda kapıyı açar... Orada boylu boyunca Neriman'ı görmez mi? Yüzünü avuçlarının içine almış, duvara dayanmış ayakta duruyor.

Bey, kendinin düşler ülkesinde mi, yoksa gerçekte mi olduğunu bilemeyerek birkaç kez gözlerini açtı kapadı. Varlığının gerçek olduğunu anlamak için gövdesini duvarlara dokundurdu. Evet düşte değildi; önünde duran da Neriman'ın hayali değil, tüm kendisi idi. Ruhunun tapındığı o kız, karşısında ağlıyordu. Öyle bir görünüş ki bu, düş bile olsa kendisi için en bü-

86

NİMETŞİNAS

yük bir rastlayış ergisi demektir. Neriman niçin ağlıyordu? O da Nihat'ı mı seviyordu?

Bu önemli soruyu açıklarcasına Bey'in gözleri sevda şimşekleri çakarak parıldarken, Neriman böyle kapı arkasında kemanın iniltilerinin göz yaşlarına açtığını Bey'e göstermiş; böyle dalgınlıkla yakalanmış olmasından dolayı bir utanç şaşkınlığı ile birkaç saniye ne yapacağını bilemedi. Fakat yine çarçabuk kendini toplayarak sofaya doğru saldırdı. Bey, kızı salıvermemek için yolunu kesmek istedi. Neriman sert bir direnişle:

— Bey, salıveriniz yoksa şimdi haykırırım... |— Haykır Neriman, her şeyi göze aldım.

— Hanımınıza acıyınız...

— Sen bana acımadıktan sonra ben hiç bir kimseye acımam.

— Ben namusuma sizden saygı beklerim.

— Ben de aşkıma senden merhamet dilerim...

— Beyefendi bana karşı «aşk» kelimesini kullanmaktan sizi menederim. Yuvarızın mutluluğunu boşuna yıkmış, boşuna yorulmuş olursunuz. Sonsuz iyükler gördüğüm Hanım'ımın kocası benim âşıkım olamaz. Siz evlilik bağlarını çiğnemekten çekinmiyorsunuz. Oysa ben «nimetşinas (\*) lık» ödevimden bir an ayrılmam. Beyefendi çekiliniz. Şimdi Hanım gelir bizi bu halde görürse artık udyuracağımız sille, tokat masallarına kimseyi inandıramazsınız.

— Peki Neriman, salıvereyim git. Fakat kapının arkasında kemanın ezgilerine uyarak niçin ağlıyordun? Doğrusunu söyle; gerçeği ağzından işiteyim. Ölürüm; emrinden bir harf dışarı çıkmam. Karımın hakları bence de kutsaldır. Onu sevda tutkuma ayak altı etmek istemem. Senin de «nimetşinas» lığını pek çok beğendim. Elden geldiğince tutkumu yen-

(\*) Nimetşinas: İyilik bilir.

NİMETŞİNAS

87

meye uğraşırım. Yalnız, kurbanın olayım Neriman, neye ağlıyorsun ?

— Beyefendi, size emretmek haddim değildir. Yalvarırım, benim gibi bir eldeğmemiş kızın göz yaşlarını başka nedenlere yormaya uğraşmayınız. Keman'ı severim. Onun yakıcı ezgilerini işittikçe pek etkilenirim. Babam, yurdum, küçüklüğüm, garipliğim; sözün kısası gözü yaşla dolduracak neler varsa hep onları hatırlar, ağlarım... Bu ağlamalarım başka anlam vererek zavallı Neriman'ı küçük görmeyiniz. Bana öyle kötü gözle bakmayınız...

Bu sözlere karşı sevda şaşkınlığı içine düşen Nihat'm bu davranışından faydalanan Neriman sofaya çıktı. Kız, bilinç yıkan bir salmışla giderken Nihat arkasından yavaşça:

— Sözlerin beni çıldırttı. Salmışın öldürüyor. Bu gidişle senin yüzünden perişan olacağım. Merhametine muhtacım Neriman. Hanım'ına karşı bağlılığın gereklerinden ayrılma. Beni de unutma. Kocalık deviyile senin aşkın arasında ben yıkılıyorum.

\* \*\*

Nihat Bey'in akşamleyin Neriman'a tokat atmış, sabahleyin özür dilemiş olduğu, ertesi günü ev içinde yayıldı. Özür dilemek, kadınlarca bir çeşit «tarziye (\*)» demektir. Kalfalar bu konuyu uzattılar. Nihat Bey ara sıra onlarm da kalplerini

kırdı. Şimdiye değin kendilerinden özür dilemeyi gerekli görmemişti. Neriman için bu ayrı tutma ne oluyordu? Aradan birkaç gün geçti. Bir gün yine Emsal ile dertleşirken Şevkefza kendisine doğru eğilerek:

— Bir şey söyleyeceğim; yalvarırım kimse duymasın...

— A çılgın, kime söyleyeceğim? Benim senden başka dert ortağım var mı?

(\*) Tarziye: (Birisini tahkir ederek inciten kimse) suçunu kabul edip bağışlamasını dileme.

88

NİMETŞİNAS

— Geçen gün gözümle bir şey gördüm... Artık şaşım da kaldım...

— Kız ne gördün?

— Nihat Bey'le bu kız arasında bir pandomina var (pan-domina).

Emsal elini dizine vurarak:

— Elimi vurdum dizime aşına çıktım sözüne. Ey? Ey? Ey?.. Sonra?..

— Sen de mi bir şey gördün yoksa?..

— Sen anlat bitir; ben de söylerim.. ,

— Geçenlerde merdivenden çıktım. Neriman'ı sofada hırsız gibi sessiz, sedasız pıtır pıtır, dört yanma baka baka yürürken gördüm. Dur bakalım nereye gidecek diye camlı kapının arkasına gizlendim. Yürüdü yürüdü, Bey'in odasına giden aralığa girdi. Ben de yerimden hiç kıvılcamadım. Dur bakalım ne olacak diye orada bekledim. Kız içeri girdi çıkmaz, girdi çıkmaz. Kulak kabarttım. Bey'in keman çaldığını işittim. Bir aralık kemanın sesi kesildi. Dinledim. Mır mır mır ikisi bir şeyler konuşuyorlar gibi geldi. Gideyim Hanım'a haber vereyim. İkisini de orada eliyle tutsun, dedim. Olamazdı ki... Hanım'a haber vermek için camlı kapıyı açmalı, mutlaka sofadan geçmeli.

Kapıyı açıp sofadan yürüsem geldiğimi duyacaklar. Kız çekilip gidecek. Çok sürmedi aralığın kapısı açıldı; Neriman alı al, moru mor bir halde dışarı çıktı. Arkasından da kapının aralığından Bey başını çıkardı. Yavaş yavaş, mırıl mırıl bir şeyler söyledi. Dikkat ettim Bey ağlıyordu. Neriman bir afur tafurla çekildi gitti. Benim de elim ayağım buz kesildi. Her tarafımı bir titreme aldı. Bulduğum yere yıkılıverecektim. Gördün mü haini?... (Hanımısı) ona o esvapları giyinip kuşansın da kocasını ay artsın diye mi yapıyor?.. Şu Talât Ha-nım'ın da hiç akli var mı!?. Kendinden genç, kendinden güzel bir kız süsleyip süsleyip kocasının karşısına çıkarıyor.

NİMETŞİNAS

89

Öfkeden çatlıyorum canım!.. Benim gördüğüm bu. Sen ne gördün bakalım?

— Benim gördüğüm de işte bunun gibi. Geçen günü Neriman yine o aralıktan çıktı.

Ben Hanımefendi'ye mendil götürü-yordum. Hapa hap karşı karşıya geldik. Kızın yüzü mosmordu. Ağlamıştı. Hâlâ da gözlerinden yaş akıyordu.

— Ne yapalım şimdi ? Ben bu işi Hanım'a haber vermezsem artık ne yemek yerim, ne uyuyabilirim. (Maskaralık mı) bu ayol? Hanım'ın kocasını, aşifte elinden alacak...

Şevkefza iki elini arkadaşının omuzlarına koyup gözlerini açarak:

— Ben kolayını buldum.

— Nedir çabuk söyle?..

— Hasna Hanım buraya dün geldi. Şimdi burada konuk. Gördüğümüz şeyleri biz ona hep anlatırız. O da gider Hanım'a söyler. O beceriklidir. Bizim gibi anlatmaz. Tadıyle tuzuyle anlatır. Hanım'ı kandırır. Gelse gelse Neriman'ın (üstesinden) Hasna Hanım gelebilir.

— Sonra, Hanım bize: «Bey'in halini elin karılarına anlatacağınıza bana gelip de siz kendiniz niçin söylemediniz?» diye darılmaz mı?

— Biz Hasna Hanım'a rica ederiz. Bizden duyduğunu söylemesin. Sanki hepsini kendi gözüyle görmüş olsun. Hasna ince anlayışlıdır, o işleri yapar. Sen üzülme...

\*\* \*

O gün öğle yemeğinden sonra kalfalar Hasna Hanım'ı bir odaya çekerler. İki de çarpıttıdan yutkunarak hikâyeye neresinden başlayacaklarını bilemez bir telâşla söze girerler. Emsal, Şevkefza'nın yakasından çekerek:

— Sen sus ben anlatayım, der.

— Olmaz, sunturlusunu ben gözümle gördüm. Ben anlatayım...

90

NİMETŞİNAS

NİMETŞİNAS

91

diye direnir. Hasna Hanım, hangisini dinleyeceğini şaşırarak:

— Kızlar, Allah lâığınızı versin. Biriniz anlatınız, o bitirsin; sonra öteki başlasın.

A! Şimdiden kafamı kazana çevirdiniz.

Şevkefza daha tetik davranarak:

— Şey, Hasna Hanım'cığım, pazartesi günüydü. Emsal, arkadaşının sözünü keserek:

— Pazartesi değildi. Salı idi ayol.

— Hiç değil, pazartesiydi. Hasna Hanım öfkeyle:

— Pazartesi olsun, salı olsun; ne olur a kız? Ne anlatacak-sanız siz onu söyleyiniz.

Emsal kızarak:

— Bugünkü gibi biliyorum salıydı. Hattâ sığağa gittikti de bahçeye silecekleri astıydım. Koskoca salı pazartesi diye niçin yanlış anlatsın?

Şevkefza morarak:

— Senin yanında hiç lâkırdı edilmez ki. Benim söylediğim yanlışsa doğrusunu sen biliyorsan anlat kuzum. İşte ben sustum.

Emsal:

— Bunda darılacak ne var? Gün gibi apaçık biliyorum ki salıydı.

— Salı ise işte iyi ya? Salıdan başla anlat. Ben sustum diyorum... Daha bunun ötesi var mı?

— Evet günlerden salıydı. Şevkefza, merdivenden çıkmış; camlı kapıyı açıp da sofaya gireceği zaman Neriman'm çekine çekine dört yanına bakınarak Bey'in odasına giden aralığa girdiğini görmüş...

Hasna:

— Neriman, Bey'in hizmetine bakmıyor mu? Odasına elbette gider.

Emsal — Gider amma, hele dur alt tarafını dinle: Bey orada keman çalıyormuş... Kız içeri girince çalgıyı kesmiş...

Şevkefza — Söylemeyecektim ama, Emsal kardeş, sen böyle yanlış anlattıkça insan beri yanda çatlıyor, duramıyor ki...

Emsal — Neresi yanlış ayol?..

Şevkefza — Kız içeri girer girmez Bey çalgıyı kesmedi. Bir süre daha çaldı...

Emsal — Deminden kendin öyle söyledin de şimdi lâkırdıyı niye çeviriyorsun?

Şevkefza — Deminden ben öyle mi dedim? Kuklaklarını açıp da iyice dinleyeydin...

Hasna — Aman kızlar, anlatacaksanız bir şeyi doğru dürüst anlatın... Sen öyle dedindi... Ben böyle dedimdi... Öyle lâkırdı mı anlatılır. Benim de zihnim şaşırıldı...

Neriman'ı Bey'in odasına giderken hanginiz gördünüz?

Şevkefza — Ben gördüm.

Hasna Hanım — Sen gördünse sen anlat kızım...

Emsal somurtarak:

— O anlatsın canım, o anlatsın.

Şevkefza, eliyle saçlarını düzelterip dudaklarını yalayarak söze başlar:

— Kız içeriye girdi. O girerken keman çalmıyor muydu pek farkında olamadık?

Sonradan kulak verdim dinledim. Çalgıyı o zaman işttim. Biraz geçti çalgı dindi.

Aralıkta mırıl mırıl bir lâkırdılar oluyor.

Hasna Hanım — Ne söylediklerini anlayamıyor muydun?

Şevkefza — Ah anacığım, sofa geniş iyi işitilmiyordu.

Hasna — Böyle olacağı zaten belli idi. O kızın buraya ilk geldiği günü ben Hanım'a burasını anlattım. Kendisi söz dinlemek istemedi. Kocasına inanı varmış! Görsün şimdi bakalım... Mırıl mırıl ne söylüyorlardı işitmedin mi? ( Şevkefza biraz düşünerek:

— Sanki Bey'in gönlü çıra imiş de Neriman'ı görünce pır pır tutuşmuş... Onun gibi lâkırdılar anlatıyordu...

92

## NİMETŞİNAS

Emsal kaşlarını çatıp ağır başlılıkla:

— Susmak istedim ama patladım Hasna Hanım'cığım... Hepsi yalan. Mır mırdan başka bir şey işitmemiş... Demin bana anlatırken öyle dedi. Şimdi bunlar nereden çıktı bilmem ki?..

Hasna Hanım yüzünü ekşiterek:

— Yalvarırım Emsal'ciğim sus... Yine lâkırdıyı birbirine karıştıracaksınız... Bir şey anlaşılmayacak. O bitirsin, sen de başla.

Emsal — Ben nesine başlayacağım... Şevkefza, lâkırdı bırakmadı ki... Yalan yanlış hepsini anlattı. Anlatacak söz kaldı mı?

Hasna Hanım — Sonra ne oldu kızım Şevkefza ?

— Neriman'ın yüzünün bir yanı pembe, bir yanı mor, saçları karmakarışık sofaya çıktı.

Emsal — İnanma Hasna Hanım inanma. Hiç bir insanın bir yanı al, bir yanı mor, bir yanı mavi öyle renk renk olur mu?

Şevkefza kaşlarını kaldırarak:

— Ne uyduruyorsun ayol, mavi dedim mi ? Hasna Hanım — Çatlatmayın beni anlatın...

Şevkefza — Neriman, işte böyle bir renkle çıktı. Kız, sofadan giderken Bey de kapıdan bakıyordu. Hasna Hanım — Sonra ne oldu?

— Ne olacak Bey'in bakışma Neriman hiç aldırmadı. Yürüdü, gitti. Beyefendi'nin gözlerinden sicim gibi yaş akıyordu, gördüm...

— Demek Bey'le Neriman birbirleriyle gönül almışlar vermişler.

— Artık onun orasını sizin ince anlayışınıza bırakıyorum.

Hasna Hanım, kalfalardan bu hikâyeyi dinledikten sonra Neriman'la Bey'in durumlarını güzelce incelemek için o

NİMETŞİNAS

93

evde birkaç gün daha konukluğunu uzattı. Bu sevişme olayını, kalfaların tariflerinden birkaç kez daha açıklıkla ortaya koyacak izlere rastladı. Nihat Bey'in bu sevda sapıklığını saklamak iyi değildi. Kime söylesin?.. Talât Hanım'a gerçeği açıverse gebe bulunduğu için zavallının bir sakatlığa uğramasından çekiniyordu. Didar Hanımefendi'ye söylese, onun da kızma aşırı sevgisi yüzünden, Nihat Bey'e ve Neriman'a karşı sertçe azarlara kalkışarak evin içinde bir tedirginliğin baş göstermesinden korkuyordu. Hem böyle yaparsa Talât Hanım:

— Mademki durum böyle imiş a Hasna Hanım'cığım, sen bu işi benden önce niçin anneme açtın? Bunu yalnız bana söylemeliydin!..

yolunda haklı kınamalarda bulunabilirdi.

Gizlice Nihat Bey'e baş vurarak böyle hizmetçi kızı sevmenin sonu iyi olamayacağı hakkında delikanlıya dilinin dön-düğünce öğüt vermek yolunu da düşündü. Hasna Hanım oldukça görgülü, böyle işlerde anlayışlı bir kadındı. Alev saçağı sarmış sevgilerde sevdalılarının en dokunaklı öğütleri kös dinler gibi dinleyerek hiç bir kelimesine önem vermeyeceklerini bilirdi. Bu yolda davranışı da yerinde bulmadı. Ne yapsın?.. Kadıncağız bu düşüncelerle bir iki gece uyku uyu-yamadı. En sonunda bu işin rengini, önemini hafifleterek işi yine doğrudan doğruya Talât Hanım'a açmayı uygun buldu. Mademki Şevkefza ile Emsal bu macerayı biliyorlar. Hasna Hanım'a anlattıkları gibi bunu bir başkasına da hikâye edebilirlerdi. Talât Hanım ya doğuma pek yakın bir günde, ya da doğumdan sonra bu sevdayı öğrenirse tehlike daha büyük olabilirdi. En iyisi ona gün geçirmeden duyurmaktı. Hasna Hanım bu karara varınca bir sabah Nihat Bey kaleme gittikten sonra Talât Hanım'ı bir köşeye çekti. Önce yüzünü gözünü okşadı. Elinden geldiğince sesine inandırıcılık vererek söze başladı:

— Kızım, ben bir el kadını sayılırım ama seni gözüm gibi

94

NİMETŞİNAS

severim... Bunca yıldır buraya gelir giderim. Yemeğinizi yer, paranızı alırım, elbiselerinizi giyerim. Ben nankör değilim, iyilik bilir bir kadını. Kızım, sana



birkaç ana öğüdü vereceğim. Sözlerime iyi kulak ver. Ben senden çok yaşadım. Sana bakılınca bir kocakarı demeğim. Senden çok gördüm. Senden çok bilirim. Söyleyeceğim belki biraz seni üzer. Gönlünü ferah tut, cesaretli bulundur. Talât Hanım'ın biraz benzi atarak:

— Ay yüreğimi oynatıyorsun Hasna Hanım.

— Yüreğin hiç oynamasın yavrum. Böyle şeyler her kadının başından gelir geçer... Eskiden biz de türlüünü gördük.. Koca kısmının derdi de vardır, safası da. Bu gibi haller kocalı kadınlar için, nasıl diyeyim, sanki bir nezle hastalığı gibidir; geçer. İş, gereğinden çok önem verip de üşütülmemektedir. İşte en büyük akıllılık budur.

— Ay Hasna Hanım'cığım, söyleyeceğin şey Bey'i mi ilgilendiriyor ?

— Evet Nihat Bey'i ilgilendiriyor, doğrusu bu...

Talât Hanım, Hasna'nın ellerinden tutup bir soruşturma bâskısıyla sıkarak:

— Ne var? Bey'e ne oldu? Hasta mı, ah a dostlar! Ben biliyordum, Nihat hasta... Kaç zamandır yemeden, içmeden kesildi. Sofrada bakıyorum önündeki bir dilim ekmeğini bile bitiremiyor... Beti benzi günden güne sararıyor... Ah kocacığım, gözümün önünde bal mumu gibi eriyor... Yoksa ince hastalığa mı tutuldu. Hekim öyle mi dedi Hasna Hanımcığım? Allah aşkına benden saklamayınız. Bu hastalıktan onun kız kardeşi ölmüş; soyunda varmış!.. Kocamın gözleri niçin böyle belerekalıyor?.. diye ben de düşünüyordum. Ah gördün mü başıma gelenleri? Biri kucağımda, biri karnımda iki çocukla ben beysiz mi kalacağım? Demek hastalığını kendi biliyor da geceleri ağlıyor... Gözleri kıpkırmızı kesiliyor. Onun bir gizli derdi var biliyorum.

NİMETŞİNAS

95

Talât ağlamaya başlar. Hasna şaşırır. Talât'ın yüzünü okşamaya uğraşarak:

— Çılgın mısm a kızım? Sen daha ilk lâkırdıda böyle yaparsan ben bunun ötesini sana nasıl anlatayım ? Kendine gel. Çocuk gibi ağlama öyle... Sofrada kocanın önündeki dilimi bitirip bitirmediğine bakacağına azıcık başka şeylere de baksan a ? Kocasının üzerine hemen ince hastalığı yoruyor da, öteki yönü bir türlü aklına getirmiyor. Sen önceleri böyle dalgın değildin. Ama niçin böyle oldun bilmem Talât?

— Öteki yön nedir? Kocam hasta mı, değil mi? Sen onu söyle.

— Hasta, ama senin dediğin gibi ince hastalık değil.

— Ya nedir?

Hasna Hanım, duvarlara doğru bakmıp yutkunarak:

— Aman nasıl söyleyeyim bilmem?.. Onun hastalığı (sevda) . Anladın mı şimdi ? Bu da ince hastalıktan pek ayırt olmaz. Kaba bir hastalık değildir. Bu da nazik bir hastalıktır. Hemen önü alınmazsa insanın başına işler çıkarır.

Talât Hanım sapsarı kesilerek:

— Kimi sevecek?., inanmam...

— İnce hastalıktır dersem hemen inanıp da yok yere ağlamaya başlar mısm?..

Bey'inin üzerine onu çarçabuk kondurursun da berikini söyleyince niçin inanmak istemezsin?

— Ne var? Ne olmuş? Kocam kimi sevmiş... Bey benim üzerime kimseyi sevmez. İftiradır. Gözümle görsem inanmam... Sabahleyin kalemine gider, akşam evine gelir. Gece sokağa çıkmaz. Kalem zamanının dışında kalan vakitlerini hesap etsek yarım sat bile sokakta kalmadığı anlaşılır. Başka bir karı seven adam böyle evinde barkında mı oturur?.. Tanrı esirgesin, öyle bir belâ ya yakalanmış olsa evinde tutulabilir mi?

— Pek güzel söylüyorsun Talât; Nihat Bey'in sevdiği dışarıda olmayıp da bu evin içinde ise ona ne buyaracaksın bakayım ?

96

## NİMETŞİNAS

Zavallı Talât'ın benzi önceki sarılığından al güller gibi bir ateş kızılığına döndü. Gözlerini Hasna'nın gözlerine dikerek :

— Sus söyleme. Anladım. Şimdi çıldırırım...

Talât, oturduğu yerden hemen fırlar. Şakaklarını iki avu-cunun arasına alarak saçları ürpermiş, gözleri büyümüş korkunç bir üzüntü ile odanın içinde dolaşmaya başlayarak:

— Hasna, ağzından çıkan sözü kulağın işitiyor mu? Lâkırdını düşün de söyle. Sonra pişman olursun. Bak iki canlıyım. Sonra bana yazık olur! Benim kocam sizin bildiğiniz gibi değildir. O benim üstüme, dünyalar bir araya gelse, kimseyi sevmez; sevemez. Ben öyle temelsiz, köksüz, benzetme, uydurma söz istemem. Nihat için söylediğin sözü sonra ben adama ispat ettiririm. Sonunda ispat edemeyeceğin şeyi ise şimdiden hiç söyleme. Anlıyor musun Hasna Hanım, bak her yanım par par titriyor.

— Hiç bir yanın titremesin yavrım, iki gözüm. Ben de, bilmem a! Belki iftiradır. Ben de başkalarının yalancısıyım. Ben de işittiğimi söylüyorum. Bu denli üzüleceğini bilseydim söylemezdim.

— Ha öyle söyle. Kocamın üstüne her kötülüğü yor. Yalnız onu beni aldatmakla suçlama. Çünkü ben kocamı bilirim. Bana olan bağlılığının izlerini her sabah göz bebeklerinde görür, kutsal bir sevda sayfası gibi okurum. Kocam benden başka bir kadını sevemez.

— Öyle olsun kızım. İnşallah öyledir. Talât düşünce düşünce gezinerek:

— Senin akim ne diyor Hasna Hanım? Sen de benim gibi düşünmüyor musun? Nihat'ın benden başka bir kadın sevebileceği aklına sığıyor mu?

— Şimdi benim aklımın dediğini bırak. Kendi aklının dediğini de bırak. Kocanın senin üstüne başka bir kadın sevemeyeceği sözünü de bir yana koy. Azıcık da yüreğini yatıştır. Kaygım da bastır. Çarpıntısını durdur. «Erkektir bu,

## NİMETŞİNAS

97

beş kadında sever, on kadın da» sözüne kendini biraz alıştı. Olanca cesaretini topladı da dinle bak ben ne diyeceğim?. Karısının üstüne başka kadın seven erkek dünyada yalnız senin kocan mıdır? Bu yıkıma uğramış başka kadınların canları yok mu? A hele şuna bak! Bu dert hepimizin başından geldi geçti.

Talât Hanım, çarpıntısını durdurabilmek için iki elini kalbinin üzerine koyup iki kat eğilerek:

- Peki bütün cesaretimi topladım. İşte seni dinliyorum... Söyle bakalım...
- Hasna Hanım bir süre dudaklarını ısırıp başını sağa sola salladıktan sonra:
- Nihat Bey için... Aman nasıl söyleyeyim; bir türlü dilim varmıyor. Nihat Bey için işte onu... Ne karın ağrısıydı o kızın adı?..
- Sus sus, bildim anladım. Onlara öyle bir duygu, daha doğrusu öyle bir ağır suç yükleyerek benim karşımda ikisinin adını yan yana söyleme kuzum Hasna Hanım. Katlanmaya söz verdim; oysa lâkırdı buraya gelince kendimi tutamıyorum. Yalandır, iftiradır Hasna Hanım...
- Peki kızım, yalan olsun... İftira olsun. Fakat demincek: «Kocam yemekten kesildi. Günden güne sararıp soluyor. Geceleri ağlıyor» diyen sen değil misin?
- Evet, onları diyen benim. Gerçekten de öyle.
- Bey'in bu hallere neden yakalandı. Bunlar için bir neden aramıyor musun ?
- İşte dedim ya ince hastalık!..
- Şimdi ince hastalığı da bir yana it...
- Evimizden irak olsun, dağlara taşlara...
- Neriman bu eve gelmezden önce kocanda bu haller var mıydı?
- Yoktu.
- Nihat Bey'i ince hastalık tutmak için bu kızın gelmesini mi bekledi?

F. 7

98

## NİMETŞİNAS

Talât Hanım renkten renge girerek çarpıntılı çarpıntılı birkaç dakika gezinir. Neriman o gece geleliden beri Bey'in ahlâkça, âdetçe uğradığı değişiklikleri, tuhaflıkları içinden birer birer geçirmeye uğraşır. En sonunda yüzünü tokatlar gibi bir hızla üç dört kez elini alnına vurarak boğulurcasına bir sesle:

- Evet, hakkın var Hasna Hanım, meğerse ben ne budala imişim? Karşımda açıktan açığa oynanan bu sevda oyununu görmemişim... Örneğin geçen günkü tokat meselesi... Geçenlerde Bey pek aşırı içmişti. Sofrada: «Neriman'ı isterim!» diye tutturdu. Neriman, her zaman yemekte meydanda bulunurken o gece ortada gözükmeyişti. Bey'le aralarında bir şey var ki onu öyle sarhoş görünce belki ağzından bir şey kaçırdı diye kız ortaya çıkmadı. Sonra «gece» Neriman'ı odasına çağırması. Sözde su verirken bir tokat atmış. Su bütün üstlerine başlarına dökülmüş... Neriman bize gücendi diye bu tokat meselesinde ben ne kadar üzüldüm: «Aman darılma kızım!» diye Neriman'a giderim. Ağlar, et bent olur, sözlerini şaşalar. Bey'in yanına giderim: «Neriman sana ne didi?» sorusuyla gözlerimin içine bakar: «Ne diyecek? Sen ona bu akşam bir tokat vurmuşsun» derim: «Oh, Tanrı'ya şükürler; yalnız tokat mı vurmuşum? Başka bir şey yapmamış mıyım?» cevabıyla şükürler eder. Kızım dedikleri Bey'in sözlerini pek tutmaz...
- A kızım, işte bunlar hep kör kör parmağım gözüne imiş... Sen niçin bir şey anlamamışsın ?

Talât Hanım döğüne döğüne ağlayarak:

- Böyle bir şeyi üstlerine nasıl yorayım?.. Bey her akşam: «Ölürüm de senin üstüne gül koklamam» diye antlar eder. Gözleri bu dünyada benden başka bir kadın

görmediğine nasıl lâkırdılarla beni kandırmaya uğraşır, bilsen?.. Beri yandan Neriman: «Hanım'cığım» diye gözlerimin içine bakar; o denli saygı, sevgi, bağlılık gösterir ki inanmamak elden gelmez. Kahbenin gözü Bey'de olduğunu ne bileyim ben? Hasna'cığım, bana bir akıl öğret... Şimdi ben ne yapayım?..

NİMETŞİNAS

99

— Ne yapacaksın... Pek öyle üzülmeyen yer bile yok. Kızı evden savarsın olur biter.

— Olmaz...

— Niçin?

— Çünkü sonra Bey her şeyi inkâr eder.

— Varsın etsin. Sen bir ayak önce kızı evden çıkar...

— Artık benim yüreğim yaralandı. Onun yüzüne nasıl bakacağım ? Baksan a bu kadar vakittir beni aldatıyorlarmış. Bundan sonra da aldatır.

— Ne demek istediğini anlayamıyorum...

— Ne demek isteyeceğim?.. Mademki kaç vakittir birbir-lerini seviyorlarmış; ben de bilmeyerek bu hale katlanıyormuşum. Şimdi hiç belli etmem. Birkaç gün daha diş sıkırım. Gözetlerim; elbette ikisini de hainliklerini inkâr edilemez bir halde yakalarım, Kızı savarım, Bey'den de boşanırım olur biter... Bu evden ikisi birlikte gitsinler. Allah birbirlerine mübarek etsin.

— A a neye gerek o kadar ileri varmak kızım! Bu gibi nedenlerden dolayı kadınların kocalarından ayrılmaları gerek-seydi dünyada bir karı koca kalmazdı. Kendine gel yavrum. Bunlar öfkedir geçer. Sonra pişman olursun. Elin aşiftesi için neden kocandan boşanacakmışm?..

Talât Hanım ağlar, gezinir... Söylenir. Sonra derin derin içini çekip umutsuzlukla haykırarak:

— Nihat bunu bana niçin etti?.. Ben onsuz nasıl yaşayacağım?.. Onun özlemine dayanabilecek miyim?.. Ah Hasna Hanım ah! Biraz önce nasıl bir gönül hoşluğuyla yaşıyordum. Bunu bana nereden söyledin? Keşke bu acı gerçeği öğrenmeseydim... Bilmeyeydim... Yine öyle aldana aldana yaşayaydım. Sanki yüreğime bir ateş, bir kor düştü... Her saniyenin geçmesiyle yakıcılığı artıyor.

Hasna Hanım telâşla:

— A kızım, biraz kendine gel... Lakırdın lakırdına uymu-

100

NİMETŞİNAS

yor. Deminden ne söylüyordun? Şimdi ne diyorsun?.. Böyle çılgınlıklara kalkışma; aklını basma topla!..

— Ah Hasna, ah insafsız karı! Ettin mi bana edeceğini? Ben Nihat'sız yaşayamam. Onun bir başka kadına gönül vermek hiyanetine de katlanamam. Artık bana ölümden başka yol kalmadı. Bu kavurucu sözlerini beynimden çıkar, sözlerini geri al... Bana bir saat önceki mutluluğumu, rahatımı geri ver!... Nihat nerde, kaleminde mi? Şimdi neler düşünüyor? Hep o kızı mı? Hep o kızı mı? Kendi elçizimle getirdim, karşısına diktim. Sanki: «Al bunu sev» dedim. Ne alık karı imişim ben... Her kötülüğe katlanmak, kendisinden boşanmamak istemiş olsam bile Neriman'ın

sevdasıyla ne yaptığını bilmez bile hale gelip kocamın beni boşamayacağı nereden bilinir? Ah Neriman kahbesi!.. Ah yezit kız!..

Haykırışlarıyla talihsiz Talât düşer bayılır. Hasna şaşırır. Bir süre ne yapacağını bilemez. Sonra oda kapısını açar:

— Orada kimse yok mu? Küçük Hanım'a bir fenalık geldi. Yetişin!., diye haykırır. Odalardan, sofalardan, merdivenlerden pat pat koşmaya başlarlar. Odaya e nönce Neriman gelir; arkasında Emsal, Şev-kefza, daha sonra Didar ve Nuriye hanımlar yetişirler.

VI

J~İEPSİNDE bir telâş, bir sonsuz heyecan... Lokman ruhları, gül sirkeleri, limonlar... Her birinin elinde bir türlü ilâç, baygının çevresine üşüşürler. Neriman herkesten önce Hanım'a sarılarak onu yattığı yerden kaldırır. Yastık gibi arkasına geçerek oturur. Kimi ruh koklatır, kimi alnına sirke sürer, kimi kollarını bileklerini oğuşturur. Zavallı Neriman durmayıp göz yaşı dökerek Hasna Hanım'a sorar:

— Kuzum Hasna Hanım'cığim, buna ne oldu böyle?.. Biraz önce iyi idi. Benimle aşağıda güldü, söyledi... Ah Hanım'cığim, yoluna ben kurban olayım! Vallah onun için canımı veririm...

Hasna Hanım, Neriman'ın arkasında iki koluyla onu kucaklamış görünce kendi kendine:

— Bu kız nerden gelmiş buraya ? Şimdi Talât ayılıp da kendini Neriman'ın kolları arasında bulunca üzüntüsünden bir daha bayılır. Vallah ayümez artık. Şimdi ne yapmalı?

Acınmayla dört yanına bakıp kızını oradan kaldırmamın yollarını ararken Emsal'le Şevkefza göz göze gelirler. Halayıkların bu bakışlarında:

— Bizim sana anlattıklarımızı kendine söyler söylemez mi böyle bayıldı? Keşke ne biz sana söyliyeydik, ne de sen ona, yollu bir acı anlatım vardı.

Kızının bayılmak huyu olmadığını Didar Hanım bildiğinden zavallının bu hale uğraması alışılmamış tehlikeli bir nedenin etkisiyle olduğunu hemen anlamıştı. Bu nedeni keşfetmek için baygının çevresindekilerin birer birer yüzlerini incelemeye uğraşıyordu. Baygın derin derin inleyerek üç kez:

— Nihat, Nihat, Nihat! dedi. Didar Hanım ağlayarak:

102

NİMETŞİNAS

— Aman Ya Rabbi, kızım kocasını sayıklıyor. Tayyar gitsin kalemde, sokakta, her nerede ise bulsun getirsin...

Hasna Hanım — Kocasından önce bir hekim çağırsak...

Nuriye Hanım — Hekimi ne yapacak canım. Alnına, kulaklarının arkasına sirke sürün, limon koklatın, lokman ruhundan bir bardak suyun içine birkaç damla damlatıp ağzına dökün; omuzlarını, kollarını oğun... Sıkıca çeyrekleyin şimdi ayı-  
hr...

Hasta inleyerek:

— Neriman... Neriman... Benim kızım değil miydi o? dedi. Birkaç lâkırdı daha söyledi. Gittikçe sesi kısıldığından, söyleyişine bir ağırlık geldiğinden hemen bir mırıltıya dönen sözlerinden bir şey anlamadı.

Didar Hanım, kızını şakaklarına sirke sürerek:

— Neriman'ı istiyorsun yavrum? O işte burada arkanda... (Neriman'a) KIZIM Neriman, seslen seslen: «buradayım» de! Sesini işitirse belki ayılır...

Hasna Hanım, odanın bir köşesine çekilip dizlerini döve döve:

— Neriman'ın sesini işitirse ayılır mı? Onun bu hallere gelmesine Neriman sebep değil mi? Onu görünce Talât bütün bütün bayılacak:

Didar Hanım, Hasna'yı yanına çağırarak: — Ne söyleniyorsun orada Hasna Hanım? Bayıldığı vakit Talât'ın yanında kim vardı?

Hasna ne diyeceğini şaşırılmış bir duraksama ile:

— Ben vardım...

— Ne görüşüyordunuz?

— Ne görüşeceğiz? Dereden tepeden konuşuyorduk.

— Kızıma bu fenalık neden geldi? Ömründe böyle olduğu yoktu...

— A Hanım, bilir miyim ben ? Konuşurken gözleri süzüldü. Böyle oluverdi.

— Hasna Hanım, ben Talât'ın annesiyim. Kızımın iyi kö-

NİMETŞİNAS

103

tü her şeyi beni ilgilendirir. Ne olduysa saklama söyle...

— İnan olsun ki bir şey saklamıyorum. Ne olacak a hanım?..

Beş on dakika geçti. Ufak, yavaş iniltilerden sonra Talât gözlerini açtı. Hasna Hanım sevinçle haykırarak:

— İşte ayıldı. Talât Hanım, bizi amma korkuttun ha! Gayret et. Azıcık kendini topla kızım. Bak ağlamadan anneciğin ne hale geldi?

Gözünü açar açmaz Talât'ın ilk işi, olup bitenlerden kimseye bir ip ucu vermemesi için Hasna Hanım'a kaşlarıyla, gözleriyle yalvarırcasına birkaç işaret etmek oldu.

Hasna da kimseye bir şey anlatmayacağını yine gözleriyle hastaya anlattı.

Didar Hanım, kızının üzerine kapanarak:

— Ne oldu iki gözüm? Talât hanım halsiz halsiz:

— Bilmem anneciğim, Hasna Hanım'la lâkırdı ederken birdenbire başım döndü. Yüreğim ezilir gibi oldu. Gözlerim karardı. Kendimi kaybettim.

— Şimdi açıldın ya, bir rahatsızlığın yok ya?..

— Vücutum pek kırık, başım dönüyor. Hafif bir bulantı var gibi...

Didar Hanım haykırarak:

— Kız Şevkefza, bana bak. Tayyar Ağa'ya git söyle. Aksaray'a, Doktor Yasef'in eczanesine gitsin. Orada ise çabuk alsın getirsin...

Şevkefza ellerini oğuşturarak:

— Tayyar Ağa, Beyefendi'yi bulup getirmeye gitti.

— Başka biri getirsin.

O sıralarda Doktor Yasef, kadınların en seçkin hekimi idi. En önemsiz bir nezleden, en tehlikeli hastalıklara kadar en önce onun teşhisteki uzluğuna baş vurulurdu.

Ayakteri alıştırta hiç güçlük çıkaranlardan değildi. Eline iki çeyrek sıkıştırılırsa ekşi yüz göstermemesi ününün artmasına yol açmıştı. En büyük uz-

104

## NİMETŞİNAS

luğu, kadınların hastalıkları incelerken damarlarına girmeyi bilmesi idi. Kendi de onlar gibi çok söyler, reçetesini yazdıktan sonra birkaç tuhaf hikâye anlatıp hastayı güldürmedikçe o evden çıkmazdı.

Doktor Yasef'le Nihat Bey'in eve gelmeleri bir ana rasla-dı. Nihat Bey, büyük bir çarpıntı ve telâş içinde idi. Tayyar Ağa, soluk soluğa kaleme gidip de:

— Hanım bayıldı. Evdekiler hep ağlaşıyorlar. Çabuk sizi istiyorlar.

diyince Bey'in dizlerinin bağı çözülmüştü. Çarpıntısını durdurmak için bir iki yudum su içtikten sonra Tayyar ile gelmişlerdi. Karısına ne olmuştu? Kendinin Neriman'a olan sevdası acaba yeniden yakasından bir patlak mı vermişti? Nihat bu aşkını o güne değin kimseye açmamıştı. Onu yalnız gönül verdiği Neriman biliyordu. Kız gidip de Hanım'ma olup bitenleri anlatmış olmasın? Nihat, düşünüyor düşünüyor, bu, olamaz diyordu.

Yahudi doktorla birlikte yukarıya karısının yattığı odaya çıktılar. Talât'ı döşegine yatırmışlardı. Zavallının benzi pek sarı idi. Doktor, hastanın nabzını, vücudunun gereken yerlerini yokladıktan sonra gebelik süresini sordu. Vakit tamam gibiydi.

Nihat Bey, tapmırcasma bir sevgi ile karısının alnını okşayarak :

— İki gözüm Talât'çığım ne oldun?

Zavallı kadın bu okşamalarda bir içtenlik görmüyor, kendini böyle yapmacık tapınışlarla oyalarken Nihat'ın gözlerinin derin bir özlemle Neriman'ı aradığını seziyordu. Talât ölümüne razı idi; bununla birlikte kocasına hiç bir şey sezdirmeksizin onu sevgilisiyle birlikte yakalamak, sonra ikisinin birden yüzlerine tükürerek öç almak istiyordu.

Kocasına karşılık vermek için, hasta yavaşça kaşlarını kaldırarak söz söyleyebilmekteki güçsüzlüğünü gösterircesine:

— Bir şey olmadım Bey'im. Hafif bir baygınlık geldi; boşuna telâş ettiler.

## NİMETŞİNAS

105

Yahudi doktor, yaşma göre pek kırmızı ve diri görünen çehresiyle gülerek:

— A bunda merak edecek bir şey yok efendim... Bir kadın aslından sinirli olursa gebelik zamanında ara sıra baygınlık gelir. Çünkü vücut kuvvetten düşüyor. Benim anam bana anlatırdı ki o bana gebe oldu. Ki ben onun karnında idim. Günde üç kez bayılırdı. Ben doğdum işte sağlam. Anam benden sonra yine doğurdu. Sık sık bayılıyordu. Ama yine doğuruyordu. Böyle kadına (aferim)... Kadının dünyada ödevi doğurmaktır. Bir kadın ki doğurmaz, o beğenilen kadın değildir. Anlattırdım şimdi?..

Nuriye Hanım eğlenircesine başını sallayarak:

— Aman Yasef Efendi doğurması kolay mı? Kadın, doğu-' runcaya kadar işte böyle oluyor, bayılıyor. Doğura doğura kadın kısmı korada oluyor kalıyor. Sonra kocası: «aferim karı ne iyi ettin de doğurdun!» demiyor. «Bizim karı zayıfladı, çirkinleşti» diye üstüne bir daha evleniveriyor.

Doktor gülerek Nihat'ın yüzüne bakıp:

— Yok, bizim Beyefendi evlenmez. Onun gözlerinden bellidir ki hanımı çok seviyor.

Hekimin bu sözü Talât Hanım'a alay gibi geldi. Hasna Hanım bir köşede oğunarak kendi kendine: x

— Aman bunlar ne ipsiz sapsız sözler!.. Nuriye Hanım da hiç lâkırdısını bilmez ki... Hekimi buldu ya karşısında artık ağzına geleni söyler durur...

Emsal ile Şevkefza bir köşede fis fis konuşuyorlardı. Hasna yanlarına giderek:

— Ne konuşuyorsunuz öyle?..

Emsal — Hasna Hanım nasıl ettin ? Sen küçük Hanım'a Neriman hikâyesini anlatınca mı bayılıverdi böyle?. Hasna eliyle Emsal'i iterek:

— Haydi çekil, haydi çekil! Orasmı hiç sorma!.. Yüreğimden kan gidiyor. Ne dedim de söyledim...

103

### NİMETŞİNAS

Nihat, hasta karısını aşırı sevgisine, sonsuz bağlılığına inandırmak için üzüntüsünü ne yolda göstereceğini bilemez. Yüzünü okşar, saçlarını sever. İçten acısını anlatmaya yarar diye hastanı nabzını eline alır, saatini çıkarır, vuruşlarını saymaya başlar.

Doktor, gözlüğünün altından gülerek:

— Gördünüz mü Beyefendi, Hanım'ı ne kadar seviyor? Burada hekim varken kendisi de doktorluk yapmak istiyor, nabzını sayıyor...

O sırada Neriman döşeğe yaklaşarak duyduğu gerçek acıyı gösteren baygın, üzüntülü gözlerle Hanım'a dalgın dalgın bakar. Kızın yaklaştığını görünce Nihat'ın vücudunu ince bir titreme alır. Bu sevda titreyişi, karısının nabzında bulunan parmaklarını da sarar. Talihsiz Talât, kocasının elindeki bu titremenin Neriman'ın yaklaşmasına rasladığını görür. Hemen alınmışcasına elini çekerek:

— Aman Bey, doktor burada iken nabza bakılır mı? (acı bir gülümseyişle)

Keyifsizliği o kadar merak ediyorsanız nabızlarımın dakikada kaç attığını hekimden sorunuz.

Doktor — Efendim sizi çok seviyor. Nabızlarınızı kendi eliyle saymak istiyor. Bunun için Bey'e darılmaya hakkınız yoktur.

Neriman'ın kendine karşı pek asık, pek dargın bir çehre ile durduğuna dikkat ederek ufak bir baygınlık da Beyefendi geçirir.

Doktor, Nihat'ta gördüğü bu üzgünlük belirtilerini büsbütün karısını hastalığından ileri gelmiş sanarak:

— Efendim üzülmeiniz. Gebe hanımlarda bu baş dönmesi, bu baygınlık kimi kez plethore'dan ileri gelir. Bu pletor Fransızca bir lâkırdı. Ben Türkçe tıp sözlüğüne baktım. Bunun için «imtilâ-i dem» adını veriyor. Daha Türkçesi dolgunluk demektir. Kanın içinde bulunan blobüller çoğalıyor. Kimi kez gebelerde böyle olur. Ama çok defa bunun aksisi oluyor, zayıflıktan

### NİMETŞİNAS

107



baygınlık geliyor. Eğer pletordan baygınlık gelirse hastanın kolundan kan alıyoruz. Eğer aksisinden olursa acı, yahut çelikli ilâçlar veriyoruz. Bir daha Hanım'a baygınlık gelirse bugünkü gibi korkmayınız. Hemen yüzüne soğuk su atınız. Burun deliklerinin altına sirke yahut alkali sürünüz. Kendisini uzun olarak yatırınız. Telâş etmeyiniz. Geçer. Efendim, bu gebelik tuhaf şeydir belli olmaz. Gebe kadınlar arabaya binmemeli, vücudunu sarsacak surette atlamamalı, sıçramamalı, kimi kez en ufak bir sarsıntı çocuğun düşmesine sebep olur. Kimi de bakarsınız vücudu zayıf, nazik görünür bir kadın, merdivenden yuvarlanır; çocuğuna bir şey olmaz. Dikkat etmeli, «akuşör» usta hekimler daha bunun nedenini anlayamadılar... Her natür bir olmaz. Dikkat etmeli, sarsılmamalıdır. Gebe hanımların gönülleri tasasız olmalı. Bunları öfkelenmemeli. Tasa, üzüntü yaramaz. Sonra «ihtinak-ı rahm» e benzer sinir hastalıkları gelir. Yahut (kataleptik) olur. Aşırı çarpıntı yapar. Aman dikkat ediniz, Ha-nimefendi'yi üzmezsiniz.

Doktor sözü böyle uzattıkça beri yanda Nuriye Hanım, Di-dar Hanım'm kulağına eğilerek:

— Bu Yahudi pek ustadır canım. Baksan a neler neler söylüyor! Bilmediği yok! İnsanın nabzını tutmadan, yüzüne bakar bakmaz hastalığını anlar. İnadına usta, inadına şeytan bir adamdır.

Doktor bir iki reçete düzenler. Hastaya baygınlık gelirse bu ilâçların nasıl kullanılacağını anlatır. Gereken öğütleri verdikten sonra odadan çıkar. Sofanın ortasında Emsal Kalfa doktoru durdurarak:

- Kuzum Hekim Yasef Efendi, azıcık şu küçük odaya gir de beni de muayene et...
- Ne var? Yine ne oldun Kalfa Hanım? Eski derdin mi tepreşti?
- Bilmez misin doktor, son geğreğimin altında sancı...
- Yine o sancı mı? Yine yalınayak taşlık yıkadın, ondan oldun değil mi?

108

## NİMETŞİNAS

— Ah nasıl bilirsin doktor? Öyle ya taşlık yıkadım Yalancı bakıcı gibi her şeyi anlarsın...

— Ayaklarını sıcak tut. Ben sana hardal göndereceğim. Onu ağrıyan yerlere yapıştır. Daha olmazsa hamama git boynuz çekti.

— Başka bir ilâç vermeyecek misin? Hani ya geçenlerde bir şurup verdin?

— O şurup galiba tatlı geldi. Yine istiyorsun? Merak etme bu sefer ilâca lüzum yok...

Emsal kendi kendine söylenir:

— Hanımlara olsa kutu kutu, şişe şişe ilâç gönderir... Bana gelince insanın böğrünü ateş gibi yakan hardalı verir.

Doktor, merdiven başına yaklaşınca bu kez Şevkefza önüne çıkarak:

— Kuzum doktor, bana bakmadan gitme. Hastayım, kendimi beğenmiyorum.

— Ay sende mi hastasın ? Senin zorun nereden bakalım ?

— Göğsümden. Öksürüyorum. Geceleri sabahlara dek ök-sürüyorum. Dilim hiç içeri girmiyor.

- Aman Kalfa Hanım, bu ne tuhaf hastalık seninki böyle? Geceleri ağzın açık mı yatıyorsun?
- Pek öksürüyorum pek...
- Hırkanı çıkardın, çamaşır yıkadın. Mutfakta cam açık kaldı, bakmadın öksürüğe yakalandın...
- Tıpkı tıpkı dediğin gibi oldu.
- Aktardan ihlamur aldır, bu akşam kaynat, onu iç. Göğsüne, arkana sıcak havlu koy. Bir güzel terle bir şeyin kalmaz...
- A böyle ezbere ilâç olur mu? Ayol ne nabzıma baktın, ne göğsümü dinledin... Ihlamuru kaynatıp içecek olduktan sonra senin usta Yasefligin neye yaradı? Emsal'e hardal gönderecesin ya? Benim de nabzıma bak, uygun bir ilâç gönder...

## NİMETŞİNAS

109

- Al lâfi, otur aşağıya... Ihlamuru ha ben dükkânda kaynattırmışım; ha sen burada kaynatmışsın!..
- Canım hani ya sen geçenlerde tatlı, iyi kokulu bir ilâç vermiştin; o ilâç göğsümü iyi yumuşattıydı...
- Hep bunlar kokusu güzel, tatlı ilâç içmek için hastalanıyorlar. Peki Kalfa Hanım peki... Emsal'e hardal, sana tatlı bir ilâç göndereyim... Fakat ahçı kadının elinden nasıl kurtulacağım ?
- Doktor, merdivenden iner inmez, yukarıdaki düşündüğü gibi ahçı kadm mutfaktan çıkararak:
- Hekim Efendi ayol! Gel bu aşağıdaki odaya gir de benim içini dinle... Geceleri yatağa girince sol tarafında tık tık tık ediyor, (midesini göstererek) Burada taş gibi bir şey var. Eğer geçirirse rahat ediyor. Geçirmezse içini sıkıntı basıyo, gece döşğinde çırpımyo, tepiniyo. Bu benim derdimi anlarsa o zaman sana aferim usta hekim diyece... Sen geçenlerde benim göğsümü dinledi. Karnını dinlemeli benim illeti orada gurul gu-rul ediyö.
- (Gülerek) Aşçı kadın, senin illeti anladım. Geçen gün tatar böreği yaptm, üzerinde sarımsaklı yoğurt döktün, yedin yedin yedin... Sonra yalancı dolma yaptın... Onu da yedin... Üzerine üç bardak su içtin... Şiştı karnin dümbelek gibi... Sonra hastalandın...
- (Şaşarak) Karnını dinlemeden bunları nasıl anladın ayo!.. Dinlediği vakit karnı sana lâkırdı mı söylüyo? Gur gur ederken ben karnını dinliyo hiç bir şey anlamıyo... Ara sıra tel dolaptan yemek çalmıyo... Kedi mi yiyo? Kim yiyo? Anlamıyo... Onları kim yiyo?...
- Ben tel dolaptaki yemekleri bilmem.
- Benim karnındaki yemekleri nasıl biliyo?
- Bu hekimlikle ilgili bir sanat... Sana da mı öğreteceğim?
- Doktor yürür. Aşçı kadm haykırarak:
- Ayol gelip bana baksana, dinlesene!..

110

## NİMETŞİNAS

— Nesini dinleyeceğim? Senin hastelik ben biliyorum. Tatar börek, yalancı dolma, pilâv, makarna yemee! Çok su içme... Liman kobuğuyla nane yaprağını suda haşla haşla iç...

— Ben börek bişirece, evin içinde herkes yiyece de ben ye-miyece mi? Ben ilâç isterim. Şişeye koy da yolla...

— Peki peki sana da bir acı ilâç göndereyim...

— Aman acı olmasın... Büsbütün gönlümü bulandırıyor.. Doktor orta kapıdan çıkar. Tayyar Ağa boynunu büküp ellerini arkasına, omuzlarına doğru götürerek:

— Şuradan bir sızı başlıyor, yavaş yavaş iniyor aşağıya... Şöyle bir tarafımı kaplıyor. Oradan dönüyor dolaşiyor, bütün vücudumda sanki bir piyasa ettikten sonra geliyor kakılıyor diz kapağımın yanma... Çivi gibi oraya mihlanıyor duruyor. Çok şükür yiyip içmem iyi, iştahım açık... Bu ağrılar ne olacak bilmem ki?.. Ara sıra hanımlar acele sokağa gönderirler. O ağrı gelir, diz kapağımın yamacına kakılıyor. Gitmem demek olur mu ? Ben bir uşak adamım. Giderim amma Tanrı bilir gayri. Bir ayağımın üstünde keklik gibi seke seke giderim. Emsal Kalfa laf anlamaz. Onun dediğine bakılırsa şimendifer gibi bir islimde ulaşmalı geçmeli... İpeğin rengini beğenmezler. Yoğurdun kaymağına kirli diye bahane bulurlar. Yumurtanın kabuğu tavuk tersi olmuş diye kafama çalmak isterler. Yumurtanın tazesini beğenilir. Kabuğundaki kire kim bakar? Aman Doktor şu ağrılarımın bir çaresini bul; ne olursa senden olur. Sen bir ruh vermişsin; insan onu gövdesine sürünce sızılar geçer, anadan doğmuş gibi olurmuş... Şu hastalığı geçir...

— Olur... Olur... Bugün işim var başka hastaları dolaşacağım. Yarın, öbür gün, istersen daha öbür gün dükkâna gel de sana ilâç vereyim...

Yasef Efendi kendini kapıdan dışarıya dar attı.

\* \*\*

Bu bayılma olayından dört gün sonra Talât Hanım üç gün iki gece ağrı çekerek çok güçlkle dünyaya bir kız çocuk getir-

NİMETŞİNAS

111

di. Zavallı kadın doğum ağrılarıyla acıklı acıklı dört yanındakilere bakarak yardım isteme haykırılarıyla kıvrılırken Fatma Hanım:

— Böyle doğuramayan gebelere beyinin avucundan su içirirler. Nihat Bey gelsin. Avucuna su koyalım; Talât Hanım içsin. Görürsünüz çok geçmez kurtulur.

Talât Hanım, Fatma'nın bu düşüncelerine itiraz etti:

— Ben sıkılırim bu kadar insanın içinde Bey'in avucundan su içemem, dedi.

Talât'ın itirazının temeli sıkılma değildi. Yüreği Bey'ine pek kızgındı. Onun kolaylaştırmasıyla, onun her türlü yardı-mıyla doğurmak istemiyordu. Sıkılmayı, utanmayı öne sürüyordu. Fakat o kadar kadınla başa çıkılır mı? Nihat'ı bulup odaya getirdiler. Avucuna su koydular. İçmesi için Talât'ı zorlamaya başladılar. Nihat'ın bütün vücuduyla birlikte avucunda su da titriyordu. Zavallı delikanlı acı çektiren bir çarpıntı içinde idi. Talât suyu içerken kocasının yüzüne baktı. Ağlamaktan gözlerinin kızarmış olduğunu gördü. Nihat niçin ağlamıştı ? Kaç gündür karısının ağlayıp inleyerek ölümle dirim arasında geçitler kavuşturduğu için mi? Bu sancılardan

kurtulmayabilirdi. Talât doğuramayıp ölüverirse bu acı ölümü kocasını yasla dağlayacak mıydı? Yoksa Nihat, Neriman'ın sevdasıyla mi ağlamıştı? Ellerindeki o üzüntü titremesi, gözlerindeki o ağlama kırmızılığı iki yana da yorulabilirdi. Nihat, Neriman için ağlamışsa bu sapık sevgisini, ömür boyunca Neriman'a bağlanmak için karısının doğum sandalyesinden canlı olarak kalkmamasını istemeye kadar ileri götürüyor muydu? Gerçekler Talât Hanım'm şu son düşüncesi gibiyse, kurtulmak için böyle bir kocanın elinden nasıl su içilir? Mutluluğunu karısının ölümünde arayan Nihat yaradılışında bir kocanın kurtarma yardımına nasıl avuç açılırdı? Zavallı Talât bunları düşündükçe çektiği doğum sancularından çok iç acılarıyla kıvranıyordu. Bütün bu acılarına karşı bir avuntusu vardı. Doğumdan sonra bir fırsat gözleyerek Nihat'la

112

### NİMETŞİNAS

Neriman'ı bir yerde tutup yüzlerine tükürmek... O can yakan ağrılardan kurtulamazsa Nihat yüzünden gelen bu ağrıları mezara götürecekti, her şey orada kendi gövdesiyle birlikte örtülecekti.

Nihat'ın avucundan su içtikten bir saat sonra kurtuldu. Bütün yüzleri bir sevinç pırıltısı kapladı. Loğusa, kocasının yardım elinden içtiği bir avuç suyun kurtarıcı etkisine şaşakaldı. Buna bütün evdekiler de şaşılar. Nihat'ın, karısına sevgisi eksiksiz olmasaydı; o göz yaşları, Talât'm kurtulması için candan yakarışlarla dökülmemiş bulunsaydı; onun avucundan içilen suda hemen bir unma etkisi görülür müydü? Bu kurtuluştan sonra Nihat'ın gönül temizliğini herkesle birlikte Talât Hanım da bütün kalbiyle doğruladı.

Çocuğu sardılar, sarmaladılar loğusanın yanma yatırdılar. Zavallı Talât Hanım pek yorgun, pek halsiz, pek arık düştü. Döşeğinde sapsarı öyle bitkin yatıyordu. Nihat'ı, müjdeledikten sonra, loğusanın yanma getirdiler. Elinde mendil ağlıyordu. Eğildi saygıyla karısının solgun alnından öptü. Göz yaşları arasında gülmeye uğraşarak dedi ki:

— Talât'çığım, senin burada çektiğin sancuların belki on katı ben iç acıları geçirdim. Seni ne denli seviyormuşum?.. Senin haykırışlarırmı, iniltilerini duymamak için kulaklarımı tıkıyor, evden kaçmak istiyordum. Lâkin merakımdan yine buradan bir adım ayrılamıyordum...

O sırada odaya Hanım Hanım girdi. Nihat sözüne ara vermeden :

— Ne yapacağımı şaşırdım. İyice inan Talât, senin yoluna ben ölmeye razı idim. Sana rahat ettirmek için o ağrıları kendim çekmek istiyordum. Öyle üzüldüm ki şimdi ben de senin gibi hastayım. Gezerken başım dönüyor; düşecek gibi oluyorum. Talât Hanım, Bey'in bu söyledikleri doğru mu, değil mi? der gibi Hasna Hanım'ın yüzüne baktı. Hasna Hanım ne yar-

### NİMETŞİNAS

113

gıda bulunacağını, ne düşüneceğini gerçekten şaşırdı kaldı. Sonra loğusayı inandırmak için:

— Öyle ya Bey'im, öyle ya! Bunca yıllık karı kocasınız. Tanrı biribirinizden ayırmasın... Tanrı o günleri göstermesin yoksa... Talât gibi bir hanımı siz bir daha nerede bulabilirsiniz?.. Bey der de ağzından bir daha bey çıkar. Alimallah, Nihat dedikçe akciğerleri görünür şöyle... Gençlik, güzellik gibi şeyler hep boştur; gelir geçer. Kalımlı olan içten sevgidir. Sözüm Nihat Bey'e göre değil ya, ne genç kocalar bilirim ki nur gibi tertemiz hanımlarının üzerine şöyle böyle kızlar sevmeye kalkarlar. Böyle değer bilmezlere kızarım doğrusu. El kızlarına göz atacağınıza siz de can ve gönülden karınızı seviniz. Aile mutlulukları hep böyle iki başlı sevgilerden çıkar. Karınız size nasıl sevgi gösteriyorsa siz de o sevgiye lâyık bir koca olmaya çalışınız. Böyle olmadıktan sonra niçin evleniyorlar kuzum? «Ben sana hayran, sen çama tırman.» Ondan ne çıkar? Hanımlar beylerini sevsinler: onların gözü yine dışarıda alargada dolaşsın... Bu da yakışır mı?..

Hasna Hanım böyle düşüncelerini saçıp dökerken: «nasıl iyi söylüyor muyum?» anlamını sezdirircesine yan gözle de loğusaya bakıyordu.

Hasna, bahsi uzatıp da Nihat'ı işkillendirir korkusuyla sözü başka bir yöne çevirmek için Talât Hanım zayıf bir sesle dedi ki:

— Bey bana gösterdiğiniz sevgiye teşekkür ederim. Çocuğumuzun yüzünü açıp da bir baksanız a... Onu sevmiyor musunuz ?

— Sana pek çok acı çektirdiği için onu şimdi sevmiyorum. Ona dargınım. Biraz daha büyüsün de o küçücük yanaklarına fiske vurarak ben onu uslandıracağım... Sana niçin o kadar acı çektirdi?

O aralık elinde sürahi ile odaya Neriman girdi. Sürahiye konsolun üzerine bıraktı. Kız odaya girince Nihat'la ikisi ara—

F. 8

114

## NİMETŞİNAS

smda şimşek gibi çabuk bir bakış çarpışması oldu. Beyefendi gerçekten yıldırımla vurulmuş gibi birden yüz üstü mindere kapandı. Hüngür hüngür ağlamaya başladı. Hasna Hanım'la loğusa, Bey'in bu birden gelen üzüntüsünü pek yerinde bulmadılar. Tasalı gözlerle birbirlerine bakışıp kaldılar. Çünkü Nihat'ın göz yaşları Neriman'ın odaya ayak atışma raslamıştı. Hizmetçiyle Bey arasında bölünemez kısa bir anda hemen olu-ver.en bakış alışverişi, bu iki kadının gözlerinden kaçmamıştı. Talât, kocasını kendi gözünde aklamak için türlü arılama nedenleri arar; işittiklerini, gördüklerini hep onu günahsız gösterecek yolda yormaya uğraşırken Nihat'ın artık böyle açıktan açığa kıza karşı düşkünlük göstermesi zavallı kadını son derece umutsuzlaştırdı. Talihsiz loğusa bütün bütün sarsıldı.

Nihat o birden boşanan göz yaşlarını makul bir sebebe bağlamak için acıklı bir sesle:

— iki gözüm Talât'çığım, Tanrı'nın izniyle işte kurtuldun. Fakat kurtuluşuna değin zihnimden ne korkunç düşünceler geçti bilsen? Tanrı esirgesin seni kaybedeydim halim ne olurdu? (şiddetli bir ağlamayla sarsılırken) öyle yürekler acısı bir durumun oluşu değil; tasarlanması bile tüylerimi ürpertiveriyor. Senden sonra ben de yaşamazdım ki... Aman Ya Rabbi halim ne olurdu ? Halim ne olurdu ?

Talât Hanım artık dayanamadı:

— Size ne olurdu? Hiç bir şey olmazdı. Olan yalnız bana olurdu. Eşleri ölen beylere ne oluyor? Gidenlerin kefenleri çürümeden birer daha evleniyorlar. Bu, sayısız örnekleriyle ortada... Siz de onlardan başka yaradılıştta bir koca değilsiniz ya. Ölmüş eşlerinin yaslarına bütün hayatını bağlamış bir erkek gösterseniz e bana!.. Bey, akıl dışında söz söylemeyiniz. İçime sıkıntı basıveriyor... Loğusalık haliyle bilmem daha sıkıntılı mı oldum, ne oldum?..

Nihat, hiç böyle kırıcı sözlerle karşılaşmamıştı; pek şaşırıldı. Ağlamasını keserek alık alık karısının yüzüne bakarken Talât şunları söyledi:

NİMETŞİNAS

115

— Karıları öldükten sonra kocaların evlenmemek gibi sonsuz bir bağlılık göstermelerinden vazgeçtim. Hiç olmazsa karıları sağken olsun tek durmuş olsalar o da yeter!..

Nihat bu sözler üzerine alınıp bütün bütün şaşırarak:

— Ben tek durmayıp senin üzerine ne yapıyorum ki? Talât Hanım, biraz ileri vardığını sezerek sözlerini yumuşatmak için:

— Ben yalnız sizin için söylemiyorum; bütün herkesten söz ediyorum. Kocaların tutumları genellikle böyledir. Eşlerinin ölümünden sonra bağlılık antları ederler. Oysa o zavallılar daha karşılarında sapasağlam dururken türlü uçarılıkta bulunurlar.

Hasna Hanım alaycı alaycı gülerek:

— Aman pek iyi söyledin Talât Hanım, bu lâkırdıyı aklımda tutayım, hiç unutmayayım... «Biz kocamıza güveniriz. Ölmüş bile olsak üzerimize evlenmemeye ant içtiler» diyen kadınlara karşı inşallah: «durunuz bakalım! Daha sağlığınızda kocalarınızın üzerinize neler yaptıklarından a zavallılar! Haberiniz var mı?» diyeyim...

Nihat gözlerini silerek:

— Bu sözleriniz bana uygulanamaz. Ben ne sağlığında, ne ölümünde eşlerinin üzerine hıyanet edecek erkeklerden değilim. Bakınız Talât'ın biraz önce çektiği acıları hatırladıkça ağlamaktan kendimi alamıyorum. Göz yaşlarımı dindiremiyorum. (Ağlayarak) İşte bu içten kopan damlalarla karşınızda sevgimi ispat ediyorum.

Hasna Hanım, içinin sıkıntısından başörtüsünün ucunu çözüp yeniden ağlayarak:

— Galiba oğlum, senin sinirlerin gevşemiş de vara yoğa ağlıyorsun! Tanrı'ya şükür karın kurtuldu. Artık çocuklar gibi ağlayacak sıra mı bu?.

Nihat gözlerini silerek:

— Bilmem içimden geliyor. Sevinç ağlaması olacak!.. Hasna Hanım, Talât'a doğru bakarak:

116

NİMETŞİNAS

— Ben de bilmem sevinç ağlaması mıdır nedir? Bu sizinki tuhaf bir ağlamaya doğrusu... Böyle ağlamaları ben kadınlara bile yaraştırmam; değil ki size...

Nihat — «Rikkat» yönünden benim kadından farkım yok gibidir.

Hasna Hanım — «Rikkat» ne demek sanki?

Talât — Yürek yufkalığı.

Hasna Hanım — Ben yufka yürek bilmem. Bir daha gelip de bizim karşımızda ağlama böyle. Doğrusunu isterseniz Talât Hanım kurtuluncaya kadar hepimizin ağlaya ağlaya başımıza hal geldi...

Nihat, sözü değiştirmek için kundağın yanına gidip çocuğun duvağını açarak:

— Talât, bu çocuk sana mı benziyor, bana mı?..

Talât — Onun daha kime benzediği belli olur mu a Bey?

— Belli olur ya! Bak kaşları sana, dudakları bana benziyor.

Hasna Hanım kalkıp çocuğa bakarak:

— Amma yaptınız ha Beyefendi? Yavrucuğun daha ortada kaşı yok ki kime benzediği belli olsun.

Nihat söz bulmak için düşünerek:

— Şimdi bunun adını ne koyacağız? Annesinin adı ile «mukaffa» olmak için ben «Fitnat» diyorum...

Hasna Hanım — Mukavva nedir?

Loğusa — Kelimelerin sonları birbirine uygun olmak.

Hasna Hanım — Karı koca sizin ikinizin huylarınız biribi-rine uygun olsun yok!..

Çocuğun adı Mukavva olup da ne olacak?

Loğusa, kocasına dönerek:

— Ben de sizin adınıza uyaklı düşmek için «Dilşat» adını koymak istiyorum.

Hasna bağırarak:

— A Dilşat mı? Halayık adıdır ayol!.. Nihat ayağa kalkarak:

**NİMETŞİNAS**

117

— Ben gidip sözlüğe bakayım da görülmemiş bir ad bulayım...

Nihat gider. Loğusa üzgün üzgün Hasna Hanım'ın yüzüne bakarak:

— Kaç aydır Bey'in akli nerdeydi acaba? Bunca süredir çocuğu için uygun bir ad düşünmemiş de şimdi gidip sözlüğe bakacak...

Hasna Hanım bir iki yutkunarak:

— Ay söylemesem çatlayacağım. Sözlüğe ne bakıyor? Çocuğun adını «Neriman» koysun, olur biter.

Loğusa içini çekerek:

— Elinde olsa öyle kor Hasna Hanım'cığım...

Talât Hanım'ın dairesi, büyük sofadan girilen karanlık bir (koridor) üzerinde bir sıraya üç odaydı. Bu odalardan birinde Nihat, öbüründe loğusalığı dolayısıyla Talât Hanım yatıyor. Üçüncüsü de boş duruyordu. Neriman'la annesi Hayriye'nin odaları da yine o katta, sofanın bir köşesindeydi. Emsal'le Hayriye, Şevkefza ile de Neriman ikişer ikişer loğusanın odasında nöbet bekliyorlardı. Gece yarısına değin Emsal'le Hayriye bekliyor, onlar odalarına, yataklarına çekiliyorlar; sonra Şevkefza ile Neriman nöbete geliyorlardı.

Kaç gündür gelenin gidenin bolluğundan, işlerin çokluğundan bütün hizmetçiler geceleri bitkin düştüklerinden hemen saat dörtten, beşten (\*) sonra hepsini bir

uyuklamadır alıyor, oturdukları yerlerde gözlerini kapayarak kendilerinden geçiyorlardı.

Loğusalığın beşinci gecesiydi. Talât Hanım hafif bir dalgınlıktan sonra gözlerini açtı. Yastığının altından saatini çekerek baktı. Altıya geliyordu. O sırada odada nöbette bulunan Emsal

(\*) Alaturka saat, ezanî saat.

118

## NİMETŞİNAS

ile Hayriye birer yana kıvrılarak uyuyakalmışlardı. Evin içinde çıt yoktu. Herkes yorgun, herkes uykuda idi.

Loğusa, karyolanın yanındaki masanın üzerinde yanan şamdana uzandı. Çocuğunun yüzünü açtı. Şefkatle bakmaya başladı. Yavrucak minimini ağzını bir yana çarpıtarak, şiş şiş duran gözkapaklarını kırıştıtarak sanki o daracık kundağın sıkıntısından sızlanıyor; kıvrana kıvrana kısık kısık sesler çıkarıyordu. Biraz meme verdi. Kızcağz uyudu.

Talât Hanım, çocuğuna baktı, bir şeyler düşündü. Ömrü varsa bu kız büyüyecek, gelin olacak, o da doğuracaktı. «Suphanallah!» bu kadar minimini bir yaratık bir kadm iriliğini bulup da nasıl doğurabilir? Bu yöne önce pek zihni yatmadı. Sonra: — Annem beni doğurduğu vakit ben de bu kadar bir şey değil miydim?

dedi. Doğduğunda kendinin o kadar küçük olduğunu pek kabul etmiyor, biraz daha büyük olduğunu sanıyordu. Zavallı kız kim bilir nasıl kocaya düşecekti?

Talât bu düşüncelerde iken «çıt» sesiyle Nihat'ın oda kapısının açıldığını duydu.

Kulak kabarttı. O «çit» tan sonra pıtır pıtır bir yürüme oldu. Koridorun kapısı da açıldı. Hiç başka türlü düşünmenin yeri yok! Nihat odasından kalktı, sofaya çıkıyor.

Nereye gidiyordu! ? Annesi Hayriye henüz nöbette bulunduğu için Neriman odasında yalnızdı. Kocasını sakın kızın odasına gitmesin?.. Loğusanın yüreğine önce bir ezginlik, baygınlık geldi. Kendi kendini kaybedecek oldu. Fakat sonra kuvvet' ve cesaretini toplamaya uğraştı. Bayılacak zaman değil, olanca çabasını, dayanma gücünü başına alacak bir dakika idi. İkisini bir arada yakalayıp yüzlerine tükürmek için beklediği acıklı an işte gelip çatıyor demektir.

Loğusalık durumu yüzünden birtakım hastalıklarla, tehlikelerle karşılaşacağını hiç düşünmedi. Odadakileri uyandırmamak için yavaşça döşekten indi. Kürkünü arkasına aldı. Çıplak ayaklarına terliklerini giydi. Usulca kapıyı açtı. Koridorun

## NİMETŞİNAS

119

karanlığına doğru kulak verdi. Dizlerine sapır sapır titreme geldi. Nihat'ın bütün o yalanları, düzenleri birkaç dakika sonra ortaya çıkacak, hiyaneti söz götürmez olacaktı. Öç alma isteğiyle ataklığını artırdı. Dışarı çıkacağı sırada, orada, kundakta

yatan çocuğu düşündü. Kocasını Neriman'la göz yakan bir durumda görüp de karmsarlıktan kendine bir baygınlık gelir; belki de birden ölüverirse çocukları öksüz kalcaklardı. Dayanılmaz bir şefkat çekişiyle geri döndü. Bebeğin yüzünü açtı. Dudakları titreyerek bir ayrılış öpücüğü aldı. Hayriye, Emsal horul horul uyuyorlardı.



Odadan çıktı. Karanlıkta el yordamıyla duvarları tutunarak koridordan yürüdü. Kocasının odasına baktı. Kapı kapalı... Rezeyi, oynattı, kapı açılıverdi. İçerisi zifiri karanlıktı. Oysa Nihat'ın alışkanlığı kandille yatmaktı. Kibritin yerini bildiğinden yürüdü. El yordamıyla kutuyu buldu. Yavaşça bir kibrit çaktı. Oda hemen aydınlanıverdi. Her şey yerli yerindeydi. Yalnız ortalarda Nihat yoktu. Döşeğe baktı ki bomboş... Çarşafı bile bozulmamış... Beyefendi o akşam döşeğine hiç girmemiş... Talihsiz Talât bir süre heykel gibi öyle dondu kaldı. Elindeki kibrit yandı, yandı; alev artık parmaklarına dokunacağı sırada can acısıyla aklı başına geldi. Kibriti mumun tepsisine attı. Yine dört yanını karanlık kapladı. Olanca sesiyle haykırmak istiyor ; yüreğinden fıskıran umutsuzluk haykırışlarını tutamıyordu. Avucunu ağzına tıkadı. Kısık kısık:

— Aman a dostlar! Ben ne yapayım şimdi? Tanrım sen bana sabır, dayanma gücü ver... Aklım sana emanet!.. . inlemeleriyle mırıldandı. Haykırmamak için kendini boğacak gibi sıkı sıkıya ağzını tutuyor, dudaklarını koparıyordu.

Nihat'ın hiyaneti artık «öyle mi? değil mi?» çığırından çıkmış; apaçıklığa kavuşmuştu. İşte odasında yoktu. O vakte dek döşeğine girmemişti. Döşesinde bulunup bulunmadığı belli olmamak için kandilini de yakmamıştı... O hain nerede idi? Hiç şüphe yok sevgilisinin odasında... Talât Hanım gereken dayan-  
120

## NİMETŞİNAS

ma gücünü toplayıp da beş, on adım daha yürürse ikisini de kavuşma yuvalarında tutacaktı.

Hüngür hüngür ağlamak için kocasının döşeğine kapandı. Lâkin ağlama kaynağı kurumuş gibi gözlerinden yaş gelmedi. Ağlayamadı. Birkaç kuru hüngürtüden sonra Nihat'a özel bir koku, kocasının bütün «meşru mahremiyet» ini hatırlatan sabır tüketici bir koku artık Talât'ta dinlenme gücü bırakmadı.

Yürüdü, koridoru geçti, sofaya çıktı. Yavaş yavaş Neriman'ın odasına doğru gitti. Her adımda çarpıntısını dindirmek için kalbini tutuyor. Kâh haykırışını engellemek için ağzını kapıyor, kâh düşmemek için eğilip dizlerine dayanıyordu. Evin sofası çok geniş bir alan imiş gibi gidiyor gidiyor bitmiyordu. Sonunda Nihat'la Neriman'a gizlenme yeri olan odanın kapısına geldi. Kulağını aralığa koydu, mırıl mırıl bir şeyler işitti. Bu mırıltıları seçebilmek için baştan ayağa kulak kesilmiş gibi bir dikkatle dinledi. Nihat ağlayarak şöyle diyordu:

— Dayanılmaz sevdan bende, akıl, fikir bırakmadı. Bu nasıl büyü bilmem ki? Önceleri tutkudan, sevgiden söz açtıkları, sevdaya yakalananların gözlerinin dünyada hiç bir şey görmediğini anlattıkları zaman ben gülerdim. Hep- bunlar bana şişirilmiş birer masal gibi gelirdi. Meğerse aşk denilen duygunun büsbütün cahili imişim. Sana gelinceye dek dünyada kimseyi gerçekten sevmemişim. Önceleri karımı seviyorum sanırdım, nerede?.. Sana olan aşkım bir uçsuz bucaksız denizle oranlanırsa Talât'a olan sevgim onun yanında bir küçük havuz bile olamaz. Şimdi zavallıyı o kadar da sevmiyorum. Yalnız haline acıyorum. Onun için duyduğum şey yalnız merhamettir... Gözümde ne karım, ne çocuklarım, ne hayatım, ne dünya var; hiç bir şey yok. Yalnız sen varsın. Sana karşı her alçalmayı göze alabilirim. Deneyebilirsin. Yapılması

büyük bir fedakârlık isteyen bir şey emret... Sözüne yerine getirmek bir dakika duraksamayacağımı görürsün... (Ağlayarak) Neriman bana acı... Gençliğime acı... Çocuklarıma «mürüvvet» et... Çünkü senin sevginden yoksun

NİMETŞİNAS

121

kalırsam yaşayamayacağım. O talihsiz yavrular da babasız kalacaklar...

Neriman'cığım, bütün mutluluğum, bütün hayatım bir sözüne, bir vaadine bağlı kalıyor. Beni yaşatacak, öldürecek, mutlu ya da mutsuz edecek hep sensin. İyilikte bulunmak elindeyken beni böyle yoksunlukla yok etmek sana yakışır mı Neriman?

— Size nasıl bir iyilikte bulunmamı istiyorsunuz? Bu sözlerinizi işittikçe umutsuzluktan, karamsarlıktan çıldıracağım geliyor. Eşinizin üzerine beni ne yetki ile, ne vicdanla seviyorsunuz? Önce onu anlamak isterim..

— Sevgilim... İki gözüm Neriman, aşk, yetki ile değildir. Her âşık gönül verdiğini sevmeye yetkili olsa sevda yüzünden ortaya çıkan bunca acı olaylar işitilir miydi? Şimdi ben Talât'ı sevebilsem, gönlümü yalnız ona bağlamakla mutlu kalsam ne iyi olurdu... Fakat olabiliyor mu? Senin gibi eşsiz bir güzeli göz gördükten sonra bakışlarımdaki sevda karımda nasıl tutunabi-lir? Sevgi ateşinin ne olduğunu yüreğinde duymayanlar senin gibi böyle: «filanı sevme de falancayı sev; beni hangi yetki ile seviyorsunuz?» yollu sözlere, insafsızca öğütlere kalkışır. Neriman, sevmek ne olduğunu bileydin bu çocukça sözlerine benden önce kendin gülerdin...

— Beyefendi, şimdiye değin kimseyi sevmedim. Bundan sonra da sevmek istemem. Sevda denilen duygunun bütün bütün cahiliyim. Bunda hakkınız var. Lâkin öbür sözlerinizde hakkınız yok. Onları aldatmak için söylüyorsunuz. Aşk, yetki ile değilmiş; pek iyi. Herkes her beğendiğini, gönlünün her çektiğini sevmekte sakınca görmez, bir vicdan izni aramazsa öylelerinin durumları ne olur? Her istek gibi sevginin de akla uygun bir sınırla sınırlanması gerek. Size, yani bir erkeğe karşı benim gibi bir kızın ağzına yaraşmayacak böyle düşünceler ileri sürmeye zorlanışım cariyenizi kara düşüncelere boğuyor. Bu sözleri nereden öğrendiğimi merak ediyorsanız size o yönü de açıklayayım: Rahmetli Nevber'in gününde çok roman okurduk. Hoşumuza giden cümleleri ez-

122

NİMETŞİNAS

herlerdik. Okuduğumuz bütün hikayelerdeki çok acıklı olayların hep sevda yüzünden çıktığını gördüğümüz için biz ikimiz de helâlimiz olacak erkeklerden başka kimseyi sevmemeye ant içtik. Bendeniz burada bir hizmetçiyim Beyefendi. Fakat hizmetçiliğim namusça alçalmamı gerektirmez. Namus, iffet hep birdir. Bu kelimelerdeki kutsallık hanımla hizmetçiye göre değişmez. Benim hayatımın mutluluğu namusuma arı oluşuma bağlıdır. Benim de onu elde etmek için yaşadığım bir gelecek mutluluğum var. Bu umutları, bu hakları bir hizmetçi için çok görmeyiniz. Beyefendi! Sevgi adı verdiğiniz bu kirle benim gibi bir kimsesizi lekeleyip bırakmak erkeklik şanına yaraşır mı? Çiğnemek istediğiniz şey yalnız bir kız oğlan kızın namusundan, geleceğinden de ibaret değildir. Şurada iki adım ötede loğusa döşeginde başında alı, kucağında kundağıyla bir kadın yatıyor. Belki şimdi, şu

saatta sevginizin o canlı belgesine sarılarak; size olan güvenine dayanmakla tatlı tatlı mutluluk düşleri görerek uyuyor. Onun saflığını, güvenini kötüye kullanmak ne büyük bir cinayettir Beyfendi?.. Aşk adını verdiğiniz —iki kadının yıkımına yol açacağı için— bendenizce kirli bir istekten başka bir şey olmayan bir duygu yoluna ikimizi de kurban etmek istiyorsunuz. Beyfendi, dünyada kadın olarak bir ben, erkek olarak bir siz kalsanız yine isteğiniz yerine getirilemez. Hanım'ımın kocası, benim efendim olur; başka bir şeyim olamaz. Bu yoldaki kararım kesindir. Boşuna yorulmayınız. Size de acırım. Bu konuda baş gösterecek her atılganlığınız benim demir direnişimin önünde verimsiz kalacaktır. Her yeni teşebbüsünüzle direnmemin bir başka kanıtına Taslayacaksınız. Annem loğusanın yanında nöbet beklemek için şuradan giderken gündüz-kü yorgunluğumun etkisiyle döşeğime bitkin düşmüş, oda kapısını sürmelemeyi unutmuşum. Bu aldanışından yararlanarak mutluluğunun sermayesi namusundan ibaret olan bir kızın odasına ne cesaretle girdiniz? ikimizi şimdi bu durumda görseler benim namusumu koruduğuma kim inanır? Artık beni NİMETŞİNAS

123

mahvolmuş bir kız saymazlar mı? Haydi benim namusuma saygı göstermediniz. Karşiki odada yatan loğusayı niçin düşünmediniz? Daha birkaç akşam önce can yakan haykırılarıy-le evi inletiyordu. Kaç gün ölümle dirim arasında geçitler atlattı. O loğusa sizin karınız; o çocuk sizin yavrunuz değil midir? O acılar ne çabuk yüreğinizden silinerek böyle «nameşru» bir sevdaya ön verdi? Onun ağrılarını, haykırışını duydukça döktüğünüz göz yaşları yoksa düzme miydi? Yoksa bu «nameşru» sevdanıza açıktan açığa ağlamaya sıkılarak eşinize olan yufka yürekliliğinizi bir ağlama nedeni edinmek düşkünlüğünde mi bulunuyorsunuz ? Nihat hüngür hüngür ağlayarak:

— Neriman yalvarırım elverir... Sözlerinde öldürücü kurşunlardan, keskin kamalardan daha acı bir etki var... O güzel ağızdan bu katı sözler nasıl çıkıyor, bilmem?... Beni o denli alçak bir koca olarak tasvir ediyorsun ki kendi kendimden iğreniyorum. Eğer bu bir alçaklık ise, bir cinayet ise beni bu yola iten senin aşkıdır. Beni böyle kötüleştirmekte senin de etkin vardır. Beni bu duruma düşürdün. Kurtuluş yolunu da yine birlikte arayacağız. Buna vicdanın seni de yükümlü kılmalıdır. Nevber'le okuduğun romanlarda öğütle unmuş sevdalara rasla-dm mı hiç? İçimde bu ateş varken kulaklarımda böyle öğütleri dinleme gücü kalır mı? Ben seni seviyorum. Başka bir şey bilmiyorum, düşünemiyorum. Ben hastayım. Bende şiddetli bir aşk sıtması var. Buzlu suyun bu hastalığım için pek tehlikeli olduğunu bin hekim ileri sürse karşımda göreceğim dolu bardağa el uzatmaktan beni alıkoyamazlar.

— Beyfendi, bu tapmcacı sözlerinizi böyle uzun uzadıya dinlemek de benim için büyük bir suçtur. Şimdi hıykırmaya başlamış olsam uyanırlar, gelirler. Buradan çıkarsınız. Susuşum loğusanm üzüntüden bir fenalığına yol açmamak içindir. Buradan gitmemekte biraz daha direnirseniz, yaptıklarınız biraz daha ileri götürmek isterseniz haykıracağımı işte size hatırlatıyo-

124

NİMETŞİNAS

rum Loğusanın sağlığına yapacağı etkinin sorumluluğu sizin olur. İşte kapı buyurunuz!

— Neriman bu onur kırmaların, bu direnmenin beni öldürmekten daha korkunçtur. Beş dakika daha beni dinlemeye katlanmanı dilerim. Çünkü pek çok önemli söyleyeceklerim var. Beni o denli kepaze bir adam sanma... Eşinin üzerine başka kadın seven erkek dünyada yalnız ben değilim. Bu yolda maceralar o denli sayısızdır ki bunları cinayet gibi tasarlamak senden başka kimsenin aklına gelmez. Benim alçaklığım bundan ibaretse senin gözünde çabuk temize çıkarım. Sana meşru olmayan bir sevgi teklif etmiyorum Neriman!..

Nihat Bey sözünü kesip bir süre çarpıntılı adımlarla odanın içinde pat pat gezindikten sonra:

— Neriman rica ederim. Ricamı kabul etmezsen bu evin efendisi olarak sana emrediyorum. Ona da kulak asmazsan her türlü gözdağı araçlarına baş vurmaktan da geri durmam. (Kısık kısık ağlayarak) Neriman'cığım, aramızdaki bu sevgi meselesi (bir süre duraklayarak) hayır aramızdaki diyemem, çünkü öyle olsa aramızda sevgi karşılıklı olmak gerekir... Bizim sevdamız iki başlı değil; yalnız ben seviyorum. Sen beni sevmiyorsun. En büyük felâketim bundan çıkıyor. Gerçek deyimiyle şöyle söyleyeyim: Benim sana olan umutsuz aşkım senin sandığın gibi bayağı bir sevgi meselesi değildir. Bu, önce hayatıma, sonra da ailemin yıkımına mal olmaktadır; onun için bunun gerçek önemini sana açıklamak isterim. Beni bayağı aldatıcılardan, büyüleyip kadınlarla gün geçirmeye alışmış bin gönüllü erkeklerden sanma... Kaç haftadır bunları karıma söylemekle intihar etmekten birini seçmek için...

— Susunuz Beyefendi susunuz... Bendeniz okuduğum romanlarda, âşıkların saf kızcağızları aldatmak için bu gönül yumuşatan intihar kelimesini bir korkutma oyuncağı edindiklerini çok gördüm.

— Müsade et sözümü bitireyim. Sonra ne yargıda bulunmak istersen bulun. İddialarımın doğruluğunu bugün ka-

NİMETŞİNAS

125

bul etmesen de yarın edecekuin. Ne var ki iş işten geçmiş, ben elden çıkmış olacağım... Romanlardaki âşıkların intihar kelimesini aldatma aracı edindiklerini çok görmüşsün. Sevda umutsuzluğu yüzünden can veren zavallılara hiç raslama-dm mı? Bunları romanlarda okumadınsa gazetelerde olsun görmedin mi? Sevgi karamsarlığıyla can vermeler de az işitilmiş şeylerden değildir. Böyle havadisler her gün gözlere çarpmaktadır. Şimdi bu alaycı itirazları bırak. Sözlerimin sonunu insafla dinle. Sana sevgimi söylemekle eşimin haklarını çiğnemiş, onu aldatmış, felâkete sürüklemiş, bana olan sonsuz sevgisine hiç saygı göstermemiş oluyorum. Ne var ki bu harekette kendi isteğimle bulunmuyorum. Sevgime senden bir karşılık görmezsem Neriman ben yaşayamam. Böyle olunca eşim, çocuklarım beni bütün bütün kaybetmiş olacaklar. Bana insaf etmezsen bari onlara acı...

Bu kez de Neriman ağlayarak:

— Aman Ya Rabbi, aman Ya Rabbi! Beni ne kadar bayağı bir kız yerine koyuyorsunuz Beyefendi?.. En bayağı aldatıcının ağzından işitilecek sözler bu

söylediklerinizden başka türlü mü olur? Benim için ölmek, sevginize karşılık göstermekten bin kat hayırlıdır. Sandığınız gibi düşük bir kız olmadığımı ben de size ispat edeceğim. Sözlerinizi bundan ziyade dinlemeye katlanamam. Bu gece bu evin içinde acıklı bir olay çıkarmak istemezseniz odamdan çıkınız Beyefendi.

— Neriman merhamet et, daha sonucu söylemedim.

— Bu kirli sevdanın sonucu tasariniza uygun düşmeyecektir. Dışarı çıkınız, diyorum...

— Kirli deyimini kullanmaya ne hakkın var?.. Gönlüm-deki temiz, pak bir sevgi için o kelimeyi kullanmaktan seni men-ederim.

— Size hayatını bağlamış melek gibi iki çocuklu eşinizin felâketine hiç insafla bakmadan kalkıştığınız bir sevgiye «kirli» deyiminden başka ne kullanabilirim.

126

### NİMETŞİNAS

— Bu sevdama kirli sanıyorsan iki kelime ile bence o temizlenebilir: Seni meşru olmayan bir sevgiye ortak etmek istemiyorum. Nikâhla almak teklifinde bulunuyorum.

Odada bir süre sessizlik oldu. Sanki deminden beri geçen karşılıklı konuşmanın önemini, ciddîliğini, korkunçluğunu her ikisi de o kısa zaman içinde özetlemeye uğraşiyor; ağızdan çıkarmak için son sözü belirtmeye çabalıyordu. Bu süre ne denli kısa olursa olsun, kapı arkasında o sözlere kulak vererek bekleyen Talât Hanım için pek korkunçtu. Zavallı kadının hayatı, felâketi, mutluluğu, yuvasının yıkılması hep Neriman'ın ağzından çıkacak tek söze, bir «evet» kelimesine bağlı kalmıştı. Bir öldürücü nöbet geçiren hasta gibi yakıcı acılar içinde kulağını kapıya verdi. O kelimeyi bekledi. Neriman ağır; fakat olağanüstü dimdik bir söyleyişle:

— Hayır!..

dedi. Nihat ağlayarak:

— Ne dedin?

— Hayır dedim. Bu teklifi bin kez tekrar etseniz, alacağınız karşılık hep bu «ret» kelimesi olacaktır: Hayır!.. Hayır!.. Hayır!..

Nihat ağlamayı kesti. Dik bir sesle:

— Neriman sen kimsin? Ben kimim?

— Siz beysiniz, ben hizmetçiyim...

— Öyle ise seninle evlenmeyi isteyecek kimse benden üstün bir adam mı olacaktır?

— Hayır, her bakımdan sizden alt biri olacaktır...

— Öyle olunca böyle bir meşru teklifime karşı gözlerini açıp ağzını yayarak hırçınca hayır, hayır, hayır demekten sıkılmıyor musun?

— Beyefendi, bana evlenme teklif edecek kimse belki benim gibi bir hizmetçi olacaktır. Fakat iki karılı olmayacaktır. Hele eşinin üzerine hiyanet etmek isteklisi bulunmayacaktır.

— Bunlar hep lâkırdı Neriman; davranışının temelini şimdi anladım. Sen başka bir erkek seviyorsun. Ona olan tutkun-

### NİMETŞİNAS

127

luğundan dolayı kimseye, hattâ benim bu meşru teklifime bile yüz göstermiyorsun.

— Beyefendi bu saata değin olan hakaretleriniz, çatmalarınız yetmedi de şimdi yüzyüze iftiraya mı kalkışıyorsunuz? Bu gibi suç atmaların geleceğim üzerinde yapacağı korkunç etkiye neden insafli bir gözle bakmıyorsunuz.

— Neriman beni yaraladın. Sana uzattığım evlenme elimi hakaret edercesine geri itiyorsun. Niçin beni kendine yakıştırmıyorsun? Sana koca olmak için nem eksik?

— Beyefendi boşuna yorulmayınız... Üzülmeyiniz. Siz bana koca olamazsınız. Bunu kesinlikle zihninizden çıkarınız. Şu sözlerime kulak vermeyip de üstelemekten vazgeçmezseniz büyük bir felâkete yol açmış olursunuz. İşte size bu kadar söylerim...

— Neriman, kadın üzerine varmak istemiyor musun? Bu evlenmede gördüğün en kuvvetli engel eşim Talât mıdır? Seni almak için her engeli yıkıp kaldırmaya uğraşacağım... Eşim engel ise onun da kolayı...

— Susunuz... Susunuz... Böyle bir harekete kalkışmanızı değil, bu niyetinize ilişkin bir sözü bile karşımda tamamlamanıza katlanamam... Olmaz, olmaz! Size de, bana da, ona da ayıptır, günahıdır, yazıktır; anlamıyor musunuz? Artık haykırmak zamanı geldi. Beyefendi, kendimi tutamıyorum... Çıkınız dışarı!..

— Neriman, ben bu hakaretlerinin altında kalamam. Sen benim olacaksın!.. Sen bayağı bir kız olmadığını bana ispat etmezden önce, ben de erkekliğimi inandırıcı delilleriyle sana ispat edeceğim!..

vn

**B** Hizmetçi birbirlerine karşı duygularını anlata-  
mayışlardan ve bundaki başarısızlıktan doğan şiddetli bir karamsarlık içinde titremektelerken «şark!» diye kapı açıldı. İçeriye ölü gibi uçuk bir benizle Talât Hanım girdi. Zavallı kadın bir insafsız avcı kurşunuyla yaralanmış da yaralı bir kuş gibi —düşmemek üzere duvarlara tutunmak için— kollarını kaldırıp indiriyor, yanlarında dayanacak bir nokta araştırıyordu.

Sendeliye sendeliye odanın ortasına dek yürüdü. Büyük bir lamba yanıyordu. Her yanı aydınlıktı. Nihat'la Neriman her ikisi de karşı karşıya ayakta idiler. Dikkatli dikkatli bir kez Neriman'ın, bir kocasının yüzüne baktıktan sonra:

— Kapı arkasında işittiğim sözler bu iki ağızdan mı çıkıyordu. Yoksa ben korkunç bir kâbus mu geçiriyorum?

Bu soruya cevap vermek cesareti ne Bey'de görüldü, ne Neriman'da... Talât düşmemek için kenardan bir sandalye çekip oturarak kocasına:

— Beyefendi, erkekliğinizi inandırıcı delilleriyle ispat edeceğinizi şimdi vaat ediyordunuz. İşte tam sırası. Siz âşık, Neriman maşuk; ben de birleşmenize engel olan kadın. Söyleyiniz işte hepimiz yüz yüze geldik. Şimdi yalansız, riyasız, mertçe konuşalım. Erkekliğinizi ispat için bundan uygun bir zaman olur mu?

Nihat kekeleye kekeleye:

— Nasıl âşık... Maşuk, Hanım? Siz ne diyorsunuz? Benim böyle şeylerden haberim yok...

Talât Hanım «nazar» takımlı başını sallayarak:

— İnkârınız ne erkeklığe, ne insanlığa, ne çocukluğa, ne hayvanlığa, hiç bir şeye yaraşmaz... Kapının arkasından hepsini işittim diyorum size...

NİMETŞİNAS

129

Neriman ağlayarak:

— Hepsini işitmişseniz benim hakkımda «maşuk» sözünü kullanmaya vicdanınız nasıl razı oluyor? Bey'in sataşmaları, hakaretleri yetmiyormuş gibi beni bir de böylece rezil etmek size yaraşır mı Hanım'çığim!..

— Sabret Neriman, günahsız olduğumu biliyorum. Fakat yoluyla anlatmaya çarpıntım engel oluyor... Ah ben doğururken niçin ölmedim! Bu sözleri işitmek, Bey'in hiyanetini gözlerimle görmek için mi?... Bey... İşittiğim o sözlerinizin her biri hançer gibi yüreğime saplandı. Onların açtıkları yara sanmam ki bundan sonra unsun... Beni çabuk öldürmek için o sözleri karşımda bir daha söyleyiniz. Ben aradan çıkayım... Amacım her ikinizin de yüzüne tükürüp odadan çıkmaktı. Lâkin Neriman'a suşuz buldum. Onun suçu yalnız şimdiye dek her şeyi benden saklamasıdır. Haber vermeliydi. İş bu peleseye gelmeden bana gerçeği anlatmalıydı. (Kocasına dönerek) Bu kıza karşı olan «âşıkane» yalvarışlarınıza devam ediniz. O güzel sözleri ben de işiteyim. Kadın aldatmaktaki ustalığınızı doğrusu kutlamaya değer bir üstünlükte buldum. Bir zamanlar o dilleri bana da dökerdiniz. Söleyiniz... Söleyiniz, Allah aşkma ben de işiteyim, aşkı anlatan sözlerinizdeki inceliği, üstünlüğü ben de alkışlayayım. Neriman'ı size varmaya razı etmek için beni boşamaya karar vermişsiniz. Nihat, senin benliğin bu dereceye kadar bozuldu mu?

Nihat Bey, odadan kaçmak üzere kapıya doğru saldırır. Eşi, kapının önüne gidip kollarıyla gerilerek:

— Hayır Nihat hayır!.. Üçümüzün arasındaki bu mesele çözülmedikçe bu gece şuradan şuraya salıvermem.

Nihat çok derin bir yalvarışla:

— Fakat Talât'çığim... Şimdi buraya gelirler... Şimdi annen olup biteni haber alır. Şimdi her şey duyulur. Şimdi rezil oluruz. Sonra bu macera onarılmaz bir duruma gelir. Sonra fena olur... Talât'çığim, sonra pek fena olur.

F. o

130

NİMETŞİNAS

Talât Hanım, karamsarlığın şiddetinden kükremiş bir durumda:

— Bana «Talât'çığim» demeyiniz. Artık o sıralar geçti. Deminden beri şurada sevda göz yaşları dökerken şimdi gerçek bir koca tavrı almaya uğraşmayınız. En usta aktörler bile bu kadar çabuk tavrı değiştiremezler... Siz onlardan daha becerikli imişsiniz... Buraya gelirlerse gelsinler. Olup bitenleri duyarlarsa duysunlar. Annem de duysun. Herkes de duysun... Dört gün sonra beni boşayacak değil misin? Boşanmanın nedeni anlaşılmayacak mı? Ne olduğunu herkes duymayacak mı? Dört gün sonra duyulacak bir olayın bugün bilinmesinde ne sakınca var?.. «Duyarlarsa rezil oluruz» diyorsun. Bu, büsbütün size aittir Nihat. Bundan bana bir damla bile sıçramaz. Herkes nasıl duyacak?.. Ne diyecekler?.. «Talât Hanım loğusa döşeğinden

kalkmış, karşiki odada kocasını, sevdasını anlatmak için hizmetçi kızın ayaklarına kapanırken yakalamış, görmüş» diyecekler...

Neriman hüngür hüngür ağlayarak:

— Öyle mi diyecekler? Ara yerde benim adım kötü kıza çıkacak... Siz gerçeği şimdi biliyorsunuz. Kulağınızla işittiniz. İki eliniz yanınıza gelecek. Doğrusunu söyleyiniz. Bey'in böyle yakışsız bir sevdasından dolayı benim adım niçin lekelenir?.. Benim istikbalim neye mahvolsun?..

Talât Hanım:

— Neriman sen sus yavrum. Boşuna telâş etme. Senin ne kadar namuslu bir kız olduğunu âleme ben ispat edeceğim. Herkes: «Nihat Beyefendi, kızın ayaklarına kapanmış yalvarmış; saatlarca göz yaşı dökmüş. Fakat kız, hanımına hiyaneti kabul etmemiş; alçalan âşığına karşı tiksintiden başka bir şey göstermemiş» diyecek, seni alkışlayacak...

O sırada dışarıdan oda kapısı itilir. Talât Hanım kapının açılmasına engel olmak için içeriden dayanarak:

— Kimdir o?..

— Benim kızım...

NİMETŞİNAS

131

— Ay anneciğim siz misiniz?

— Aç yavrum aç. Üzerime fenalık geliyor. Hepsini işitemedim. Sonuna yetiştim.

Aman yaratan Tanrım! Sana sığınırım. Ne oluyorsunuz orada ? Nasıl sözler onlar ?

Talât ağlayarak:

— Ne olacağız, artık Bey'le ayrı seci oluyoruz... Beni bırakıyor.

— Bırakırsa bıraksın. Canın sağ olsun kızım... Fakat bu işi Nihat'ın beyliğine, insanlığına hiç yaraştıramadım. Seni bırakmak için durdu durdu da bugünü mü buldu?

Dışarıdan Hasna Hanım:

— Aç kızım Talât kapıyı aç. Şimdi buraya yığılacakım...

Talât — Ay sen de orada mısın Hasna Hanım...

Hasna — Buradayım ya!.. Benim sizden önce bu işten haberim var. Nihat Bey, her akşam fırtınalı havada volta vuran yelkenli gibi bu sofada beş aşağı beş yukarı mekik dokuyordu. Kızın odasına girmek için eyyam gözlediğini ben çoktan anlamıştım. Bu gece nasılsa uyuyakalmışım. Vaktinde yetişemedim. Yetişebilseydim birkaç öğütlen ben onu savardım. Bu işlerin hiç biri olmazdı. Aç kapıyı bakalım. Bey'in derdi ne imiş anlayalım...

Nihat'ın yavaş yavaş ettiği istirahatlara kulak vermeyerek Talât Hanım kapıyı açar.

Didar Hanımla Hasna içeri girerler. Didar Hanım, her şeyden önce kızının yüzüne üzgünlükle bakarak :

— Kızım Talât, bu ne hal böyle?.. Bir kere aynaya git de yüzüne bak. Duvarında renk var sende yok. Her tarafın sapır sapır titriyor. Bırakırsa bıraksın. Nihat Bey'e çok karı bulunur, ama bana kız bulunmaz. (Nihat'a dönerek) Beyefendi ne derdin? Kızıma eşi dostu hep söylediler: «Bu kadar genç ve güzel hizmetçiyi kocanın karşısına çıkarma»



dediler. O, size olan güveninden şaşmadı. Herkesin bu sözlerine gülüverdi. Siz herkese karşı iyi yüzümüzü ağarttınız maşallah!.. Talât'ın üzerine

132

## NİMETŞİNAS

hizmetçiyi sevmekle yetinmeyip de bunu bırakıp ötekini almaya kalkışmak... Bu size yaraşık alır bir hareket midir? Kızımın kusuru, kabahati nedir!

Nihat Bey duvara dayanıp ağlayarak:

— Benden bir şey sormayınız... Ben kendimi bilmiyorum. Ne yaptığımdan haberim yok. Ben acınacak, ağlanacak bir haldeyim... Hastayım...

Didar Hanım dikkatle güveysinin yüzüne bakarak:

— A zavallı çocuk, sevda budalası olmuş! Baksanız a bel bel bakıyor...» Yüzüne bir alıklık gelmiş... (Neriman'a gözlerini dikerek) Zavallı çocuğu bakmız ne hale koymuşlar...

Neriman ağlayarak:

— Aman Ya Rabbim bana sen acı,!.. Talât Hanım:

— Anne, şimdi o lüzumsuz lakırdıları bırak. Boşuna kimseye suç bulmayınız. Hele Neriman'ın hiç suçu yok. Zavallı kızın boş yere adı kirlenecek... Beni bırakacakmış; öyle söylüyordu. Artık nikâhında kalmak istemem. Bırakacaksa şimdi bira-kıversin... Nihat bir şeyler mırıldanmaya başladığı sırada Hasna Hanım hemen koşup ağzını tutarak:

— Sus Nihat Bey sus. Zavallı, gönül acısıyla ne dediğini bilmiyor. Onun sözüne bakıp da böyle uygunsuz hareketlere kalkışmanın âlemi var mı? Haydi bakayım odana. Biraz öfkeniz, yasmız yatışsın. Düşüneceğinizi serin kanlılıkla düşününüz. Yapacağınızı adamakıllı yapınız. Böyle iki elinde birer çocuğuy-le, başında aliyle loğusa döşeğinde karı mı bırakırmış? Onlar ana, kız öfkelerinden ne dediklerini bilmiyorlar. Hele bu işin üzerinden birkaç saat geçsin, onların da öfkeleri yatışsın, zihinleri durulsun; bak söylediklerine nasıl pişman olurlar?.. Haydi yavrum, haydi oğlum, haydi beyim odana!..

Hasna Hanım seve okşaya Nihat'ı odasına götürür. Didar'-la Talât da odalarına dönerler. Hasna Hanım da yanlarına ge-

## NİMETŞİNAS

133

lir. Ana kız dertleşmek için artık birbirine bir şey söylemeyerek, ellerinde mendil ikisi de birer yana çekilip ağlarlar. Hasna bu zavallıların yüzlerine umutsuzlukla bakarak:

— Size ağlamayınız, üzülmeiniz demem. Çünkü bu uğradığınız halin büyük bir dert olduğunu bilirim. Lâkin Hanımlar akıllarınızı da başınıza toplayınız. Nihat şimdi gerçekten acınacak bir haldedir. Kendi dediği gibi şimdi onun ne yaptığından, ne dediğinden haberi yoktur. Bu pereseye gelmiş bir adamı nüzere: «haydi beni boşa» diye hiç varılır mı ? Zavallı çocuk bu derde yakalanmış; şimdi böyle en ateşli zamanında onun üzerine varılmaz. Yavaş yavaş bu sevdası da gelir geçer... Bir erkek için bu, büyük bir kabahat değildir. Vaktiyle Neriman'ı onun karşısına çıkarmamalıydı. Ne ise olan oldu. Şimdi bu işi olabildiği kadar düzeltmeye

uğraşalım. Yarın sabah o kızı bu evden defedersiniz. Nihat'a öğütler veririz; kapanır gider. Talât Hanım, öyle: «ne olursa olsun kocamdan ayrılacağım» iddiasına kalkışma. Şimdi sen de öfkeyle ne yaptığını bilmezsin. Fakat kocan seni bıraktıktan sonra, alimallah, çıra gibi yanarsın şöyle!.. Son pişmanlık fayda vermez. Birinci karılarının üzerine çiftler çiftler evlenen erkekler yok mu? Bir kez o bahtsızlığa uğrayan kadınların durumlarını göz önüne getirseniz e!..

\* \*\*

Hasna Hanım'm öğütleriyle iki taraf biraz yatıştırıldı. Ertesi günü oldu, loğusa keyifsizlendi. Hekimler, hocalar geldi gitti. Nihat o gece şiddetli bir sevda buhranı geçirmişti. Bunca süredir korktuğu, çekindiği oluvermiş; yani eşi Talât Hanım, kendinin Neriman'a olan aşkını öğrenmişti. Bu sevdanın aile arasında yayılması meseleyi başka bir şekle soktu. Bu sevişmeyi iştince Talât Hanım'm öleceği, bayılacağı, ya da ömrü boyunca sakat kalacak bir hale uğrayacağı sanılırken işte kadıncağız biraz ağlamak, haykırmakla

134

### NİMETŞİNAS

işi geçiştirdi. Nihat için meselenin en güç yönü gelmiş geçmiş, olmuş bitmişti. Neriman'ı sevdiyse sevdi, ne oldu? işte karısı bu sevdayı duydu. Yüz göz oldular. Bundan ne tehlike çıktı? O ayılma bayılma buhranları geçti. Bu olaydan sonra Nihat'ın Talât'tan çekinme duygusu küçüldü; Neriman'a olan sevdası büyüdü. Kız, o gece yalvarmalara karşı dağınık saçlarını sallayarak olamaz derken Bey'in gözüne eskisinden daha çekici, daha alımlı görünmüştü.

Kızın gösterdiği o direnmenin, o yaman sertiğin, Nihat nedenlerini düşündü. Bunu ilk hamlede âşığına boyun eğiver-mek, hanımına karşı varlığını iddia ettiği bağlılıktan kendinde iz bulunmadığını göstermek gibi kusurlardan kendini kurtarmak için yaptığına hükmetti. İşin içinde yarı yarıya bir kız oğlan kız nazlanması vardı. Neriman'ın o itişleri, o hakaretleri Bey'in onuruna dokunmak şöyle dursun sevda ateşini büsbütün yelpazeledi. Nihat şimdi dört gözle Neriman'ı arıyordu. Fakat kız meydanda yoktu. Kızın kendini görmek değil; kimsenin ağzından adını bile işitemiyordu. Neriman ne oldu? Nereye savuldu?... Bey meraktan çatlıyor, kimseye bir şey so-ramıyordu.

Kendini okumaya vermek istedi, olmadı. Böyle uğraşmalar, içindeki ağırlığı dağıtmaya yardım etmedi. Çıldırıyor, bir yerlerde duramıyordu. Aşk acısından pek bunaldığı, ne yapacağını şaşıracağı zamanlar kemanına sarılıyor, bir dert ortağı gibi onu söyletiyor, inletiyor, en yakıcı makamdan ağlatıyor ...

Etrafa sevda dalgaları, dokunaklı ezgiler saçıyordu. Nihat göğsüne bastıracağı o sırdaşıyla dertleşir, ağlar, dalgın gözleriyle Neriman'ın gönül aldatan hayalini kovalamaya uğraşırken odanın kapısının arkasından bir pıtırda işitti. Orada gezinen kimdi? Yine Neriman mı? Olamaz!.. Bir başkası olacak... Neriman'm o saatta orada bulunmasına ihtimal vermemekle birlikte umutsuz âşığın yüreğini tatlı bir çarpıntı aldı. Şimdi kapı-

### NİMETŞİNAS

135

yi açar açmaz sevgilisinin yine orada göz yaşları dökerek durduğunu görse bu mutlu tesadüf Nihat'ın hayatı içinde ne büyük bir sevinç anı olacaktı. Kim olursa olsun orada gezineni görmek için elinden kemanını bıraktı, hemen oda kapısına koştu. Bir de koridora baktı ki ne görsün ? Köylü Sabire Hanım yere çömelmiş, boynunu bükmüş ağlıyor. Sabire Hanım, Talât Hanım'ın doğurduğunu duyarak köyden gelmişti.

Nihat bu kez Neriman'ın yerinde Sabire Hanım'ı bulduğu, fakat onu da ağlar gördüğü için kendi de göz yaşlarını tuta-mayarak kadıncağızdan sordu:

— Sabire Hanım'cığım, boynunu bükmüş orada ne ağlıyorsun öyle?..

— Ay Beyciğezim ben ağlamayayım da kim ağlasın?. Gelinimi yitirdim. Alacağım deyi oğlana da söz verdim. Kemanenin yanık yanık bağırtısını duyuncak yüreğim gariptiledi. Ağlamaya bulaştım.

— Senin gelinin kimdi? Nereye gitti?

— (Hayretle) Sana haber vermediler miydi ki? O Neriman kız bana gelin olmayacak mıydı ?

Neriman adını doyunca Bey aşırı üzüntüsünden düşmemek için duvara dayandı.

Sabire Hanım'ın Neriman'ı oğlu Ali'ye almak istediğini Nihat Bey önce işitmemişti

Sabire'-nin, o kuruntusunun olamayacağından doğan içlenişini hemen kavradı.

Neriman hakkında bilgi almak için bu bir fırsattı. Nihat, kadının saflığından yararlanmayı isteyerek sordu:

— Neriman şimdi senin oğluna varmıyor mu? Ona ne oldu?

— Neriman şimdi burada mı ki ben onu oğluma alayım?

— Nerede?

— Gitti, kovdular.

— Nereye gitmiş?

136

## NİMETŞİNAS

— Pek iyi bilmiyorum ama, Tanrı bilir, yine eski konağına, eski efendilerinin yanına gitmiş olmalı.

— Suçu ne imiş, niçin kovmuşlar?

— Sen bu evin beyi olacaksın, neye kovulduğunu bilmiyor musun ?

— Bilmiyorum, sormadım.

— Yine de sorma. Lafını edince kızıyorlar. Ben birkaç kez Emsal'e sordum, beni tersledi: «Senin ne üstüne vazife» dedi. Ama ben anladım. Şevkefza ile kavga etmişler... Şevkefza: «Ya ben, ya o kız» deyi ayak diremiş... Pek terbiyeli, nazik bir kızdı. Gideceği günü bile sabahleyin kahveyi pişirdi de elime verdi. Oğlana da söyledim. Çok öğdüm. Kıza gönül koyup da Ali'nin yüreği dertlenirse şimdi?.. Aklım başımda yok. Pek güzeldi. Ne giyse yaraşır, ne bağlasa hoş gözükürdü. Sanki niyetimiz kiraz zamanı düğünü yapmaktı.

— Neriman giderken çok üzüntülü mü görünüyordu?

— Artık sorma onun orasını... Elimi öptü gözleri yaşarmıştı. Sonra kapının aralığında durdu. Mendilini çıkardı hıçkıra hıçkıra ağladı. Anladım onun da karnında bir derdi vardı. O da benim oğlana mı sevdalandı, ne yaptı ? Kızdır sevdalansa da

derdini kimseye dökebilir mi ? Bu evden canı istemeyerek gitti. Ben de onu gidip bulurum. Kadıköyü'nde vardığı konak bir çeşmenin yanında imiş. Çeşmenin adını söylediler. Aklımda kalmaz ki... Yine öğrenirim. Ben senin yerinde olsam Şevkefza'yı savar, o kızı yine bu eve getiririm. Şevkefza gibi çok halayık bulunur ama Neriman gibi kız bir daha ele geçer mi?

— Neriman kapıdan çıkarken hiç bir şey söylemedi mi?

— Ağlayarak: «Ben gözlerine diken olmuşum. İşte gidiyorum; artık rahatlasınlar» dedi. Benim de yüreğim kabardı. Kendimi yatıştırmak için üst üste sekiz kahve içtim. Şerbet içsin gönlü açılın diye oğlum Ali'ye para verdim. Sokağa gönderdim. Bir evlât, doğurduğum da bu, doğuracağım da bu...

NİMETŞİNAS

137

O kız pek efkârlı gitti. Onun üzerine ben oğlana artık başka kız nereden beğendireceğim?

\* \*\*

Nihat, Neriman hakkında şu kadarcık bir haber aldıktan sonra odasına çekildi.

İçinden Sabire'ye

— Şaşkın kadın, senin aptal oğlunun beğeneceği daha çok kız bulunur ama, ben şimdi Neriman'sız nasıl yaşayacağım?.. Bu seveda benim için unmaz bir öldürücü dert olacak sanırım. Zavallı kız giderken çok ağlamış. O göz yaşlarında bana ait bir damla bulunduğunu keşfedebilsem Kadıköyü'ne, eski efendisinin konağına değil a, dünyanın öbür ucuna gitmiş olsa yine ona kavuşmak için hayatımı yok edercesine her fedakârlığı göze aldirmaktan çekinmem.

Birkaç hafta geçti. Nihat'la Talât Hanım arasında eskisinden büsbütün başka, yeni bir evlilik hayatı başladı. Karı koca birbirine iki çift lakırdı söylemeksizin kimi zaman saatlar, hattâ günler geçiyordu. Aralarında yabancılığa benzer bir çeşit «merasim ve tekellüfat» yer almaya başladı. Birbirine pek ağır bulunuyorlardı. Talât Hanım'm sağlığı pek düzelmedi. Beti benzi yerine gelmedi. Kocasına karşı olan her davranışında, her işinde o kızgınlığın acı izleri görülüyor; Nihat'ın ıssız odalara kapanır türlü ahlar, vahlar ile ağlayıp çalmasından Neriman'a olan sevdasının dinmek yerine günden güne şiddetlendiği anlaşılıyordu. Ailenin şenliği bozuldu, yaşayışlarının tadı kaçtı. Günden güne araları açılan bu karı kocanın sonları ne olacak? Bunlar görünüşte barıştırılmıştı. Fakat eski samimiyetlerine dönmeleri olamayacak gibi görünüyordu. Kendisiyle yüz yüze gelmekten kocasının sıkıldığını zavallı Talât sezdikçe dayanılmaz bir hayat geçiriyordu.

Bir akşam Nihat Bey kalemden evine dönmedi. Saat yarım oldu. Bire geldi. Bey meydanda yok. Belki arkadaşlarıyla Yeni-kapı'ya içmeye inmiştir umuduyle ikiye, üçe kadar gelmesi bek—

i on

NİMETŞİNAS

lendi. Nihat gözükmedi. Saat beşi, altıyı buldu. Artık Bey'in gelmek umudu bütün bütün zayıfladı. Lâkin zavallı Talât Hanım her an kapının çalınmasına kulak vererek, köşe penceresinin önüne oturarak sokakta geçen insan karaltılarını saymaktan

kendini alamıyordu. Vakit geçtikçe Talât'ın endişesi büyüyor. Bu merakını, bu iç sıkıntısını kimseye sezdirmek istemediği için kıvrım kıvrım kıvrıyor, köşelere bucaklara çekilerek baygınlıklar geçiriyordu. Nihat'ın böyle haber vermeden, bir özür göstermeden evine gelmeyişi evlendiklerinden beri daha ilk defa oluyordu. O gece Talât'ın gözlerine hiç uyku girmedi. Talihsiz kadın korkunç bir sıkıntı gecesi geçirdi. Zihnini ürkütücü bin türlü kuruntu kaplıyordu. Kocasının o akşamki gelmeyişi hakkında düşünmediği garip nedenler kalmadı. En sonunda o gecenin perşembe akşamı yani cuma gecesi olduğunu düşününce bütün varlığını bir ateş kapladı. Kendi kendine:

— Tamam, işte bu cuma gecesi... Bey gitti Neriman'ı buldu bu gece güvey giriyor, diyordu.

Birden parlayan bir yangın hızıyla zihnini saran bu düşünce gide gide bir ihtimal, bir faraziye şeklinden çıktı. Bir kesin gerçek halini aldı. Çenesini avucuna dayayarak gözlerini boşluğa diyor; odayı, kendini, bütün eşyanın maddiliğini kaybederek yalnız hayal âleminde, düşüncenin yarattığı gözleri yakan hayaller içinde yaşıyordu. Bir hafta önce, Nihat'ın kaleme gitmek bahanesiyle evden çıktığını düşünüyor; kocasını bakış-larıyla izliyor, yalancının kaleme değil, Fatih, Çarşamba taraflarına doğru تنها mahallelere giderek bir ev bulup tuttuğunu görüyordu. Sonra o ev döşetilip dayatılıyor, olabildiğine her eksiği tamamlandıktan sonra Neriman'a nikâh kıyılıyor Lambalar, mumlar yanıyor; Nihat Bey içeriye güvey konuyor; Neriman pırl pırl elmaslar takınmış, yukarıdan aşağıya yapma çiçeklerle süslü pembe bürümcükler giyinmiş, uzun telli duvağını sürüyerek bir yürüyen bahar halinde Nihat'ı bekliyor. Sonra gelinle güveyin nasıl hasretle konuştuklarını düşündükçe zavallı Talât aşırı karamsarlıktan saçlarını yolmak, bütün evin cam-

## NİMETŞİNAS

139

larını kırmak istiyor; ara sıra kendinin bir gerçekler ülkesinde mi, yoksa bir hayal dünyasında mı yaşadığını unutarak kocasının güvey girdiği o evi gidip bulmak için gece yarısı sokaklara uğramak isteğiyle oda kapısından dışarı fırlıyordu. Bu acıklı gecenin ertesini bekledi. Sabah oldu; fakat zavallı kadına gönül rahatlığı nasip olmadı. Geceki o dehşetli endişelerini, kuruntularını, kocasının bir akşamlık bulunmayışından doğan acılarını kimseye bildirmek, sezdirmek istemiyor; kendi kendine:

— Bu Talât'ın gönlü ne kadar arsızmış. Kocasını onun üzerine hizmetçi kızları sevdi. Herifin hiyanetini gözüyle gördü, kulağıyla işitti de yine bir türlü kendini ondan alamıyor, dedirtmekten çekiniyordu. Ertesi günü saat dörde, beşe geldi; yine Nihat'tan bir haber yok. Kalemine adam gönderildi. Bey'in iki gündür oraya da uğramadığı haberi geldi.

Talât dertleşmek için odundan adam arıyor, bir sır ortağı bulmak istiyordu. Hemen Hasna Hanım'a birini yolladı çağırtdı. Kadın gelir gelmez boynuna sarılarak:

— Ah Hasna anneciğim, Bey gelmedi. Sen buna ne anlam veriyorsun? Bu gece meraktan aklımı bozuyordum.

— Bir gece gelmemekle ne olur canım? Belki Boğaziçi'ne bir tarafa gitmiştir de eve haber göndermeye vakit bulamamıştır. Hani ya Bey'i Neriman'la bulduğun gece baştan tırnağa öfke kesilip de: «Artık böyle koca ile yaşayamam, ayrılırım» diyordun da ben sana: «Etme, eyleme kızım. Öfken geçer, sonra pişman olursun. Kocana yanarsın» diye öğütler veriyordum. O geceki sözlerin ne, bu şimdiki telâşın ne?... Aman Ya Rabbi bir gecenin içinde ne kadar bozulmuşsun!..

— Bozulmaz mıyım?.. Gece neler çektiğimi, neler düşündüğümü bilsen Hasna Hanım!..

— Neler düşündün?

— Sanki kocam gitmiş de bir ev tutmuş, Neriman'ı kendine nikâh etmiş gibi geldi bana... Eğer gerçekten bu düşündüğüm gibi ise sonra ben ne yaparım?..

140

### NİMETŞİNAS

— Ya kocandan boşanırsın, ya da ortak derdine katlanır oturursun... Bu iki yoldan başka bir çare var mı?

Talât, başını duvara dayayıp iki yanına sallana sallana ağlayarak:

— Yok Hasna Hanım yok, kocamdan boşanmayacağım. Bak bir gecelik özlemlerle neye döndüm. Şimdi beni bırakmış diye bir haber gelse kederimden ölürüm...

— Aman nedir bu başımıza gelenler!.. Öyle büyük söyleme. İnşallah seni bırakmaz. Eğer bıraksa bile ne çare kadere razı olmalı. Ölmek ne olacak? Aklını üzerine toplu.

— Niçin öyle söylüyorsun Hasna Hanım? Yoksa beni bıraktı da bunu benden mi saklıyorsunuz? Doğrusunu söyle!..

— Daha boşama moşama ortada bir şey yok. İnşallah da olmaz. Sen kocanın her cefasına katlandıktan sonra o seni niçin boşasın?

O sırada odaya Şevkefza girer. Talât Hanım'a bir zarf uzatarak:

— Bu mektup Beyefendi'den gelmiş. Kendisi Üsküdar'da annesinin evinde imiş... Biraz keyifsiz mi imiş, ne imiş bilmem. Mektup getiren adam karmakarışık bir şeyler söyledi gitti.

Talât telâşla:

— Mektup getiren adam gitti mi?

— Evet efendim...

— Canım niçin bana haber vermeden savdınız ? Soracağım şeyler vardı... «Biraz keyifsiz mi imiş, ne imiş!» o nasıl lakırdı öyle? Bir şeyi adamakıllı sorun, yoluyla anlayın. Sonra insana güzelce anlatın...

— Mektubu getiren durmadı ki... Saçma sapan söylendi, çıktı gitti.

— Aman bilmem ben Şevkefza, çık dışarı!..

Talât'ın çehresi limon sarısına döndü. Parmaklarının arasında zarftitriyordu. Hasna Hanım'a baygın baygın bakıp derin derin birkaç göğüs geçirdikten sonra:

### NİMETŞİNAS

141

— işte haber bu mektupta... Baksan a Üsküdar'a, annesinin evine gitmiş... Oraya niçin gitmiş anladın mı?

— Hayır. Ne bileyim kızım?..

— Neriman Kadıköyü'nde değil mi? Üsküdar oraya yakın değil mi? Kıza yakın bulunmak, kim bilir belki de nikâh kıydırmak için oraya gitmiş...

— Öyle ezber manalar vermeye uğraşma. Aç şu mektubu. Haberin doğrusu içinden çıkacak...

Talât titreye titreye zarfı yırtıp mektubu çıkararak ilk satırına üzgün gözlerle baktı: «Gözümün nuru zevcem iffetlû Hanımefendi...» Zavallı kadın bir sevinç ağlaması içinde mektubu yüzüne gözüne sürüp öpücüklerle boğarak:

— İşittin mi Hasna Hanım'çığım... Bana: «Gözümün nuru zevcem» diyor; daha boşamamış... Daha ben onun karısı imi-şim... Ah iki gözüm kocacığım, bu satırları yazan ellerin hiç dert görmesin! Şu saatta beni nasıl sevindirdinse Tanrım da seni sevindirsin... Ben Nihat'çığımı bilirim. O beni sever... Benden geçmez... Nasılsa zavallıya bir hal oldu. Kendini şaşırdı. Bir süre ne ettiğini, ne yaptığını bilemedi. Şimdi yavaş yavaş aklını başına topluyor sanırım.

— A kız, şimdi o sözlere ne lüzum var? Ne iyi kalbin, ne iyi huyun var. Alt tarafını oku bakalım. Nihat aklını başına toplamış mı? Yoksa bütün bütün mü şaşırmış anlayalım..

Talât okur:

«Annemi ziyaret etmek üzere dün sabah Üsküdar'a geçmişim. Yarım saat kadar görüştüktan sonra birden hastalan-dim. Vücudumu önce şiddetli bir titreme, sonra dayanılmaz bir ateş sardı. Doktor çağırarak ilk tedaviye başlandı. Hastalığının açıklanması için sorularına doktorlar kem küm ile cevap veriyorlar. Hastalık öldürücü olmalı ki adını benden gizlemeyi gerekli biliyorlar. Biraz kendime gelir gelmez, kayboluşumun nedenlerini bildirmek için hemen kâğıt kalem buldurarak size şun-

142

## NİMETŞİNAS

lan karaladım. Şimdi annemin yanında hasta yatıyorum. Nuriye Hanımefendi'ye kayınvalideme saygılarımı gönderir, senin ve çocuklarımdan gözlerinden öperim... » Zevciniz Nihat

Talât'ın gözlerinde damlalar dizildi. Hiç bir kelime söyle-meksizin bir süre iki kadın birbirine bakiştılar. Sonra Talât Hanım elinin tersiyle gözlerini silerek:

— Hastalığını okur okumaz içime bir fenalık geldi. Baksana Hasna Hanım, akşamdan beri kocamın ne kadar günahına girdim. Aleyhinde yormadığım fena şey kalmadı. Meğerse o, annesine gitmiş, hastalanmış kalmış. A zavallı!..

— İnanma kızım, bu hastalıkta bir dubara var. Senin onu çok sevdiğini biliyor. Seni kendine acındırmak için öyle hastayım diye yazmış. Dur bakalım. Bu hastalığın altından da ne çıkacak?.. «Annemin evine gittim. Önce beni bir üşüme aldı. Sonra ateşler bastı. Hastalığımı hekilere sordum. Bana doğrusunu söylemediler. Kem küm ettiler... Şöyle geldi, böyle gitti» diyor. Bunların hepsi yalan. Sakın inanma kızım.. Ben kaç yaşında Hasna'yımı?.. Nihat bana öyle kolay kolay dolma yutturamaz. Onun üşümesi, titremesi, ateşi, harareti hep Neriman'a olan sevdasından ibarettir. Ondan başka bir derdi yok. Nasıl istersen sana öyle ant içerim. Kıza olan aşkımdan yine kabına sığamaz bir hale geldi. Düşündü, taşındı bir

dolap çevirmeye karar verdi. Gitti annesinin evine, hastalandı. Hepsi düzen, hepsi hile... Kocam hastalandı diye boşuna üzüldü durma... Sen loğusa döşeginde yatarken o senin hastalığına önem verdi mi? Hastalandıysa Tanrı şifasını versin, de; evinde saf ana bak...

— Bey orada hasta yatsın ben burada saf ama bakayım! O nasıl lakırdı öyle?.. Hiç yalancıkta hastalanmak olur mu? Üsküdar uzak bir yer değil ya! Buradan kalkıp oraya gidince, hastalığın aslı olup olmadığı ortaya çıkmaz mı?

— Neden çıksın?.. Çıkmaz!.. Altına bir şilte serdirip üstüne bir yorgan çekerek hastayım diye yalandan zıbarmak

NİMETŞİNAS

143

güç bir iş değildir ya!.. Dikkat etmedin mi? Gönderdiği mektupta: «Talât'çığmı ben hastalandım, annem bana bakamıyor. Durma, dinlenme, yardıma yetiş; dört gözle seni bekliyorum» gibi bir söz yazmış mı? Hayır yazmamış. Çünkü hastalığım duyar duymaz dayanamayarak senin araya gideceğini biliyor. Seni annesinin evine çektikten sonra ne fırladık çevire-cekse çevirecek. Bu işe dikkat et. Sonra Hasna Hanım söyle-diydi dersin.

Gerçekten de Talât Hanım, kocasını keyifsizliğini duyduğu günü evinde bir türlü durup dinlenmedi. Gerekli eşyasını iki bohçaya yerleştirdi. Bir araba getirtti. İki çocuğuyla Şevkef-za'yı yanına aldı. Üsküdar'a, kaynanasının evine kendini dar attı.

Hasna Hanım'm tahmini doğruydu. Nihat'ın aşk karam sarlığundan başka telâş gerektiren bir keyifsizliği yoktu. Neriman'ın ayrılığın bir türlü dayanmayarak Kadıköy'ünde kızın bulunduğu konağı haber almış, oralarda dolaşmaya başlamıştı. Konağın önünden Nihat'ın beş aşağı beş yukarıya gelip geçtiğini Neriman pencereden görünce üzüntüsünden ne yapacağını şaşırıldı. Konak halkı Bey'in oralarda dolaştığını görürler, kimliğini öğrenirlerse bundan dolayı, hiç şüphe yok, zavallı Neriman'ı suçlayacaklardı. Çünkü kızcağzın o ikinci kapısından nasıl çıktığı oralarda da biraz yayılmıştı. Bu söylentileri kapatmaya uğraşırken Nihat'ın oralardan gereksiz günde yirmi beş, otuz kez gelip geçmesi zavallı kızın mahvına sebep olacaktı. Sır saklayacağına güvenebileceği birini bularak, bu serseri âşığına, oralarda dolaşması için yalvararak, haber göndermeyi düşündü. Sonra Nihat'ın bu haber götüren kimseyi aralarında bir haberleşme aracı sayarak sözü uzatmaya kalkışmasından korktu. Yine sesini çıkarmadı.

144

NİMETŞİNAS

Kız, bu korkular, çarpıntılar içinde iken bir gün konağa gelen yabancı bin bohçacı kadın Neriman'ın avucuna bir kâğıt sıkıştırdı. Ve cevabını almak için iki gün sonra yine geleceğini söyleyerek çıktı gitti.

Neriman kâğıdı okumadan yırtmak istedi. Açmaya cesaret edemeksizin dört saat üzerinde taşıdı. Nihat'ın bu çocukça tedbirsizliklerine karşı uygun bir çare bulabilmek için kâğıtta anlatılanları her halde öğrenmek gerekiyordu. Gece oda kapısını sürmeledikten sonra okudu.



Neriman'la evlenmek için umutsuz âşık her fedakârlığı yapmaya hazır olduğunu bildiriyor, bu yolda akla gelen güçlüklerden hiç birinin azmine engel olamayacağını pek kesin bir ifade ile anlatıyordu.

Bu ateşli anlatışlara, bu korkutmalara karşı Neriman dayanmaktan geri kalmadı, içini hiç bozmadı. Bulunduğu en atılgan teşebbüslerin sonuç vermediğini Nihat gördü; fakat yine umutsuzlaşmadı. Şimdiye değin Neriman'a yalvarmadan, yakarmadan bir sonuç alınamadı. Kızın bu derece direnmesinde sebep ne idi? Neriman, Nihat'tan gerçekten hoşlanmadığı için mi bu direnmelerde bulunuyor ? Yoksa silinmeyen bir tiksinti etkisiyle mi böyle her teklifi geri çeviriyordu? Nihat güzelliğine, albenisine güvendiği için bu başarısızlığı başka nedenlere veriyor; pundu bulununca bir gün Neriman'ı kandırabileceği sanısını besliyordu. Nihat'ın o baygın bakışlarına, o acıklı, o ateşli sözlerine; özellikle o kaynar göz yaşlarına karşı kız büsbütün ilgisiz kalamazdı. Fakat Neriman'ı o derece direnmeye sürükleyen sebep nedir. Ne olabilir? Bunu nasıl keşfetmeli?

Nihat birkaç gün düşündü. Kızın, eski hanımına yani Talât'a, karşı bağlılık ereğinden ayrılmamak yolundaki tuhaf id-diasıyla bu direnmelerde bulunduğuna hükmetti. Akla uygun başka bir sebep bulamadı. Gerçek bu ise, Neriman'ın bu diren-mesindeki boşluğu kendine anlatmak, hanımının kocasma varmanın kendisinin sanısı gibi cinayetlerden sayılan bir davra-

## NİMETŞİNAS

145

niş olmadığını ispat etmenin; sözün kısası, bu evlenmede onun tasarladığı tehlikeyi, hiyaneti hafifletmenin nasıl yapılabileceğini düşündü.

Neriman, Talât'ı seviyor. Ona içten bağlı bulunuyor, emirlerine boyun eğiyordu. Talât, Neriman'a:

— Kocama varacaksın. Ben böyle istiyorum. Ailemizin mutluluğu ancak bununla bozulmaktan kurtulabilir. Kendi selâmetim adına bunu senden rica ediyorum. demiş olsa acaba Neriman, sevgili hanımının ailece mutluluğuna bağlı olan bu ricasını geri çevirir mi ? Geri çevirmeyeceği farz olursa bile Talât'a bu sözü nasıl dedirtmeli ? Bir kez de şu yolun denemesine baş vurulsa!

Nihat, bu korkunç denemesini yapmak için çok düşünürken en sonunda ustaca bir plan düzmeyi başarmıştı. Annesinin evinde hasta düşmesi işte bu plan gereği idi. Zavallı Talât, kocasının keyifsizliğini iştirir iştirmez, kapının arkasından dinlediği sözlerden doğan içerlemeleri, kendi hastalığını, her şeyi unutarak hemen Nihat'ın yatağı başında bulunmaya can atmıştı. Kocasını görmek için gösterdiği bu aceleciliği Talât'ın annesi, halası, Hasna Hanım hep birden yerinde bulmamışlardı. Karşı koymuş; fakat söz dinle-tememişlerdi.

Talât evden içeri girdi. Zavallıyı güler yüzle karşılayan bile olmamıştı. Hizmetçi kadın, kendisini bir odaya aldı. Talât üzgünce sordu:

— Hanımannem nerede?

— Bey'in yanında efendim. Oğlunun keyifsizliğine üzüldü. O da keyfini bozdu...

Bilirsiniz ya Tanrı ayırmasın birbirlerini çok severler.

— Bey'in hastalığı nedir?

Hizmetçi kadm, geline karşı gücenik yüz göstermekte kaynana hanıma vekillik eder gibi bir çatıklıkla:

— Hastalığın ne olduğunu bizden daha iyi bilirsiniz. Bilmem sizin istanbul'daki evde hizmetçi gürültüsü bir şeyler ol-

F. 10

146

NİMETŞİNAS

muş. Bey'den şüphelenmişsiniz. Neriman'ı saymışsınız. Bunlar Bey'in namusuna dokunmuş. Üzüntüsünden hastalanmış.

— Bunları siz nereden duydunuz? Kendisi mi söyledi?

— Kendisi söyler mi hiç? O terbiyeli, öyle şeylere aldırılmaz bir Bey'dir.

Hizmetçinin bu küstahça sözlerine Talât'ın canı sıkıldı; fakat bir şey sezdirmemeye uğraşarak:

— Bey hangi odada yatıyor?

— Karşiki küçük odada...

Talât, çocuklarını Şevkefza'ya bırakarak Bey'in yattığı odaya girdi. Nihat, yere yayılmış bir döşekte yatıyor, kaynanası Saime Hanım da başında bir çatkı, minder üzerinde yatmakla oturmak arasında bir durumda bulunuyordu. Eşi içeri girince Nihat olağanüstü sevince yorulabilir bir telâşla hemen kalktı, oturdu; Talât'ı döşegin yanındaki küçük mindere davet etti.

Kaynana Hanım da saygı göstermek için ayağa kalktı. Lâkin oğlunu haksız yere şiddetle üzerek hasta etmiş olduğu için yüzünde gelinine karşı gizlenemez içerleme izleri vardı.

Nihat çocuklarını sordu. Onları da odaya getirdiler. Kaynana, gelin, Nihat bir süre dereden tepeden konuştular. Neriman olayını ilgilendiren hiç bir söz olmadı. Bir çeşit özentisi ile görüşülüyordu. Sonunda Kaynana Hanım:

«Ben çocukları dışarıda eğlendireyim. Siz rahat rahat görüşünüz...»

demeye gelebilen yarısı ciddî, yarısı sitemli bir çalımla dışarı çıktı...

Talât'a Nihat çok sararmış, çok bozulmuş gibi geldi. Zavallı kadının yüreğinde kocası için büyük bir yufkalık uyandı. Karı koca konuşmaksızın bir süre yüz yüze bakıştılar. Aralarında açılacak söz, hemen o maceraya doğru akıverecekmiş gibi ilk kelimeyi söylemekten her ikisi de çekmiyorlardı. Ağızları birbirine bir şey söylemiyor; fakat gözleri derin derin acılar anlatmaktan geri kalmıyordu.

NİMETŞİNAS

147

Talât Hanım şefkatli bir bakışla Bey'ini süzdükten sonra bütün cesaretini toplayarak sordu:

— A Bey'ciğim, ne oldunuz böyle?.. Gönderdiğiniz tezkerede benim için bir davet yoktu ama duramadım ki...

Nihat yastığının altından çıkardığı beyaz ütülü mendiliyle yüzünü kapayıp pişmanlıkla hazin hazin ağlayarak:

— Ah Talât'cığim, meleşim, seni davete yüzüm kaldı mı?

Kocasının tazelemek istediği bahsi işitmekten son derece acı duyduğunu gösterir bir susuşla Talât Hanım önüne baktı. O konuya hiç girilmese, Neriman'dan, ona değil sevda bahsi hiç açılmasa pek sevineceğini sezdirmeye uğraştı. Fakat Nihat'ın maksadı başka idi. Mendili yüzünden çekmeksizin dedi ki:

— Öyle bir derde uğradım ki hastalığın teşhisi için doktorlar birtakım sıralamaya kalkıştıkları zaman ne cevap vereceğimi bilemiyorum. Sordukları şeyler hep bende var. Bir anda hem ateşten yanıyorum, hem üşüyorum. Karnım aç; fakat sofraya başına oturunca elimi lokmaya uzatmadan doymuş gibi oluyorum. Geceleri uyuyor muyum, uyumuyor muyum onu da pek kestiremiyorum. Gözlerim açıkken düş görüyorum. Öyle garip hallere düştüm ki anlatsam bana gülersin Talât; lâkin bunların gülünecek şeyler olmadıklarını bana doktor anlattı. Arkamı, göğsümü uzun uzadıya dinledi: «Şuran ağrıyor mu? Öksürük-çe filan yerinde şöyle oluyor mu? Geceleri terliyor musun? Hafif hafif nefes darlığı geliyor mu?» yollu birçok şey sordu. Ne sorduysa bende var... Doktor yüzünü ekşitti. Kendi kendine yavaşça: «Zavallı Nihat Bey» dedi işittim. Sonra birtakım öğütlerde bulunarak: «Kendine iyi bak, o kuruntuyu içinden çıkar. Sağlığını her şeyden üstün bilmelisin» uyarılarında bulundu. Ben kendimi anlıyorum Talât... Fakat seni üzmemek için kendimi feda edeceğim. Bir daha ağzımdan aşk kelimesini, o kızın adını işitmeyeceksin. Artık senin için, çocuklarım için yaşamaya uğraşacağım. Hayatımın en büyük isteği bu olacak. Bundan sonra yalnız seni sevmek için yaşayacağım. İşte artık nefsimi ıslaha karar verdim. Birkaç günlük uy-

148

## NİMETŞİNAS

gunsuzluğumdan, kendimi bilmeyerek gösterdiğim küstahlıktan dolayı bunları sonuna kadar başıma kakmazsın değil mi? Sevda sarhoşu idim. Şimdi ayıldım. Yahut ayılmaya uğraşıyorum. Bu iyi niyetim, beğenmeye değer. O macera aramızda hiç olmamış, o sözler hiç söylenmemiş, biribirimizi hiç incitmemiş gibi olalım. (Hafif hafif öksürerek) Göğsümdeki, arkamdaki ağrılar da gittikçe artıyor, aldığım ilâçlar fayda vermiyor. Günden güne kuvvetten düşüyorum. Seninle barıştıktan, yine sevgi ve güvenini kazandıktan sonra iyi olacağım gibi geliyor. Benim için en etkili ilâç, en çabuk şifa senin şefkatli bakışlarının üzerime çevrilmesidir. Artık barıştık değil mi Talât'çığım? Bundan sonraki hayatımız biribirimi-zin mutluluğuna gönül vermekle geçecektir. (Yine öksürerek) Ofbu sıkıcı öksürük!... Ha az kaldı unutacaktım. Dün doktor seni sordu...

Talât, eşinin bu dokunaklı sözlerinden etkilenerек titreyen sesiyle:

— Doktor beni mi sordu? Beni ne yapacak? Adı ne? Hangi doktor bu?

— Doktor Ehat Bey. Avrupa'da okumuş. Pek «hazık» şey.

— Beni ne yapacak?

.— Seni görmek istiyor. Pek iyi bilmiyorum, ama benim için senden bir şeyler soracak sanırım.

Doktor Ehat Bey uydurma bir hekimdi. Kendisi kâtiplerdendi. Nihat'ın eşine karşı düzenlediği planda yardımcı bir rol oynamak için bu sahte doktorluğu kabul eylemişti.

Nihat, eşine karşı yapma verem oyununun ilk perdesini başarı ile oynayıp zavallı kadının gözlerinden samimî yaşlar aktığı sırada çat çat kapı çalındı. Doktor Ehat Beyefendi geldi. Sahte hekimi doğruca yapma hastanın odasına aldılar. Keyifsizi uzun uzadıya muayeneden sonra doktorun kaşları çatıldı. Azar-layıcı bir sesle:  
NİMETŞİNAS

149

— Beyefendi yine siz üzölmüşsünüz. Üzölmemeye gayret etmeniz için size şiddetli tembihlerde bulunmuşum. Doktor, hastalığı teşhisten sonra tedavi yolunu belirtir. Gerek hastaya, gerek yakınlarına gereken öğütlerde bulunur. Bu öğütlerin yapılması gerekir. Bunlara harfi harfine dikkat lâzımdır. Niçin söz dinlemeyerek üzölüyorsunuz?.. Böyle şeye canım sıkılır.

Talât Hanım, sahte doktorun bu azarlarını kapı arkasından dinliyor; kendini Bey'i üzmele suçlandıracaklarını düşünerek utançla karışık bir bunaltı içinde kalıyordu. Bey'in en büyük üzüntüsü Neriman değil miydi? Nihat sevgilsini alsa iş bitecek; ne üzüntüsü kalacak, ne tasası... Alamamasına ortada engel kimdir? Talât Hanım'm kendi... Nihat Bey, Neriman'ın derdinden verem olup giderse kocasının ölümüne bir çeşit sebep olmuş olacaktı... Bu ne büyük vicdan sorumluluğu!..

Zavallı Talât, kendi kendine kurduğu böyle bir sorumluluk yükü altında tiril tiril titrerken doktor muayenesini bitirerek artık gitmek üzere sofaya çıktı. Yavaşça hizmetçi kadını çağırarak :

— Baksan a kadın, Nihat Bey'in eşi Hanımefendi galiba bugün buraya gelmişler. Kendilerini bir parça görmek isterim. Çarşafınsınlar da şu odaların birine gelsinler. Talât Hanım zaten kapı arkasında doktoru dinlediğinden hizmetçi kadının uyarmasına meydan bırakmaksızın çarşafınlıp çıktı. İki bir odaya girdiler. Ehat Bey dört yanma bakınıp bir gizlilik tayrı takmarak:

— Hanımefendimiz, bugün burayı şereflendirmeniz çok yerinde oldu. Bir erkeğin ailesi arasmda en yakını eşidir. Beyinizin keyifsizliğine ait size bazı şeyler söyleyeceğim. Daha doğrusu bazı doktorca sırlar açıklayacağım. Zavallı Nihat'ın hayatı sizin iyilikseverliğinize bağlı kalmıştır. Kendisini eskiden beri tanırım. Bu delikanlı zaten «süspek» bir durumda iken bir sevda âfetine tutulmuş. Kendi isteğiyle değil; elinde olmadan bir kazaya uğramış, o sevda umutsuzluğu zavallının ciğerlerine âdeta bir öldürücü yılan gibi sarılmış; günden güne fenalaşmış. Bugün artık şüphesi kalmadı. Bugün kocanız veremdir. Beyinizin hastalığı ne olduğunu bildiniz. O kızı nikâhla alırsa bu hastalıktan kurtulur mu? Ona da söz veremem' Bununla birlikte yüzde yirmi, yüzde otuz umudum vardır. Yardım Tanrı'dan... Fakat bu aşk yoksunluğu ile bırakılırsa ölümü kaçınılmaz olur. Güç bir iş... Gerçeği haber vermek benden, gereğine göre hareket etmek de sizden hemşire Hanımefendi!.. Bu korkunç açıklamalardan sonra doktor gitti. Talât Hanım'm bütün vücudunu bir tereddüt sıtması sardı. Bu doktor ne demek istiyordu? Talât, umutsuz gözleri önünde o sözleri özetlemeye uğraşıyordu. Hekimin uzun lakırdılarından şu kısa gerçek çıkıyordu:

«Kocan şiddetle bir kız seviyor. Onun derdinden verem olmuş. Sevgilisini alırsa belki kurtulur. Almazsa mutlaka ölecektir.» Doktorun bu sözleri samimî ve ciddî

miydi? Yoksa Nihat'ın isteğine hizmet için uydurulmuş şeyler miydi? O anda Talât'ın aklına Hasna Hanım'ın şu sözleri geldi:

— Annesinin evinde kocanın hastalanmasından muhakkak bir düzen var. Böyle bir haberle seni oraya çekip bir oyun oynayacak.

Hasna Hanım, bu iddiasında haklı gibiydi. Lâkin bu kadar alçakça oyun olur mu? Kocasının hastalığı gerçek mi, uydurma mı? Bunun üzerinde birçok muhakemeler yürüttü.

Bu kadar uzun düşünmenin yeri yoktu. Bu işin sahteliği apaçıktı. Çünkü yüce tıp mesleğine bağlı gerçek hekimler gerek tedavi eyledikleri hastaları, gerek onların yakınlarını daima teselli ile yükümlüdürler. En tehlikeli hastalıklar, hattâ ölümlerine birkaç saat kalmış can çekişenler hakkında bile umutsuzluk izi göstermezler. Daima iyileşeceklerini bekler görünürler. Daima umut veren tatmin edici cümlelerle üz-

## NİMETŞİNAS

151

günlüklerini azaltmaya uğraşırlar. Ehat Bey'in hekimliğe yabancılığı o küstahça düşünceleriyle meydana çıkıyordu. Zavallı Talât Hanım o geceyi pek acı düşüncelerle geçirdi. Kocasını gerçekten verem hastalığına tutulmuş ise hekimin tavsiyesini yerine getirmek kendisi için bir kadınlık ödevi oluyordu. Bu hastalık bir uydurmadan ibaret ise, isteğine kavuşmak için hileler yaratmakta bu pereselere dek alçalan bir kocadan artık evlilik samimiyeti beklemek, ondan aile mutluluğu ummak nasıl olabilir? Talât için Nihat her iki ihtimale göre de elden çıkmış, mahvolmuş demektir.

Talât Hanım bir hafta kadar Üsküdar'da kaynanasının evinde kaldı. Nihat'ın, gerçekten günden güne benzi sararıyor; üzgünlüğü, suskunluğu artıyor, karı koca karşılıklı bir kelime konuşmaksızım kimi zaman saatlar geçiyordu. Her ikisi de samimî düşüncelerini artık birbirlerine açmaktan korkuyor gibiydiler. Bu bir hafta içinde artık Neriman'dan hiç bahsolunma-dı. Bu kızı almak için Nihat, Talât'ı bırakacaksa sanki boşanma teklifini karısından bekler gibi işi oluruna bırakmış bekliyor, Talât ise, sonradan kendi için kim bilir ne kadar korkunç acılara sebep olacak olan bu boşanmaya bir ipucu vermiş olmamak ; her günah Nihat'ın üzerinde kalmış olmak için son metanetini göstermekten geri durmuyordu.

Bir hafta sonra Talât, İstanbul'a, annesinin yanına dönmek üzere hazırlanmaya başlayınca Nihat, kendinin de birlikte gideceğini bildirdi. Karı koca İstanbul'a döndüler. İki hafta daha geçti. Aralarında aynı acıklı davranış, aynı suskunluk sürüp gidiyordu.

Talât'ın mı, yoksa Nihat'ın mı hangisinin durumu daha çok acınmaya değerdi. Talihsiz Talât her gün, her saat süresiz ayrılıkla sonuçlanacak bir işin olacağını beklemekle dayanılmaz

bir hayat geçiriyor; Nihat ise her şeyi alın yazısına bırakmış gibi acıklı bir «tevekkül» içinde yaşıyordu.

Zavallı delikanlı geceleri kalbinin derinliklerinden fıskıran oflarını eşine işittirmemek için, böyle bir sevda karamsarlığıyla inleyişlerini tutmak zorunda kaldığı zamanlar

ağzına mendilini tıkayarak ah ediyor, aşkını bastırmak için kendini boğmaya uğraşır gibi umutsuz hareketlere kalkışıyordu.

Açığa vurulmasından çekinilen bu yarım ahlal ve hele geceleri yüz yastığını ıslatan o özlem yaşları Talât Ha-nım'm üzgün bakışlarından uzak kalmıyor; zavallı kadın hepsini görüyor, hepsini anlıyordu. Kocasının şu son acıklı hallerinde hiç sahtekârlık izi yoktu. O ahlaların ateş kesilmiş bir sevgi yanardağından taşıp saçıldığını, o göz yaşlarının bir acı kaynağından akıp döküldüğünü görüyordu. Gide gide Nihat'ın gözlerine bir içtenlik anlamı geldi. Sanki artık her bakışla eşine:

— Seni mutsuz etmemek için yanan bir bal mumu gibi her saat karşında eriyip bitiyorum Seni kurtarmak için ben ölüyorum Birkaç yalan söyledim. Doktorun açıklamaları uydurma idi. Fakat bu içten acılarım o yalanlarımı affettirmeye yetmez mi? İşte aramızdaki nefsini feda etmek ululuğunda, cömertliğinde ben senden üstün geliyorum. Benim uğradığım hal de feci kaza çeşidinden bir «âfet» tir. Artık beni kötöleme, işte saygıma hak kazanmaya uğraşıyorum...

Demek istiyor. Dokunaklı bir susuşla anlatılan bu gerçekler Talât Hanım'ı loğusalığı sırasında kapı arkasında Nihat'la Neriman'ı dinlediği geceki sözlerden çok; fakat bu kez bir acıma duygusuyla üzüyordu. Sevip de bir sevgi karşılığı görmemekteki acılığı özellikle bütün bütün sevdadan umutsuz kalmaktaki felâketi Talât pek gönül yakan denemelerle öğrenmiş, kocasının tamamıyla halinden anlar olmuştu.

Bir gün birden odaya, kocasının yanma girdi. Nihat'ı başını koltuk yastığıyla duvar yastığının arasına sokmuş, acılarını

örtmeye, gömmeye çalışarak bir sevda taşkınlığı, bir hıçkırık tufanı ile hüngür hüngür ağlamakta buldu. Zavallı sevgi vurgunu, eşinin odaya girdiğini duyunca çabuk bir pişmanlıkla kalktı, yaşlarını silerek kendini toplamaya uğraşırken Talât, o da bu kez her zamanki soğuk ve aldırışsız tavrını sürdüreme-di. Nihat'ın bu gönül matemine katılmak ister gibi o da elinde olmadan göz yaşı seliyle kocasının kolları arasına atıldı.

İki göz yaşı birbirine karışırken Nihat eşini kolları arasında sıkıyordu. Fakat ne yazık ki bu acıklı sıkışta bir kardeşin kız kardeşini samimî olarak kucaklamasından başka bir duygu kalmamıştı. Talât çok zamandır uzak kaldığı o kucaklayışta samimî bir dostluktan başka bir kabul şekli bulamayınca kadın benliği birden taşarak silkinip kalkmak istedi. Lâkin Nihat, Talât'ı salıvermedi. Zavallı kadın yarı baygın bir halde kaldı. Karı koca biribirinin kucağında buldukları halde biribirinin elinden çıkmış idiler.

Talât kendini toplamaya uğraşarak gerçekten acıklı bir kız kardeş tutumuyla sordu:

— Bu ne hal Nihat? Bu göz yaşların dinmeyecek mi?

— Dinecek...

— Ne vakit?

— Mezarda!..

— Hayır Nihat hayır!.. O yaşlarını dindirmek fedakârlığa bağlı ise ben onu göze aldıracağım. Gerçek sevginin ne olduğu sana ispat edeceğim. Kocasını gerçekten seven temiz yürekli bir kadının fedakârlığı ne dereceye vardığını göreceksin. Kocalık sevginden büsbütün yoksun kaldım. Saygına olsun hak kazanmak isterim. Bana

yöneltmek istediğin kız kardeşlik görevi bunu gerektirir. Mutlu bir eş olamadım. Fedakâr bir kız kardeş olabilirim.

— (Her yanı titreyerek) Ne demek istiyorsun Talât?

— Ne istediğimi sözle değil; yakında yaptıklarımla göstereceğim.

Nihat, eşinin bu bilmeceye benzeyen sözlerinden bir şey anlamamıştı. İki üç gün sonra bir sabah Nihat henüz gecelik giyimiyle otururken oda kapısı açıldı. Önde Talât Hanım, arkada siyah çarşafli bir kadın içeri girdiler. Tepeden tırnağa dek çarşaf ile örtülü bulunan bu kadının yüzü de kaim bir peçe ile kapalıydı. Lâkin narin endamından, «lâtifboyundan, özellikle o bilinci itip atan salmışından bu çarşafli kadının Neriman olduğunu Nihat anladı. Kara baht âşığının benzi uçtu. Hemen dudaklarında titremeler, gözlerinden hazin damlalar baş gösterdi. Kaç zamandır özleyen gözleri önünde canlandırmak için gece gündüz hep hayallerini bağladığı o nazik vücut işte karşısına çıkmıştı. Düşlerinde görmeye uğraştığı sevgilisini —isterse böyle baştan aşağıya çarşaf ile örtülü olsun— karşısında görmek, onunla bir odada bulunmak, aynı havayı almak Nihat için büyük bir mutluluktur.

Neriman, Bey'ini etekledi yine geri çekildi. Ayakta durdu. Talât Hanım çarpıntıya engel olmak için iki eliyle kalbini tuta tuta bir koltuğa oturdu. Neriman'a da oturmasını söyledi. Fakat kız, eski Hanım'ıyla Bey'ine karşı yerinin daima hizmetçilik olacağını anlatırcasına oturmadı.

Karısının, Neriman'ı böyle evlerine getirmekten amacı ne idi? Nihat bunu bir türlü kestiremediğinden zavallının saniyeden saniyeye çarpıntısı artıyordu. Talihsiz Talât en titrek, en dokunaklı; fakat en samimî sesiyle kocasına dedi ki:

— Beyefendi bu solgunluklarımız, bu titreyişlerimiz, bu çarpıntılarımız şu üçümüz arasında geçen maceranın sonuna gelmiş olduğumuzu; artık aramızda yalan, riya, ve hilenin tu-tunamayacağını gösteriyor. Neriman'a iki kez haber gönderdim gelmedi. Yolladığım adam nihayet benim ağırca keyifsiz olduğumu söylemiş, böyle bir yalan uydurmak zorunda kalmış,

o da dayanmayarak gelmiş. Bilirim beni gerçekten sever. Şimdi kendisini buraya, sizin yanınıza sokabilmek için çok uğraştım. Teşekkür ederim. Bu dileğimi de nihayet kabul ettirmeyi başardım.

Bulunacağı fedakârlığın büyüklüğünden, edeceği teklifin kendi hayatınca gerektireceği tehlikeden etkilenen Talât Hanım'ın dudakları yalnız titremek değil, morarmaya başladı. Fakat yine dayanıklı görünmeye uğraşarak bu kez Neriman'a dönüp sözünde devamla:

— Kızım, dünyada böyle şeyler olağandır. Seni Bey'in yanına çağırmak için ettiğim ricalara ek olarak şimdi senden son bir dilekte bulunacağım... Bu ricamın pek samimî, pek yürekten olduğuna seni temin ederim... Nihat'ın da, benim de aile mutluluğumuz, hayat mutluluğumuz senin elindedir. Büyük bir iyilikte bulunacak, bizi kurtaracaksın... Yaşım pek de müsait olmadığı halde sana şimdiye dek öz anne sevgisinden başka bir davranışta bulunmadım. Benim gibi böyle saf bir kadından bu lütfü, bu iyiliği esirgemezsiz değil mi?

Neriman peçesinin altından son derece üzgün bir sesle:

— Estağfuurillah Hanım'cığım!.. Canım yolunuza kurban olsun. Emrediniz...

Talât Hanım, tutunarak ayağa kalkacak imiş gibi, üzüntüsünün şiddetinden, oturduğu koltuğu iki yandan elleriyle sıkarak bütün bütün sapsarı kesilip:

— Yavrum Neriman... Seni kendi üzerime nikâhla Bey'e almak istiyorum...

Neriman şiddetli bir çığlık kopararak:

— Hay Tanrım esirgesin... Hanım o nasıl teklif öyle?

— (Bayılır gibi) Basbayağı bir teklif... O kadar ürkme kızım. Bu teklifleri insan birden kabul edemiyor. Bunların yapılması mümkün değil gibi geliyor... Fakat yavaş yavaş zihin yatıyor.

— Mümkün değil Hanım... Mümkün değil... Karamsarlıkla yürek çarpıntısından şimdi boğulacağım... Beni salıveriniz; dışarı çıkayım. O sözü bir daha ağzınızdan işitmek istemem.

— Ailemizin mutluluğu veya yıkımı senin bu teklifi kabulüne bağlı bulunduğunu unuttun mu kızım? Bizi hep çığneyecek misin? Hiç olmazsa yavrucuklarıma, o süt kuzularına acı. Onlar dünyanın, iyisinden kötüsünden habersiz!.. Ailem sönecek.

— Aileniz niçin sönüyor, anlamıyorum?

— Seninle evlenmezse aşkının şiddetinden Bey'in öleceğini doktorlar söylüyorlar...

— Aman Allahım neler işitiyorum!.. Hanım akimi başına topla... Hep onlar uydurma sözler. Kocana bir şeycik olmaz. Ne olursa sana oluyor.

— Sen kocama varmaya razı olmazsan bana olacaklar asıl işte o zaman olacak...

Neriman aşırı üzüntüden boğulmamak için peçesini kaldırarak :

— Hanım ettiğiniz teklifin tuhaflığını, tehlikesini düşünmüyor musunuz? Şimdiye dek hiç bir «zevce» nin ağzından başka bir kadına karşı böyle bir teklif çıkmamıştır... Hayatınızdan çok sevdiğiniz kocanızı nikâhla bana teklif ediyorsunuz

— Kızım, sen kocamı, benim için, büyük bir lütuf olmak üzere kabul edeceksin. Ona varmakla bana karşı unutulmaz bir iyilikte, fedakârlıkta bulunmuş olacaksın...

— Bu iyiliği, bu fedakârlığı benden isterken çehrenizin ne hallere, ne renklere girdiğini biliyor musunuz? Yalvarırım, koşunuz, bir kez aynaya bakınız da ettiğiniz teklifi kabul edersem hakkınızda büyük bir iyilik olacağına beni kandırmaya sonra uğraşınız. Müsade buyurunuz ben gideyim. Böyle bir hali tiyatrodaki seyretsem, buna beş dakikadan fazla dayanamam.

**NİMETŞİNAS**

157

Neriman çarpıntılar içinde kapıya doğru yürür. Arkasından Talât Hanım son derece yakaran bir sesle:

— Kızım, dünyada kutsal bildiğin her neler varsa onların kutsallığı adına senden diliyorum, gitme; sözümü bitirmeme müsaade et...

Neriman durur. Talât Hanım dayanılmaz üzüntüler içinde soluk soluğa koşar. Kızın boynuna sarılarak anlatılamaz çarpıntılar içinde:



— Kızım... Yavrum... Tıkanıyorum... Dur... Merhamet et... Kaç zamandır bu işin enini boyunu hesapladım. Evet pek acıklı saatlar, pek korkunç geceler geçirdim. Bu son karar bana pek ağır oturdu. Hakkın var. Lâkin ne yapalım?.. Senin kocama varmandan başka bu işte bir çıkar yol yok. Bu evlenmeye razı olmak senin için bir fedakârlığı gerektiriyorsa onu benden esirgeme. Kendini feda et. Benim gösterdiğim fedakârlığın derecesini görüyorsun... Sen de bu teklife karşılık olarak yüce bir cömertlikte bulun...

Neriman, yüksek bir itiraz duruşuyla başını kaldırıp kaşlarını çatarak:

— Hanım emrediniz canımı yolunuza feda edeyim. Lâkin bu teklifi tekrarlamayınız. Onu kabule imkân yoktur. Çünkü (Nihat'a doğru bakarak) bu sevdası yüzünden sizi bu derece kara bahtlı eden, ezen bir adama varıp da onu sevgi yolunda isteğine ulaşmış görmek istemem. Olamaz, mümkün değil!..

Talât Hanım, bu kez en taş yürekleri yumuşatacak, merhamete getirecek kadar acıklı, dokunaklı bir yalvarış ağlama-sıyle yerlere kapanarak:

— Yavrum... İki gözüm... Seni halime acındırmak için söz bulamıyorum... işte acılarımı söylemeye göz yaşlarımı vekil ediyorum...

Pek acıklı başlayan bu ağlayış birkaç saniye sonra şiddetli hıçkırıklara döndü. Zavallı Talât, Neriman'ın eteğini avuçları içinde sinirli bir baskı ile sıkarak, o hıçkırıklar arasında:

— Kocama var. Sana ortak muamelesi etmem, hiç kıskançlık göstermem. Tek beyim mutlu olsun; ben her derde, her acıya katlanırım... Artık bu kadar yüze durma Neriman'cı-ğım... Beni istersen ana, istersen kardeş... Daha ne yerine istersen koy efendim... Beyimden ayrılmayayım da her şeye razı olurum...

Neriman, Hanım'ını bu yüz suyu dökmekten kurtarıp kaldırarak yine koltuğa oturttu; bu sefer kendisi Talât Hanım'ın ayaklarına kapanarak:

— Hanım'cığım yetişir... Siz de ban bir parça iyilik edin, merhamet gösterin... Ben sizin kocanıza varamam. Siz güzel terbiye görmüş soylu bir hanımsınız. O terbiyeniz, o soyluluğunuz gereği olarak beni kendi üzerinize Bey'e almak istiyorsunuz. Lâkin iki gözüm efendiciğim, ben bir hizmetçi parçasıyım. Benim eğitimim, öğrenimim kendime göredir. Tanrı esirgesin — olmaz ya, tatalım ki — ben sizin kocanıza varmış olsam; görüyorsunuz Bey'in hali acayip. Benim üzerime de başka bir kadın sevecek. Evet bu ilk başarısından cesaret alarak yine böyle bir ataklıkta bulunacak... O zaman bendeniz sizin bugün bana yaptığınız gibi o kadının ayaklarına kapanarak: «Kocam seni seviyor. Ona var; zavallıyı kara bahtlı etme» yalvarışlarında bulunanmam. Buna terbiyem müsait değildir. Siz kocanıza karşı istediğiniz fedakârlıkta bulunur, gerekirse kendinizi mutsuzluğa mahkûm bırakabilirsiniz. Nefsinize karşı bu yetkiniz vardır. Fakat göz göre göre böyle bir adama varmayı bana nasıl teklif ediyorsunuz? Beni böyle bir evlenmeye zorlamaya vicdanınız nasıl razı oluyor ?

Fedakârlığın yüceliklerinde yarışan bu iki namuslu kadının şu erdemli yarışmaları karşısında Nihat put gibi dilsiz-leşmişti.

Neriman'ın şu son, fakat haklı, korkunç itirazlarına karşı artık Talât bir söz bulup söyleyemiyordu. Zavallı kadın uğraşmaktan, yalvarmaktan artık bitkinleşmiş, yorgun düşmüş, yarı baygın bir hale gelmişti.

Neriman bu dayanılmaz yüzleşmeye son vermek için bu sessizlikten, bu bitkinlikten yararlanarak eğilip Hanım'ın eteğini öperek:

— Tanrım birbirinizden ayırmasın... Ömrünüzün sonuna dek dirlik düzenlik versin. Nihat Beyefendi dünyayı altüst etse kendisine sizden fedakâr kadın bulamaz. İşte bendeniz, bir daha dönmemek üzere, aranızdan çıkıyorum, sözleriyle hızla yürüdü, kapıdan çıktı...

Neriman'ın verdiği bu ahlâk dersi Nihat Bey'i dalmış olduğu sevda dalgınlığından uyandırdı. Eşinin erdemini takdirle yine eskisi gibi ona tapınmaya başladı. İki yıl sonra bir çocukları daha oldu. Bu Neriman macerası, hatırlanması titretici, acıklı bir düş olup gitti. Karı koca her şeyi unuttular. Yuvanın mutluluğu geri geldi. Neriman'm bu fedakârlığı, bu kahramanca namusu pek çabuk yayıldı. Evlenmek isteyen zengin bir beye vardı. Kızcağız hanım oldu. Aile arasında bu gibi maceralar eksik olmaz. Nihat yaratılıştaki erkekler, kocasının uygunsuz sevdası yüzünden felâkete uğrayan kadınlar çoktur. Lâkin Talât Hanım derecesinde fedakâr eşler az; hele Neriman gibi «Nimetşinas» bir hizmetçi kız, böyle bir namus incisi bütün bütün azdır.

Böyle göz yaşlarıyla sağlamlaşan sevgiler eskisinden daha tatlı olurmuş. Bu sözün hükmü doğru mu? Kim bilir? Onu zavallı Talât Hanım'dan sormalı!.